MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

CRISTINA BENGA, AURORA CIACHIR, NICULINA FILAT, MIHAELA GHIȚIU, IOANA NICULAE

RELIGIE

CULTUL ORTODOX

VI

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ S.A.

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

Cristina Benga
Niculina Filat
Ioana Niculae

Aurora Ciachir
Mihaela Ghițiu

RELIGIE

CULTUL ORTODOX

MANUAL PENTRU
CLASA A VI-A

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ S.A.

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE:						
Anul	Numele elevului care a primit manualul	Clasa	Școala	Anul școlar	Starea manualului*	
					la primire	la returnare
1.						
2.						
3.						
4.						

* Starea manualului se va înscrie folosind termenii: nou, bun, îngrijit, nesatisfăcător, deteriorat.
Cadrele didactice vor controla dacă numele elevului este scris corect.
Elevii nu trebuie să facă niciun fel de însemnări pe manual.

Manuscrisul a primit avizul Patriarhiei prin adresa nr. 1.995 din data de 15.03.2018.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Religie: cultul ortodox: manual pentru clasa a VI-a / Cristina Benga, Aurora Ciachir, Niculina Filat, Mihaela Ghițiu, Ioana Niculae. - București: Editura Didactică și Pedagogică, 2018
ISBN 978-606-31-0612-5

I. Benga, Cristina
II. Ciachir, Aurora
III. Filat, Niculina
IV. Ghițiu, Mihaela
V. Niculae, Ioana

Manualul digital este realizat cu sprijinul Societății Române de Televiziune

© **E.D.P. 2018.** Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate Editurii Didactice și Pedagogice, București.
Orice preluare, parțială sau integrală, a textului sau a materialului grafic din această lucrare se face numai cu acordul scris al editurii.
© **Cristina Benga, Aurora Ciachir, Niculina Filat, Mihaela Ghițiu, Ioana Niculae**

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ, S.A.
Str. Spiru Haret nr. 12, sector 1, cod 010176, București
Tel.: 021.315.38.20
Tel./fax: 021.312.28.85
e-mail: office@edituradp.ro
www.edituradp.ro
Librăria E.D.P.: Str. Gen. Berthelot nr. 28-30

Comenzi pentru această lucrare se primesc:
• prin poștă, pe adresa editurii
• prin e-mail: comenzi@edituradp.ro
comercial@edituradp.ro
• prin telefon/fax: 021.315.73.98

Date despre autori:
Cristina Benga – profesor gradul didactic I, Colegiul German „Goethe”, București, doctor în științele educației
Autoare a Manualelor de Religie – cultul ortodox pentru clasa a III-a și clasa a V-a
Aurora Ciachir – profesor gradul didactic I, Școala Gimnazială „Leonardo da Vinci”, București
Autoare a Manualelor de Religie – cultul ortodox pentru clasa a III-a și clasa a V-a
Niculina Filat – profesor gradul didactic I, Colegiul Național „Iulia Hasdeu”, București
Autoare a Manualului de Religie – cultul ortodox pentru clasa a III-a
Mihaela Ghițiu – profesor gradul didactic I, Colegiul Național „Ion Neculce”, București
Autoare a Manualelor de Religie – cultul ortodox pentru clasa a III-a și clasa a V-a
Ioana Niculae – profesor gradul didactic I, Școala Gimnazială „Regina Maria”, București
Autoare a Manualelor de Religie – cultul ortodox pentru clasa a III-a și clasa a V-a

Consultant științific: dr. Vasile Timiș
Referent: pr. prof. univ. dr. Emanoil Băbuș, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul”, Universitatea din București

Tehnoredactori/redactori: Maria Constantinescu, Niculina Filat
Grafica și coperta: Maria Constantinescu; imaginea de pe coperta I o reprezintă pe *Maica Domnului,* frescă din Biserica Spitalului Voila, Câmpina, jud. Prahova, pictor Ioan Popa
Ilustrații: Mihaela Ghițiu

Număr de plan: 63096/2018
Tipărit la Regia Autonomă Monitorul Oficial

Deșteaptă-te, române!

de Andrei Mureșanu

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adâncirăbarbarii de tirani!
Acum ori niciodată, croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani.

Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viața-n libertate ori moarte!” strigă toți.

Preoți, cu crucea-n frunte! căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost’ pământ!

CUPRINS

Cuvânt înainte 5
Ghid de utilizare a manualului 6
Recapitulare clasa a V-a 8

DOMENIUL I – DUMNEZEU SE FACE CUNOSCUT OMULUI 11
Țara Sfântă în vremea Mântuitorului Hristos 12
Nașterea și copilăria lui Iisus Hristos 16
Botezul Domnului 20
Iisus Hristos, Învățătorul lumii 24
Iisus Hristos, Mântuitorul lumii 28
Înălțarea Domnului Iisus Hristos 32
Lectură cu folos – Sfinții Evangheliști (I) 36
Recapitulare 37
Evaluare 38

DOMENIUL al II-lea – IUBIREA LUI DUMNEZEU ȘI RĂSPUNSUL OMULUI 39
Mărturii despre ajutorul primit de la Dumnezeu 40
Recunoștința pentru binele primit 44
Efortul pentru schimbarea vieții 48
Mărturisirea credinței în Iisus Hristos 52
Lectură cu folos – Sfinții Evangheliști (II) 56
Recapitulare 57
Evaluare 58

DOMENIUL al III-lea – VIAȚA CREȘTINULUI ÎMPREUNĂ CU SEMENII 59
Rugăciunea, temei și putere a vieții creștine 60
Rugăciunea Tatăl nostru 64
Iertarea, semn al bunătății sufletești 68
Milostenia, manifestare a iubirii față de semeni 72
Proiect educațional: *Virtutea iertării și efectul ei asupra vieții* 76
Lectură cu folos - Din învățăturile bătrânilor sau Patericul 78
Recapitulare 79
Evaluare 80

DOMENIUL al IV-lea – VIAȚA COMUNITĂȚII ȘI SĂRBĂTORILE CREȘTINE 81
Tradiții de Crăciun. Tradiții de Paști 82
Pelerinaje și procesiuni creștine 86
Recapitulare 90
Evaluare 91
Proiect educațional: *La drum cu Dumnezeu* 92
Recapitulare finală 94
Evaluare finală 95
Credite foto 96

Cuvânt înainte

Cu emoția reîntâlnirii în suflet, vă întâmpinăm anul acesta prin cuvintele pe care Domnul nostru Iisus Hristos le-a rostit după Învierea Sa: *Bucurați-vă!*

Da, bucurați-vă!

Bucuria deplină și pacea au venit prin Învierea Mântuitorului, ele intră în definirea creștinului, deci și a noastră. Sunt darurile Lui, vestite mai întâi Apostolilor, în seara Cinei celei de Taină: *Pace vă las vouă, pacea Mea o dau vouă* (Ioan 14, 27), *ca bucuria Mea să fie în voi și ca bucuria voastră să fie deplină* (Ioan 15, 11).

Încă de anul trecut am învățat să pregustăm bucuria în fiecare zi, să ne minunăm de măreția și frumusețea creației lui Dumnezeu. Cu încântare, am descoperit perfecțiunea legilor Sale, ascunse în făpturi. Am învățat să o găsim citind cuvintele profeților, pline de nădejdea venirii lui Mesia pe pământ. Am cugetat la drepții Vechiului Testament, ne-am hrănit din înțelepciunea lor. Am privit în sufletele noastre și la oamenii de lângă noi, am descoperit în om strălucirea chipului lui Dumnezeu. Am înțeles că iubirea și prietenia adevărată, bazată pe respect și reciprocitate, ne pot umple sufletul de bucurie.

Dar anul acesta suntem chemați să descoperim bucuria desăvârșită în Hristos, întregită prin încă un dar: al păcii cu Dumnezeu, cu sine și cu aproapele. Prin Înviere, Mântuitorul a dat acest dar tuturor. *Pace vouă!* este salutul Său către ucenici. Bucuria și pacea izvorăsc din iubirea împărtășită, o iubire jerfelnică, plină de lumină. Ele stau ascunse în cuvintele Mântuitorului la Cina cea de Taină: *Voi sunteți prietenii Mei, dacă faceți ceea ce vă poruncesc* (Ioan 15, 14). Și cum au devenit Apostolii prietenii Lui? Păzind porunca Sa: *să vă iubiți unul pe altul, precum v-am iubit Eu* (Ioan 15, 12).

Dar dacă suntem chemați să Îl urmăm pe Hristos, să fim ucenicii Lui, înseamnă că aceste cuvinte sunt și pentru noi. Ai Cui prieteni putem fi? Ai lui Dumnezeu! A Cui bucurie o putem trăi deplin? A lui Hristos! Vă dați seama? Să fim prieteni cu Izvorul vieții, al bucuriei, al păcii, al dragostei, ce poate fi mai minunat?

În acest an, vom învăța împreună, de la Hristos, să ne iubim unii pe alții. Începem astfel: *Bucurați-vă! Pace vouă! Să ne numărăm și noi printre cei cărora Domnul le va spune: Voi sunteți prietenii Mei!*

Autoarele

Ghid de utilizare a manualului

Simboluri folosite în varianta digitală:

Rezolvă

Privește

Vizionează

Manualul este structurat în unități de învățare, care cuprind:

Lecție

Titlul lecției

Discută cu un coleg

Ai vrea să știi

Intră în joc

Mozaic intercultural

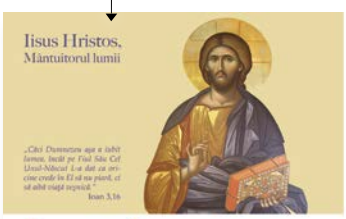

Vocabular

Caută și vei afla

Lucrează cu drag

Învață interactiv

Ține minte...

...și pune la inimă

Recapitulare

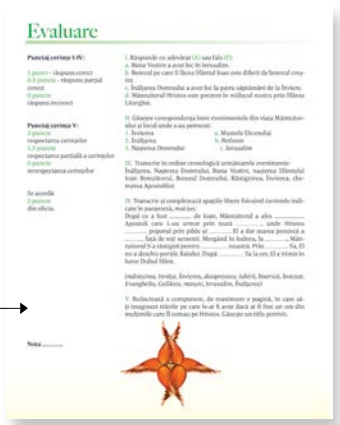

Evaluare

COMPETENȚE SPECIFICE

1. Utilizarea conceptelor specifice religiei proprii, în conexiune cu diferite manifestări ale credinței

1.1. Prezentarea cronologică a principalelor evenimente din viața și activitatea Mântuitorului Iisus Hristos, pe baza textelor biblice
1.2. Integrarea unor concepte specifice în prezentarea de evenimente religioase, istorice și culturale
1.3. Selectarea de informații adecvate din surse și cu mijloace variate, pe teme cu relevanță moral religioasă

2. Manifestarea unui comportament moral, în viața personală și în societate, în acord cu valorile religioase

2.1. Prezentarea unor modele spirituale, pe baza textelor biblice, religioase, literare studiate
2.2. Relaționarea pozitivă cu colegii, în activități, sarcini de învățare, situații-problemă, utilizând reguli de comportament moral-religios

3. Raportarea experiențelor din viața de zi cu zi la principiile religioase, cu respectarea identității și diversității religioase

3.1. Analizarea unor moduri de manifestare a diversității religioase în viața personală, a grupurilor de apartenență, a comunității
3.2. Asumarea unor responsabilități față de sine și față de ceilalți, prin raportarea la valorile moral-religioase
3.3. Analizarea rolului diferitelor sărbători și tradiții religioase în viața personală și a comunității, cu identificarea de elemente de specificitate pentru diferite comunități

Recapitulare clasa a V-a

În anul școlar trecut ați învățat foarte multe lucruri legate de istoria poporului evreu. Aceste informații vă ajută să înțelegeți iubirea lui Dumnezeu față de întreaga creație. Pentru a vă aminti temele studiate efectuați exercițiile următoare.

I. Dumnezeu prezent în creație și în istorie

1. Dumnezeu este Izvorul existenței și Creatorul tuturor celor văzute și nevăzute.

• Privește icoana de mai sus și completează spațiile libere, adăugând cuvintele din paranteză:

Lumea a fost creată din ....., deodată cu timpul. Ea are o parte nevăzută, ..., și o parte ....., materială. Lumea văzută a fost creată în ..... zile, iar în ziua a șasea..... l-a făcut pe ....., coroana creației, nu prin ....., ci prin lucrarea Sa directă.

(*văzută, om, nimic, spirituală, Dumnezeu, cuvânt, șapte*)

2. Care este semnul legământului lui Dumnezeu cu Noe și ce semnificație are acesta?

3. Primii patriarhi ai poporului ales au fost Avraam, Isaac și Iacov. Din neamul lor S-a născut Mântuitorul Iisus Hristos. Care dintre aceștia este numit părintele poporului ales? Explică de ce.

4. Istorisește cum a ajuns Iosif în Egipt și cum s-a comportat cu frații săi când au venit la el.

• De ce virtuți a dat dovadă?

• Cu cine se aseamănă prin aceste virtuți?

5. Sfântul Proroc Moise este cinstit de Biserica noastră la 4 septembrie. El a eliberat poporul evreu din robia egipteană și l-a condus spre Țara Făgăduinței. Pentru a întări credința monoteistă, Dumnezeu i-a dat lui Moise *Decalogul*.

Privește icoana de mai jos apoi răspunde:

• Când L-a văzut Moise pe Dumnezeu?

• Dumnezeu i-a descoperit lui Moise numele Său. Care este Acesta?

• Ce arată acest nume al lui Dumnezeu?

• Cum i-a ajutat Moise pe evrei?

Rugul aprins

II. Viața omului cu Dumnezeu

1. Privește Tablele Legii și enumeră poruncile care se referă la datoriile față de Dumnezeu.

2. Identifică porunca la care face referire fiecare enunț. Apoi copiază în caiet enunțurile și completează spațiile punctate cu cifrele corespunzătoare:

Să nu te închini la stelele cerului. (...)
Să înapoiezi ceea ce ai împrumutat. (...)
Să-i asculți pe părinți. (...)
Să fii cumpătat. (...)
Să fii sincer. (...)

3. Realizează corespondența corectă între personajele din coloana A și acțiunile din coloana B, din tabelul de mai jos.

A	B
1. Solomon	a. A marcat trecerea de la perioada Judecătorilor la cea a Regilor.
2. Moise	b. A descoperit babilonienilor prezența lui Dumnezeu Cel adevărat.
3. Samuel	c. A scris *Pildele* din Sfânta Scriptură.
4. Daniel	d. A primit de la Dumnezeu poruncă să facă Cortul mărturiei.

4. Identifică enunțurile adevărate (A) sau false (F).
• Cele zece porunci sunt norme morale pe care trebuie să le respectăm și să le împlinim.
• Regele Solomon a ocupat mari funcții în Egipt.
• Profeții Samuel și Ieremia au răspuns chemării lui Dumnezeu de a fi mesagerii voii Sale.
• Moise a construit Templul din Ierusalim.

5. Citește textul și răspunde la întrebări:
Tu ai cerut aceasta și n-ai cerut viață lungă; n-ai cerut bogăție, n-ai cerut sufletele dușmanilor tăi, ci ai cerut înțelepciune.

III Regi 3, 11

• La ce rege înțelept face referire textul de mai sus?
• Căutați în *Pildele lui Solomon* două proverbe care fac referire la înțelepciune.

III. A trăi împreună cu ceilalți

1. Prin purtarea respectuoasă față de Dumnezeu și semeni, Ruth și David au dezvăluit credința lor vie și statornică. Aceste modele biblice ne aduc în atenție importanța respectului față de normele morale și civile, precum și a înțelegerii rostului anumitor întâmplări petrecute în viața noastră.
• Ce grad de rudenie a fost între Ruth și David?
• Ce legătură este între Hristos și profetul David?
• Caută la bibliotecă proverbe despre respect.

2. În Vechiul Testament se oferă exemple de personalități remarcabile precum Ruth, Noemi, David, Daniel, Ilie, Iona, Elisei.
• Realizează corespondența corectă între persoanele enumerate mai sus și următoarele cuvinte: *respect, devotament, credință, mărturie, ajutor, bunătate, patriotism*.

3. Găsește corespondențele între personajele din coloana A și acțiunile descrise în coloana B:

A	B
1. Ruth	a. Prin cuvinte pline de credință i-a îndemnat pe locuitorii din Ninive să postească și să-și îndrepte viața.
2. Daniel	b. A fost continuatorul profetului Ilie și a ajutat mulți semeni.
3. Elisei	c. Prin post și slujire sinceră a dobândit înțelepciune și respect.
4. Iona	d. I-a transmis strănepotului său David dreapta credință și respectul față de aproapele său.

Cei trei prieteni ai Proorocului Daniel

4. Privește icoana de mai sus. Ce calități aveau cei trei prieteni ai proorocului Daniel?

IV. Sărbătorile în viața omului

1. Citește textul de mai jos și răspunde:

Timpul nu mai e o înșirare de clipe deșarte, ci e înălțat la rangul de majestate, fiindcă de făgașul lui sunt prinse sărbătorile.

Vasile Băncilă

- Cum ne pregătim pentru sărbătoare?
- Ce rol și ce valoare au sărbătorile pentru tine?
- Scrie o scurtă compunere în care să descrii trăirile pe care le-ai avut la ziua onomastică. Ai simțit nevoia să-I mulțumești lui Dumnezeu?

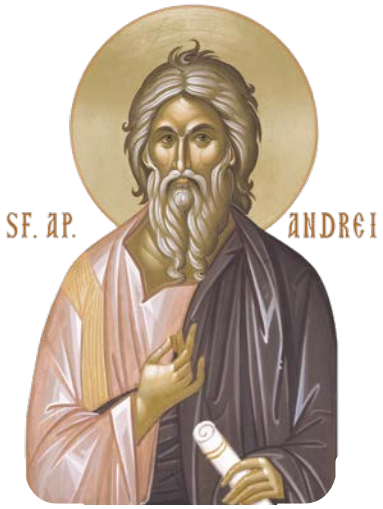

2. Privește icoana de mai sus și răspunde:
- Ce valoare are pentru tine faptul că Sfântul Apostol Andrei, *cel întâi chemat*, este cel care i-a încreștinat pe strămoșii noștri?
- Ce legătură este între Ziua Națională și sărbătoarea Sfântului Andrei?

3. Învierea Domnului este cea mai importantă sărbătoare creștină.
- Ce alte sărbători sunt legate de aceasta?
- Scrie în caiet ce sărbătorim cu o săptămână înainte de Înviere.
- Ce legătură există între Ziua Femeii și a treia duminică de după Înviere?

Fetiță, mămică, bunică, străbunică și stră-străbunică!
(cinci generații - sat Libotin, Maramureș)

4. Desenează o floare pe care să o oferi în dar mamei, de ziua ei. Scrie pe fiecare petală câte un cuvânt prin care să îți arăți dragostea și recunoștința față de cea care te-a născut. Răspunde și la întrebări:
- Ce sărbătoare este închinată femeilor creștine?
- De ce spunem că Maica Domnului este mama tuturor?

Mântuitorul Iisus Hristos

I. Dumnezeu se face cunoscut omului

1. Țara Sfântă în vremea Mântuitorului Hristos
2. Nașterea și copilăria lui Iisus Hristos
3. Botezul Domnului
4. Iisus Hristos, Învățătorul lumii
5. Iisus Hristos, Mântuitorul lumii
6. Înălțarea Domnului Iisus Hristos

Lectură cu folos

Recapitulare. Evaluare

Țara Sfântă
în vremea Mântuitorului Hristos

Și mare va fi stăpânirea Lui și pacea Lui nu va avea hotar. Va împărăți pe tronul și peste împărăția lui David, ca s-o întărească și s-o întemeieze prin judecată și prin dreptate, de acum și până-n veac.
Isaia 9, 6

Țara Făgăduinței sau Canaanul (care corespunde astăzi, în cea mai mare parte, Israelului) a fost ținutul promis de către Dumnezeu poporului evreu.
După eliberarea de sub robia egipteană, care a durat 400 de ani, conducătorii evreilor au păstrat credința monoteistă. Influențați de marile civilizații ale Mesopotamiei și Egiptului și ocupați mai târziu de romani, evreii nu și-au pierdut credința și nu au renunțat la tradițiile lor. **Aici a luat naștere creștinismul**, pentru că aici S-a născut, a crescut și a propovăduit Mântuitorul Iisus Hristos. Tot în această țară au trăit Apostolii, ucenicii Săi, și s-au conturat primele forme de organizare a Bisericii. Cu trecerea timpului, această regiune geografică, situată pe malul estic al Mării Mediterane, se va numi Țara Sfântă.

Deși în perioada respectivă cultura greacă și cea romană aveau o influență semnificativă, evreii și-au păstrat modul specific de viață. Trăiau simplu, nu departe de apă. Evitau zonele deschise de câmpie și organizau piețele la periferia satului. Viața lor zilnică se desfășura fie în afara casei, fie în curți sau pe acoperișuri, pentru că ploua foarte rar. Ei îngrijeau animalele, măcinau grâu, pescuiau, cultivau pământul sau țeseau. Doar atelierele tăbăcarilor și ale olarilor erau așezate la marginea comunității.

În zilele de sabat sau de sărbătoare, femeile și bărbații mergeau la Templu sau la sinagogă. Aici obișnuiau să lectureze câte un fragment din Tora, așezați pe băncuțe sau pe rogojini. După ce se termina acest ceremonial, familiile organizau o masă festivă, marcând astfel sărbătoarea religioasă. Un rol important îl aveau și pelerinajele de la Ierusalim, unde evreii cântau și dansau. La Templu se ascultau învățăturile înțelepților și ale rabinilor.

Vocabular

- **monoteism** - credința într-un singur Dumnezeu.
- **a propovădui** - a răspândi învățătura despre Dumnezeu.
- **periferie** - margine.
- **sinagogă** - loc de adunare și rugăciune în vremea Mântuitorului.
- **Tora** - cartea sfântă a evreilor.
- **rabin** - conducător religios pentru comunitatea iudaică.
- **Sabat** - ziua de odihnă a evreilor.
- **Islam** - religia musulmană.

Discută cu un coleg

1. De ce ținuturile locuite de evrei poartă denumirea de Țara Sfântă? Numele de Țara Făgăduinței era folosit și în vremea Mântuitorului?

2. Care era viața zilnică a evreilor în vremea Domnului Iisus Hristos? Numai la Templu se puteau asculta învățăturile rabinilor?

Scene din viața zilnică a evreilor

AI VREA SĂ ȘTII?
Citește și răspunde

Viața socială a evreilor era diferită în funcție de statutul fiecărei familii. Micile comunități erau alcătuite din oameni bogați, care aveau mult timp liber, dar și din oameni modești. Primii dețineau pământ pe care îl lucrau și cu recoltele obținute făceau comerț. Evreii acordau o atenție sporită băilor publice și sănătății. Tratamentele se bazau mai mult pe plante, iar vindecarea unui bolnav revenea adesea în sarcina fariseilor, care erau conducătorii religioși ai vremii. Printre preocupările lor importante erau educația, pe care o făceau în familie, dar și ritualurile de nuntă și înmormântare. Oamenii de rând se ocupau cu păstoritul, cu meșteșugurile, cu tâmplăria, cu țesătoria, cu pescuitul sau alte lucrări gospodărești.
Toate acestea serveau comunității și dezvoltau relații de respect.

Imagini din Țara Sfântă

1. Descrie diferite aspecte din viața socială a populației evreiești din vremea Mântuitorului.
2. În pildele rostite, Iisus Hristos dădea multe exemple desprinse din viața de zi cu zi. Discută, împreună cu profesorul de religie, de ce Mântuitorul a ales această modalitate de a vorbi oamenilor.

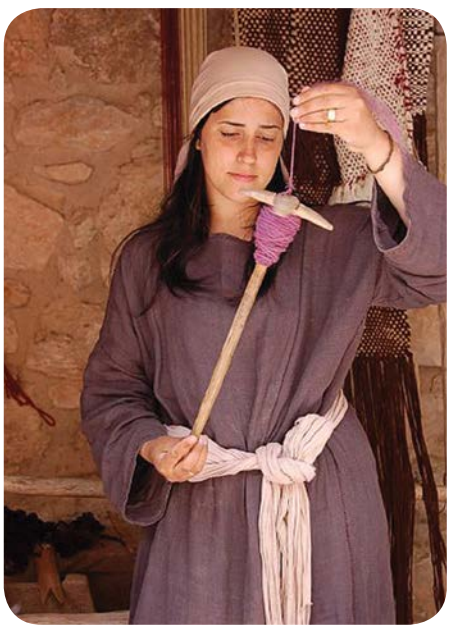

Caută și vei afla

- Vizionează pe Youtube filme documentare despre Țara Sfântă.
- Ierusalimul este cetate sfântă pentru cele trei mari religii monoteiste: iudaism, creștinism și islam. Accesează pagina www.filmedocumentare.com și vizionează documentarul: *Ierusalim – o poartă către istorie și credință.*

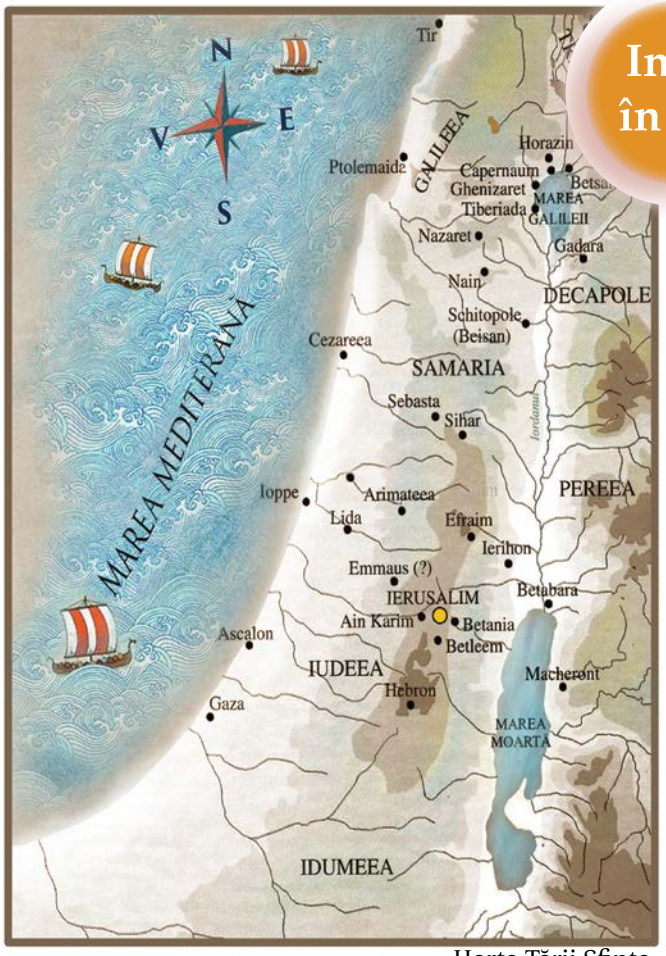

Harta Țării Sfinte

Intră în joc

Activitate în echipă

Peisajele descrise în Sfânta Scriptură sunt foarte variate: munți, văi, deșert, mare. În partea de nord a Țării Sfinte este situată valea roditoare a râului Iordan. La răsărit de aceasta se înalță podișuri, unde pasc oi și vite. Spre apus sunt dealuri împădurite. Până la Marea Mediterană și în jurul lacului Ghenizaret se întinde o câmpie roditoare.

Privește cu atenție harta și realizează, împreună cu profesorul de religie și colegii, o excursie imaginară.

- Colectivul clasei se va împărți pe grupe.
- Unii elevi vor fi ghizi, iar alții excursioniști.

Rezolvă cerințele:

- Alege, împreună cu colegii, o zonă de pe hartă și încercați să aduceți completări legate de relief, tradiții, port, arhitectură.
- Citește din Sfânta Scriptură fragmentele din Evangheliile după Ioan capitolul 10, 7-8 și Marcu capitolul 6, 3. Identificați meseriile cunoscute în vremea Mântuitorului.

LUCREAZĂ CU DRAG
Portofoliu interdisciplinar

Realizează un **colaj** sau un **jurnal de călătorie** care să aibă unul din următoarele titluri:

- Călătorie în Țara Sfântă
- Obiceiuri din Israelul de ieri și de azi
- Calitățile poporului evreu

Învață interactiv

Deși Țara Sfântă este locuită majoritar de evrei și de musulmani, creștinii se bucură și ei de istoria ce s-a conturat pe aceste meleaguri. Tezaurul său spiritual ne amintește permanent de activitatea de propovăduire pe care a avut-o aici Mântuitorului Hristos.

- Realizează în caiet tabelul de mai jos și completează cu ajutorul profesorului spațiile libere:

Denumire	**Țara Sfântă**	**Țara natală**
Relief	.....	munți.....
Locuitori	.....	.....
Meserii practicate	păstoritul	
Lăcașul de cult	.....	biserica
Credința	monoteistă	.....
Educația	.....	familie, școală

- Observă asemănările dintre Țara Sfântă și țara natală.
- De ce este Țara Sfântă vizitată de creștinii din întreaga lume?

Mozaic intercultural

În zilele noastre, teritoriul Țării Sfinte este vizitat de mulți pelerini, atât creștini, cât și de alte religii. Printre locurile unde ei se roagă și retrăiesc istoria pe care o amintește și Sfânta Scriptură se află: Ierusalimul, Cana Galileii, Betleemul, Nazarethul, Ierihonul și râul Iordan.

Ierusalimul este centru religios pentru cele trei mari religii monoteiste. Aici se găsesc monumente reprezentative cum ar fi:

a. **pentru iudaism – *Zidul Plângerii*** sau ***Zidul de Apus*** (un fragment ce măsoară 57 metri din cel de-al doilea templu distrus de către romani în anul 70 d.Hr.). Este cel mai sfânt loc de rugăciune și pelerinaj pentru evrei.

b. **pentru creștinism – *Biserica Sfântului Mormânt*** (locul unde a înviat Hristos). Este cel mai sfânt loc pentru creștini.

c. **pentru islam – *Nobilul sanctuar*** (Al Haram Al Sharif) – un complex ce cuprinde ***Moscheea Al Aqsa*** și ***Domul Stâncii***. A fost construit între anii 687-691 de califul Abd al-Malik. Este cea mai veche construcție islamică funcțională din lume și important loc de pelerinaj.

Astfel, Ierusalimul ne învață că iubirea față de semeni nu are granițe.

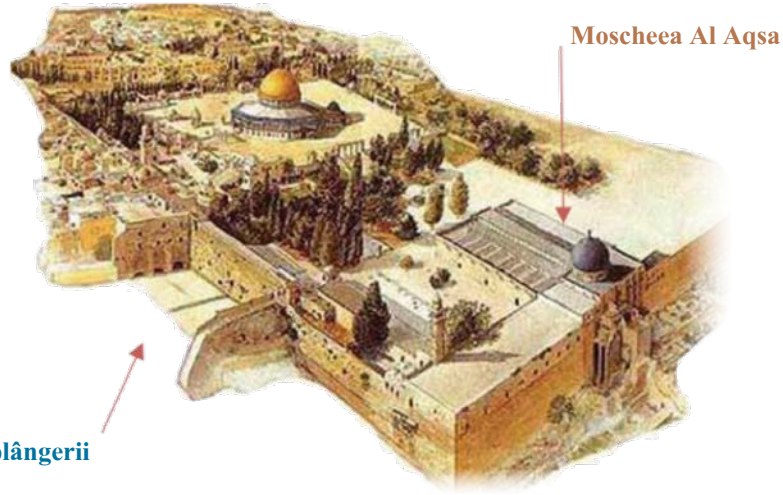

1. Ce însemnătate are pentru creștinul de astăzi pelerinajul la Locurile Sfinte?
2. Cum putem contribui la păstrarea patrimoniului creștin din Țara Sfântă?

Domul Stâncii, conform tradiției, adăpostește locul de rugăciune al patriarhului Avraam.

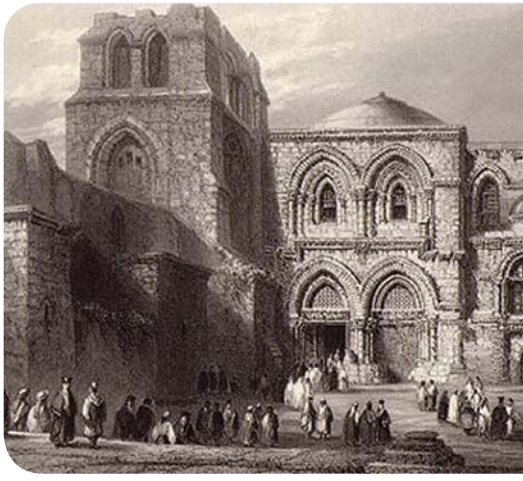

Biserica Sfântului Mormânt a fost construită între anii 326-335 de către împărăteasa Elena, pe locul unde a pătimit și a fost răstignit Mântuitorul Iisus Hristos.

Ține minte...

- În Țara Sfântă a luat naștere creștinismul și pe aceste meleaguri a propovăduit Mântuitorul învățătura Sa.
- Cel mai important oraș era Ierusalimul, unde se găsea și Templul. Aici veneau familiile evreilor la marile sărbători.
- Viața socială a evreilor era în strânsă legătură cu tradițiile religioase ale acestora.

... și pune la inimă.

Cât de iubite sunt locașurile Tale, Doamne al puterilor!

Psalmul 83, 1

Nașterea și copilăria lui Iisus Hristos

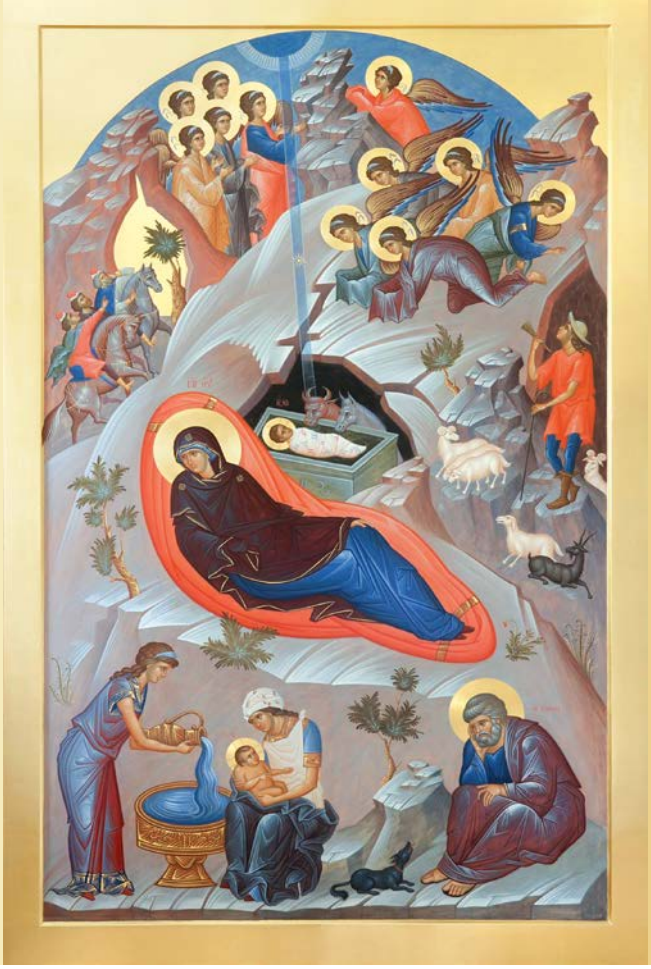

Căci Prunc s-a născut nouă, un Fiu s-a dat nouă, a Cărui stăpânire e pe umărul Lui și se cheamă numele Lui: Înger de mare sfat, Sfetnic minunat, Dumnezeu tare, biruitor, Domn al păcii, Părinte al veacului ce va să fie.

Isaia 9, 5

Nașterea Domnului Iisus Hristos a fost vestită în Vechiul Testament de mulți proroci. Profetul Ieremia a arătat că Fiul lui Dumnezeu urma să se nască din neamul lui David: *Iată vin zile, zice Domnul, când voi ridica lui David Odraslă dreaptă și va ajunge rege și va domni cu înțelepciune; va face judecată și dreptate pe pământ* (Ieremia 23, 5). Mântuitorul avea să stabilească un nou legământ între Dumnezeu și poporul lui Israel. Despre venirea lui Dumnezeu pe pământ ca Om vorbește și Noul Testament prin Sfintele Evanghelii. Astfel, aflăm că Mântuitorul S-a născut în Betleem pe vremea când romanii stăpâneau Iudeea și erau conduși de regele Irod cel mare. **Momentul Nașterii a unit cerul cu pământul**: peștera a devenit casă, animalele au oferit căldură, iar astrele au luminat în mod neobișnuit.

Îngerii și păstorii au cântat imnuri de slavă. Înțelepți din țări îndepărtate au venit să se închine și să aducă daruri prețioase. La opt zile de la naștere, Pruncul Iisus a fost dus la Templul din Ierusalim, unde a fost întâmpinat de Dreptul Simeon și Proorocița Ana. Aici a fost închinat Domnului, după cum prevedea Legea lui Moise.

Pruncul Iisus trăia în orașul Nazaret, alături de mama sa, și îl ajuta pe bătrânul Iosif la treburi. Pe măsură ce creștea, se întărea cu duhul și cu înțelepciunea, iar harul lui Dumnezeu era mereu asupra Lui. Într-o zi, pe când avea 12 ani, au mers împreună la Ierusalim pentru a sărbători Paștile evreiesc. Îi plăcea să stea alături de înțelepții Templului. Le punea întrebări și, la un moment dat, a tâlcuit la Templu din textele sfinte. Toți cei prezenți au fost foarte uimiți de priceperea și de răspunsurile Sale. Nașterea minunată a Domnului a confirmat toate prorocirile.

Vocabular

- **Evanghelie** - Vestea cea Bună.
- **a tâlcui** - a interpreta, a explica.
- **Iudeea** - nume roman dat ținutului lui Iuda.
- **slavă** - laudă, mărire.

Discută cu un coleg

1. Unde și de către cine a fost prorocită Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos?

2. Unde și-a petrecut copilăria Iisus Hristos? Cum de a știut să le răspundă înțelepților de la Templu?

AI VREA SĂ ȘTII?
Citește și răspunde

Cea care L-a adus pe lume pe Mântuitorul a fost Fecioara Maria. Ea provenea dintr-o familie credincioasă și înțeleaptă. Părinții ei, Ioachim și Ana, i-au oferit o educație aleasă și la vârsta de trei ani au dus-o la Templul din Ierusalim. Acolo a fost crescută de preotul Zaharia. De la vârsta de 15 ani s-a aflat sub protecția lui Iosif, tâmplarul din Nazaret. Într-o zi, pe când se ruga, Arhanghelul Gavriil i-a adus vestea că va naște pe Fiul lui Dumnezeu: *Și iată vei lua în pântece și vei naște fiu și vei chema numele lui Iisus. Acesta va fi mare și Fiul Celui Preaînalt se va chema* (Luca 1, 31-32). A primit cu bucurie și multă smerenie această veste. Fiul lui Dumnezeu devenea astfel Fiul Omului. Datorită acestei alegeri binecuvântate, Preasfânta Fecioară Maria este numită și **Născătoare de Dumnezeu**.

1. De ce se bucură Fecioara Maria de o cinstire atât de mare din partea credincioșilor?

2. Extrageți din poezia lui Mihai Eminescu expresiile care o descriu pe Maica Domnului.

Rugăciune

de Mihai Eminescu

Crăiasă alegându-te,
Îngenunchem rugându-te
Înalță-ne, ne mântuie
Din valul ce ne bântuie.
Fii scut de întărire
Și zid de mântuire.
Privirea-ți adorată
Asupră-ne coboară,
O, Maică Preacurată
Și pururea fecioară,
Marie!

Noi ce din mila Sfântului
Facem umbră pământului,
Rugămu-ne'ndurărilor,
Luceafărului mărilor.
Ascultă-a noastre plângeri,
Regină peste îngeri;
Din neguri te arată,
Lumină dulce, clară,
O, Maică Preacurată
Și pururea Fecioară,
Marie!

Caută și vei afla

- Caută în albume de artă capodopere ale culturii universale care ilustrează evenimente din viața Maicii Domnului. (ex. *Buna Vestire* de Fra Angelico; *Logodna Fecioarei* de Rafael). Cum este reprezentată Maica Domnului în aceste picturi?
- Ascultă troparul Nașterii Domnului. Ce diferență este între un colind și această cântare?

Intră în joc

Activitate în echipă

Citește textul de mai jos și privește imaginile alăturate. Lucrați pe echipe.

Cei trei magi I-au adus lui Hristos daruri prețioase: aur, smirnă și tămâie. O veche povestire spune că a existat și al patrulea mag. El și-a vândut toată averea pentru a cumpăra trei nestemate pentru a le dărui Mântuitorului. În drum spre întâlnirea cu cei trei magi a oferit două dintre nestemate pentru îngrijirea unui bolnav și pentru salvarea vieții unui prunc. A continuat să-L caute pe Mântuitorul mai bine de 30 de ani și, înainte de a ajunge la El, a dăruit a treia nestemată pentru a salva o tânără de la sclavie. Astfel a ajuns cu mâinile goale lângă Cruce, iar Mântuitorul i-a spus: *În sfârșit ai venit! Tu mi-ai adus cele mai frumoase daruri!*

- Alcătuiește împreună cu echipa ta o listă cu darurile pe care I le-ați oferi lui Hristos.
- Alege din listă trei daruri materiale și trei daruri sufletești. Argumentează alegerea.

Darurile magilor

LUCREAZĂ CU DRAG
Portofoliu interdisciplinar

Realizează un **desen** sau o **caracterizare** care să aibă unul din următoarele titluri:
- *Bunătatea: Dreptul Iosif*
- *Nădejdea: Dreptul Simeon*
- *Dărnicia magilor*

Învață interactiv

După plecarea magilor, iată îngerul Domnului se arată în vis lui Iosif, zicând:

Scoală-te, ia Pruncul și pe mama Lui și fugi în Egipt și stai acolo până ce-ți voi spune, fiindcă Irod are să caute Pruncul ca să-L ucidă. Și sculându-se, a luat, noaptea, Pruncul și pe mama Lui și a plecat în Egipt. Și au stat acolo până la moartea lui Irod, ca să se împlinească cuvântul spus de Domnul, prin prorocul: Din Egipt am chemat pe Fiul Meu.

Matei 2, 13-15

- Urmărește harta și refă traseul copilăriei Mântuitorului.
- Gândește-te cu ce mijloace de transport au făcut această călătorie, în perioada respectivă. Care crezi că au fost dificultățile întâmpinate?

Mozaic intercultural

Pentru misiunea pe care Maica Domnului a avut-o pe pământ, creștinii îi aduc cuvinte de laudă prin rugăciuni și cântări religioase. Unul dintre cele mai cunoscute imnuri de laudă este acatistul. *Imnul Acatist* ne amintește de ajutorul oferit de Maica Domnului locuitorilor Constantinopolului. Compus între anii 677 și 718, el se cântă în perioada Postului Mare. Mai târziu, acesta a devenit un model pentru alte acatiste închinate altor sfinți. El poate fi citit în biserică sau acasă. *Imnul Acatist* este alcătuit din 24 de episode care redau momente semnificative din viața ei. El reprezintă și una dintre cele mai frumoase teme iconografice ale bisericilor din Bucovina.

Fragmente din *Imnul Acatist*, Mănăstirea Moldovița

1. Identifică în fresca de mai sus două scene din viața Mântuitorului.
2. Ce arte sunt folosite pentru cinstirea lui Dumnezeu și a sfinților.

În biserică, acatistele se cântă, pentru a înfrumuseța mulțumirea pe care I-o aducem lui Dumnezeu sau sfinților Săi. Muzica psaltică, utilizată în cult alături de cea liniară, are o frumusețe deosebită și o scriere specifică, așa cum se observă în fila de acatist reprodusă mai sus.

La unele slujbe, putem duce la altar un *acatist*, adică o listă cu numele de botez ale celor pentru care ne rugăm.

Ține minte…

- Maica Domnului a primit de la Arhanghelul Gavriil vestea cea bună că Îl va naște pe Mântuitorul profețit de proroci.
- Iisus Hristos S-a născut în Betleem și a copilărit în Nazaret.
- Prin Nașterea Mântuitorului, Fecioara Maria a devenit Născătoare de Dumnezeu.

… și pune la inimă.

În Maica Domnului avem în cer o inimă de mamă.

Părintele Dumitru Stăniloae

Botezul Domnului

În zilele acelea, a venit Ioan Botezătorul și propovăduia în pustia Iudeii, spunând: Pocăiți-vă că s-a apropiat împărăția cerurilor. El este acela despre care a zis proorocul Isaia: „Glasul celui ce strigă în pustie: Pregătiți calea Domnului, drepte faceți cărările Lui”.
Matei 3, 1-4

Nu s-a ridicat între cei născuți din femeie unul mai mare decât Ioan Botezătorul (Matei 11, 11), a spus Mântuitorul. Ce personalitate extraordinară a fost ultimul mare proroc al Vechiului Testament, ca Însuși Dumnezeu să-l preamărească astfel? Oare ce a simțit acest sfânt la Botezul Domnului, când L-a atins pe Dumnezeu?

Sfântul Ioan, ca un mare Proroc și Înaintemergător, a avut misiunea de a pregăti poporul evreu pentru venirea Domnului. El a trăit în pustiul Iordanului. Postea aspru, avea doar o îmbrăcăminte din păr de cămilă, o cingătoare de piele și se hrănea cu lăcuste și miere sălbatică. La treizeci de ani, vârstă la care evreii își puteau începe activitatea publică, a venit la râul Iordan. Vorbea ca Sfântul Ilie, cu multă putere și îndrăzneală, îndemnându-i pe oameni să se îndrepte: *Pocăiți-vă că s-a apropiat împărăția cerurilor* (Matei 3, 2).

Viața lui excepțională atrăgea mulți ucenici. Mulțimile veneau la el să se boteze, dorind să își înnoiască viața. La aceeași vârstă, Domnul Iisus Hristos a venit la Iordan. Sfântul Ioan L-a recunoscut de departe și L-a arătat celor din preajmă: *Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii* (Ioan 1, 29). Hristos i-a cerut lui Ioan să Îl boteze, însă acesta, smerit, nu îndrăznea, știind Cine este. Când Domnul a intrat în apă, rugându-Se, s-a deschis cerul, S-a coborât Duhul Sfânt peste El, ca un porumbel și S-a auzit glasul Tatălui din cer: *Tu ești Fiul Meu cel iubit, întru Tine am binevoit* (Marcu 1, 11). Atingându-se de Hristos, apele Iordanului s-au sfințit, și prin ele întreaga fire.

Astfel s-a descoperit lumii că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu și **S-a arătat Sfânta Treime**: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. De aceea, sărbătoarea Botezului Domnului se numește **Epifania**.

Vocabular

- **botez -** (aici) afundare în apă.
- **cingătoare -** curea.
- **Înaintemergător (gr. Prodromos) -** înaintaș, precursor.
- **Epifanie (Teofanie) -** Arătarea lui Dumnezeu.
- **a se pocăi -** a regreta greșelile și a le îndrepta.

Discută cu un coleg

1. Ce misiune a avut Sfântul Ioan Botezătorul?
2. De ce boteza Sfântul Ioan oamenii? De ce S-a botezat Iisus Hristos, dacă nu avea niciun păcat?

AI VREA SĂ ȘTII?
Citește și răspunde

Viața Sfântului Ioan a fost plină de minuni, culminând cu cea mai mare dintre ele, **Botezul Domnului**. Nașterea Sfântului Ioan, vestită de Arhanghelul Gavriil tatălui său, preotul Zaharia, a fost un miracol, fiindcă amândoi părinții erau în vârstă. Regele Irod dorea să-L prindă pe Hristos. Elisabeta, mama Sfântului Ioan, l-a luat pe acesta și s-au ascuns în munți. Acolo, la rugăciunea ei, o stâncă s-a deschis și i-a primit. După puțin timp Sfântul Ioan a rămas orfan și o perioadă a fost hrănit de un înger, apoi a trăit în pustiu până a început să boteze.

Privește icoana de mai jos, citește versurile alăturate și răspunde:

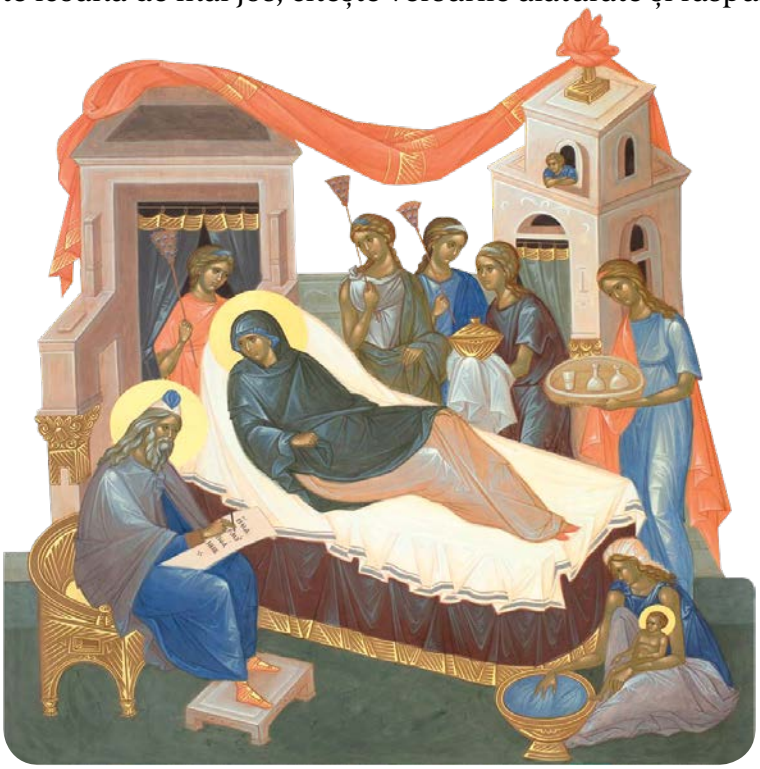

Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul

1. Identifică versurile care descriu Epifania. Cum a răspuns natura la acest eveniment?

2. Enumeră persoanele cunoscute din icoană. Află mai multe citind din Evanghelia de la Luca 1, 5-20; 57-64.

La Botezul Domnului

colind de Anca Petre

La Iordan în jos, pe malul stâncos,
în vadul frumos, în valul umbros
Sta Botezătorul botezând poporul.
Cu strigare mare,
cheamă cea suflare;
.....
Și dacă striga, cine se-arăta,
Cine că venea, cu capul plecat,
Cu pas luminat?
Domnul Sfânt venea, El se arăta
Și pe-unde trecea, piatra atingea
Calea se-ndrepta.
Tot venind Mesia înflorea pustia.
Cine-L cunoștea? Cine-L arăta?
Duhul Sfânt zbura,
deasupra-I stătea.
Tatăl, sus, grăia: *El e Fiul Meu, Fiu și Dumnezeu.*
.....
Cum venea Mesia, înflorea pustia.
Botezul primea,
Râul se-ntorcea, cu valul umbros,
în vadul frumos, în malul stâncos,
La Iordan în jos.

Caută și vei afla

- Vizionează pe Youtube minunea întoarcerii apelor râului Iordan, ce se petrece în fiecare an în ziua de Bobotează.
- Ce efect crezi că are această minune în viața pelerinilor de astăzi?
- Audiază colindul de mai sus. (www.nistea.com/blog/share/audio/Colind-la-Botezul-Domnului.mp3)

Ioan le zicea: Cel ce are două haine să dea celui ce nu are și cel ce are bucate să facă asemenea.
Și au venit și vameșii să se boteze și i-au spus: Învățătorule, noi ce să facem? El le-a răspuns: Nu faceți nimic mai mult peste ce vă este rânduit. Și îl întrebau și ostașii, zicând: Dar noi ce să facem? Și le-a zis: Să nu asupriți pe nimeni, nici să învinuiți pe nedrept, și să fiți mulțumiți cu solda voastră.

Luca 3, 11-14

Eu unul vă botez cu apă spre pocăință, dar Cel ce vine după mine este mai puternic decât mine; Acesta vă va boteza cu Duh Sfânt și cu foc.

Matei 3, 11

LUCREAZĂ CU DRAG
Portofoliu interdisciplinar

Realizează o **compunere** sau un **desen** care să aibă unul din următoarele titluri:

- *Curajul: Sfântul Ioan Botezătorul*
- *Ziua Botezului*
- *Apele Iordanului*

Intră în joc

Activitate în echipă

Sfântul Ioan Botezătorul a învățat oamenii cum să trăiască drept, să nu mai greșească și să își schimbe viața în bine.

Citește textele alăturate și rezolvă următoarele cerințe:

1. Identifică sfaturile pe care le-a dat Sfântul Ioan vameșilor, ostașilor și oamenilor de rând.
2. Joacă **Dacă aș fi...**. Alege un cartonaș pe care este scris unul dintre următoarele cuvinte: *Sfântul Ioan, judecător, polițist, vânzător, politician, om de afaceri, medic, profesor, arhitect, preot, constructor, psiholog, agricultor, muncitor, director, elev, student*. Personajele se așază în cerc. Trei dintre acestea îl întreabă pe cel care are biletul cu Sfântul Ioan ce să facă în viața lor, iar acesta le dă sfaturi. Apoi, va da biletul mai departe unui alt coleg dintre cei rămași fără personaj, care vor juca, pe rând, rolul Sfântului Ioan.

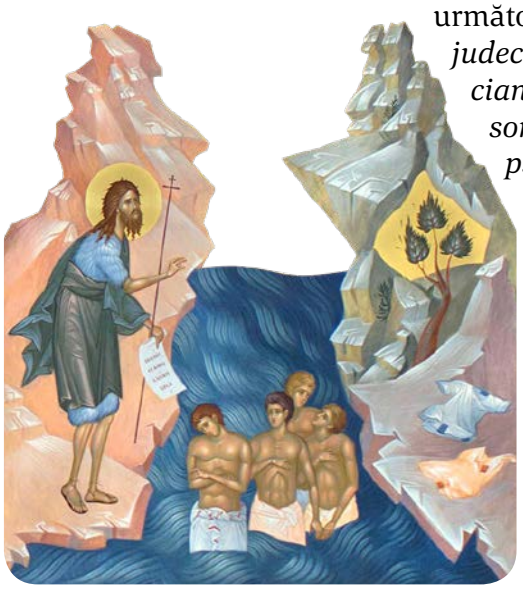

Învață interactiv

Botezul pe care îl practica Sfântul Ioan este diferit de Taina Botezului instituită de Domnul Iisus Hristos.

- Realizează în caiet tabelul de mai jos și completează spațiile libere, folosind cuvintele din paranteză:

Botezul lui Ioan	**Ce?**	**Botezul creștin**
la râul Iordan	Unde?	.....
.....	Cine?	Preotul
adulți	Pe cine?	.....
.....	De ce?	Iertarea păcatului strămoșesc și a celor personale
.....	Când?	De la Pogorârea Duhului Sfânt până la sfârșitul veacurilor
apă	Cu ce?	.....
afundare	Cum?	.....

(în biserică, cristelniță, orice viitor creștin, pocăință, secolul I, Duh Sfânt, Sfântul Ioan, afundare de trei ori)

Mozaic intercultural

Biserica Ortodoxă sărbătorește, încă din primele secole, Botezul Domnului, pe data de 6 ianuarie. Această sărbătoare se mai numește și **Boboteaza**. În această zi se sfințește apa la slujba Agheasmei Mari și, prin stropirea cu ea, întreaga natură și toate cele de folos omului.
Citește textele alăturate, privește imaginile și răspunde:

- Unde mai este cinstit Sfântul Ioan Botezătorul?
- Ce legătură este între apa Iordanului și Agheasma Mare?
- La Sfânta Liturghie, la ieșirea cu Sfânta Evanghelie, lumânarea purtată înaintea preotului îl simbolizează pe Sfântul Ioan. Pe Cine crezi că simbolizează Sfânta Evanghelie?

Moscheea Omeiazilor, Damasc (Siria)

Fragmente din moaștele Sfântului Ioan Botezătorul se găsesc în Marea moschee a Omeiazilor din Damasc și la Catedrala din Amiens.
În religia islamică i se acordă o cinstire deosebită și ca urmare a minunilor pe care moaștele sale le-au săvârșit în această moschee.

Troparul Botezului Domnului

În Iordan botezându-Te,
Tu, Doamne,
închinarea Treimii S-a arătat;
că glasul Părintelui
a mărturisit Ție,
Fiu iubit pe Tine numindu-Te;
și Duhul în chip de porumbel
a adeverit întărirea cuvântului.
Cel ce Te-ai arătat,
Hristoase Dumnezeule,
și lumea ai luminat, slavă Ție!

Ține minte…

- Sfântul Proroc Ioan a fost Botezătorul și Înaintemergătorul Domnului și a avut misiunea de a-I pregăti calea.
- Prin Botezul Domnului S-a arătat lumii Fiul lui Dumnezeu și S-a descoperit Sfânta Treime. Acesta a fost începutul activității Sale.
- Prin afundarea în apele Iordanului, Domnul Iisus Hristos a sfințit întreaga natură.

… și pune la inimă.

Astăzi, întunericul lumii se risipește cu arătarea Dumnezeului nostru.

Slujba Agheasmei celei Mari

Iisus Hristos, Învățătorul lumii

Eu sunt Lumina lumii.
Ioan 8, 12
Eu sunt Calea, Adevărul și Viața.
Ioan 14, 6
Învățați-vă de la Mine că sunt blând și smerit cu inima și veți avea odihnă sufletelor voastre.
Matei 11, 29

Dumnezeu L-a trimis pe pământ pe Fiul Său, Iisus Hristos, pentru a ne învăța voia Sa și pentru a ne mântui. Domnul Iisus Hristos S-a identificat cu învățătura Sa. Mesajul Lui clar, însoțit de minuni și vindecări, avea darul și puterea de a schimba oamenii și de a le modela caracterul. După ce S-a rugat îndelung, Mântuitorul Iisus Hristos Și-a ales ucenici pentru a-i pregăti să Îi ducă mai departe lucrarea. Unii dintre ei erau simpli pescari, harnici și sinceri, devotați și cu inimă curată. Aceștia Îl însoțeau pretutindeni, Îl ascultau și primeau învățăturile Sale. Îi adresau întrebări și se bucurau de o reală comuniune cu El. Domnul i-a povățuit și i-a înconjurat cu dragoste. Prin tot ce făcea, Hristos îi ajuta să înțeleagă mai bine mesajul Său. Le vorbea în **pilde** și săvârșea **minuni**, pentru a-Și întări cuvântul.

Minunile aveau rolul de a le descoperi ucenicilor și mulțimilor ce Îl înconjurau că El este Fiul Tatălui ceresc și Dumnezeu adevărat, având puterea de a ierta păcatele oamenilor, de a vindeca și a da viață. Prin exemplul Său le-a arătat ucenicilor că cel mai eficient mod de a învăța pe cineva este implicarea profundă în realitatea și problemele vieții celuilalt, nu doar trasmiterea de informații. Toți cei doisprezece apostoli au primit învățătura, dar și puterea de a face minuni și vindecări, odată cu Pogorârea Sfântului Duh.

Hristos, ca Învățător, a arătat că din toată creația, omul este singurul care poate primi și dărui iubire, în același timp. El a sintetizat *Decalogul* în marea poruncă a iubirii creștine, dovedind că dragostea este singura cale de a trăi în armonie cu Dumnezeu și cu oamenii. **Hristos, Învățătorul lumii**, Cel Care ne iubește pe toți în egală măsură și dorește ca toți să se mântuiască, a făcut din cei doisprezece Apostoli stânci puternice la temelia Bisericii Sale.

Vocabular

- **comuniune** - legătură puternică, unire strânsă.
- **plenitudine** - desăvârșire, totalitate.
- **Te Deum** - slujbă de laudă și mulțumire.
- **sutaș** - comandant peste 100 de soldați.

Discută cu un coleg

1. De ce a ales Domnul Iisus Hristos ucenici și dintre pescari pentru a deveni Apostoli?

2. Prin ce exemple învăța Mântuitorul? Dacă nu i-ar fi învățat în acest mod, oamenii ar fi înțeles?

AI VREA SĂ ȘTII?
Citește și răspunde

Mântuitorul a cuprins în iubirea Sa întreaga umanitate, dorind să mântuiască toți oamenii, chiar și pe cei îndepărtați de Dumnezeu. El ne-a lăsat **marea poruncă a iubirii**:

Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău, din tot cugetul tău și din toată puterea ta. Aceasta este cea dintâi poruncă. Iar a doua e aceasta: Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți. Mai mare decât acestea nu este altă poruncă.

Marcu 12, 30-31

Aceste cuvinte au fost întărite prin multe minuni, dar și prin multe pilde: *Pilda samarineanului milostiv, Pilda fiului risipitor, Pilda drahmei pierdute, Pilda oii pierdute.*

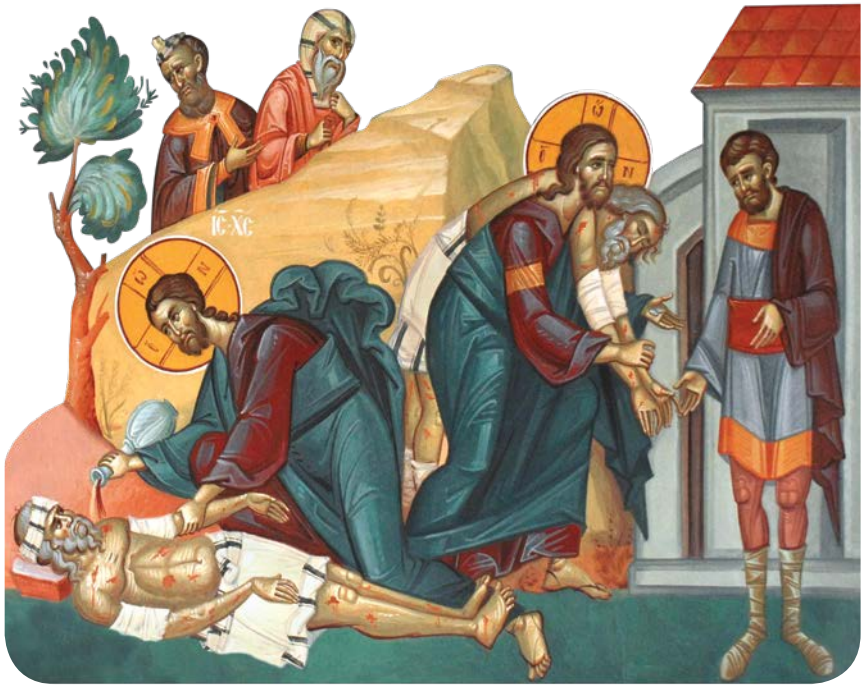

Pilda samarineanului milostiv

Citește textul pildei, privește icoana și răspunde la întrebări cu ajutorul profesorului:

1. Pe cine întruchipează samarineanul milostiv?
2. Ce învățătură dorește Mântuitorul să desprindem din această pildă?

Pilda samarineanului milostiv

Un om cobora de la Ierusalim la Ierihon, și a căzut între tâlhari, care, după ce l-au dezbrăcat și l-au rănit, au plecat, lăsându-l aproape mort. Din întâmplare un preot cobora pe calea aceea și, văzându-l, a trecut pe alături. De asemenea și un levit, ajungând în acel loc și văzând, a trecut pe alături. Iar un samarinean, mergând pe cale, a venit la el și, văzându-l, i s-a făcut milă, și, apropiindu-se, i-a legat rănile, turnând pe ele untdelemn și vin, și, punându-l pe dobitocul său, l-a dus la o casă de oaspeți și a purtat grijă de el. Iar a doua zi, scoțând doi dinari i-a dat gazdei și i-a zis: Ai grijă de el și, ce vei mai cheltui, eu, când mă voi întoarce, îți voi da.

Luca 10, 30-35

Caută și vei afla

- Citește din Evanghelia de la Luca capitolul 10, 25-37.
- Caută și pildele enumerate în textul alăturat.
- Dacă vrei să ai mereu la îndemână Sfânta Scriptură, poți instala aplicația și pe telefon.

Pilda semănătorului

Ieșit-a semănătorul să semene sămânța sa. Și pe când semăna el, una a căzut lângă drum (...) și păsările cerului au mâncat-o. Și alta a căzut pe piatră, s-a uscat, pentru că nu avea umezeală. Și alta a căzut în mijlocul spinilor; (...) și spinii au înăbușit-o. Și alta a căzut pe pământul cel bun și a crescut și a făcut rod însutit. Pe acestea spunându-le, a strigat: „Cel ce are urechi de auzit, să audă!“

Luca 8, 5-15

LUCREAZĂ CU DRAG
Portofoliu interdisciplinar

Realizează o **prezentare PowerPoint** care să aibă unul din următoarele titluri:

- *Mântuitorul Iisus Hristos - Pedagog desăvârșit*
- *Iubirea față de semeni*
- *Samarineanul milostiv*

Intră în joc

Activitate în echipă

În zilele noastre, anul bisericesc și anul școlar încep la 1 septembrie. În prima zi de școală preotul săvârșește o slujbă de *Te Deum*, apoi o rugăciune pentru luminarea minții și binecuvântarea elevilor și a profesorilor. În cadrul acestei slujbe se citește *Pilda semănătorului*.

Lucrează în echipă alături de colegul tău. Citește textul alăturat și, cu ajutorul profesorului, rezolvă următoarele cerințe:

1. Cine este semănătorul din pildă și ce reprezintă sămânța? Cum trebuie să rodească aceasta în sufletul nostru?
2. Ce influențe pozitive sau negative pot să apară în demersul învățării?
3. Imaginează-ți o situație în care ai ceva important de învățat. Realizează împreună cu colegul o planșă, în care să menționați condițiile necesare învățării eficiente. Prezentați planșa voastră celorlalte echipe.

Învață interactiv

Mântuitorul ne-a învățat, prin pilde și minuni, să iubim toți oamenii, inclusiv pe cei care ne fac rău.
Citește textul și realizează desenul în caiet.

Fiți toți într-un gând, împreună-pătimitori, iubitori de frați, milostivi, smeriți.

I Petru 3, 8

Completează **salba iubirii** cu acele cuvinte care descriu un comportament iubitor: *ajutor, înțelegere, mângâiere, îngăduință, admirație, rugăciune, credință, prietenie*. Asociază corect, fiecărui cuvânt, una dintre situațiile de mai jos:

1. Cei aflați în dificultate; 2. Cei necăjiți; 3. Cei care ne depășesc; 4. Cei care ne-au greșit; 5. Cei care ne adresează cuvinte nepotrivite; 6. Cei indiferenți; 7. Cei lăudăroși.

Mozaic intercultural

Mântuitorul, prin minunile Sale, a întărit învățătura conform căreia El este un Dumnezeu iubitor, având puterea de a vindeca, de a alunga răul, de a învia sau de a transforma natura spre folosul și mântuirea omului. El a vindecat sluga unui sutaș roman, arătând că dragostea și purtarea Lui de grijă pentru orice om este nesfârșită și nu ține cont de granițe, de neam sau de rang. Această lucrare este continuată și astăzi, Mântuitorul săvârșind multe minuni și vindecări prin sfinții Săi.

Citește textele, privește icoanele alăturate și răspunde la întrebări:

Doamne, nu sunt vrednic să intri sub acoperișul meu, ci numai zi cu cuvântul și se va vindeca sluga mea.

Matei 8, 8

Vindecarea slugii sutașului

1. Ce virtute comună reiese din cuvintele sutașului și ale Sfântului Luca al Crimeei?
2. Ce meserie a avut Sfântul Luca al Crimeei și cum crezi că l-a ajutat aceasta?
3. Ce ne învață Mântuitorul prin minunile contemporane?

Sfântul Luca al Crimeei (1877- 1961) a fost un ierarh mărturisitor și medic contemporan care a suportat prigoana regimului comunist ateu. El și-a dedicat viața în folosul bolnavilor din spitale și operațiilor delicate. A salvat viața multor oameni cu priceperea, dar și cu rugăciunea, lăudând nemăsurata milostivire a Mântuitorului față de neamul omenesc. Mare om de știință, el le spunea pacienților săi: *Dumnezeu v-a vindecat cu mâinile mele. Acestuia să vă rugați întotdeauna.* A fost canonizat în anul 1966 și este sărbătorit în data de 11 iunie. Astăzi sunt multe minuni și vindecări făcute de către acest mare sfânt.

Ţine minte…

- Mântuitorul a ales doisprezece ucenici, cărora le-a descoperit Evanghelia, pentru a deveni apostolii Săi în lume.
- Învățătura lui Hristos a fost transmisă prin cuvânt, pilde și minuni.
- Mântuitorul a dat oamenilor marea poruncă a iubirii față de Dumnezeu și față de semeni.

… și pune la inimă.

Când Iisus Hristos este cunoscut și ascultat cu adevărat, atunci se face pace și în suflet, și în familie, și în țară, și în lume.

Arhiepiscopul Justinian Chira

Iisus Hristos, Mântuitorul lumii

„Căci Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică."

Ioan 3,16

Din marea Sa iubire pentru noi, Dumnezeu Tatăl a trimis în lume pe Fiul Său, Care a luat firea noastră și a sfințit-o. Hristos S-a întrupat pentru **a împăca omul cu Dumnezeu** și pentru a ne oferi un model de sfințenie. Neascultarea primilor oameni a dus la pierderea harului, iar viața lor a devenit mai grea. Pierderea harului este pentru suflet ca o scădere a imunității pentru trup. Omul a devenit mai expus suferințelor sufletești și trupești. E ca și cum un virus a intrat în ființa lui și a început să altereze firea umană. Vindecarea poate dura mult timp, iar omul nu se poate tămădui singur. De aceea a venit Mântuitorul, să-l ridice pe om din această suferință. Să-l elibereze de invidie, mânie, împotrivire la ceea ce este bine, mândrie și să-i dea puterea de a iubi pe Dumnezeu și pe semeni.

Simțind dragostea Lui, mulțimile Îl urmau necondiționat, fapt care a atras multă invidie. A fost prins, după ce Iuda, unul dintre ucenici, L-a trădat și L-a vândut. Apoi a fost judecat, bătut, batjocorit și condamnat la moarte. El a avut dragoste nemărginită pentru întreaga lume, fiind răstignit pe cruce ca un răufăcător, între doi tâlhari. Hristos a purtat toate greutățile, durerile și păcatele tuturor oamenilor. A treia zi a înviat, biruind moartea și dăruind omului posibilitatea de a redobândi harul necesar mântuirii noastre, alături de virtuți și de fapte bune.

Pătimirile, **Jertfa pe Cruce, moartea** și **Învierea** au avut ca scop vindecarea noastră și ne-a deschis nouă **porțile Raiului**. De aceea Îl numim pe Hristos, **Mântuitorul nostru**, pentru că prin unirea cu El, biruința Lui devine și a noastră. În continuare, Hristos este viu și prezent prin cuvântul Său, prin lucrarea Sfintelor Taine și prin harul Sfântului Duh.

Vocabular

- **har** - puterea iubitoare a lui Dumnezeu care se dă în dar oamenilor.
- **virus** - organism microscopic care provoacă diverse boli.
- **Sfintele Taine** - slujbe realizate de preot în mod văzut, prin care se primesc darurile Sfântului Duh în mod nevăzut. Sunt șapte la număr: Botezul, Mirungerea, Împărtășania, Spovedania, Cununia, Preoția și Maslul.

Discută cu un coleg

1. Care au fost consecințele neascultării poruncii lui Dumnezeu de către Adam și Eva?

2. De ce a fost nevoie ca Iisus Hristos să sufere în trup pentru mântuirea omului? Nu-l putea vindeca pe om doar prin cuvânt, așa cum a făcut atunci când a creat lumea?

AI VREA SĂ ȘTII?
Citește și răspunde

Pe drumul spre Golgota, Domnul Iisus Hristos, fiind rănit și ostenit, a căzut sub povara Crucii. Atunci a fost luat un om din mulțime, Simon din Cirene, să-I poarte Crucea. Simon a mers alături de cei doi tâlhari între care a fost răstignit Hristos, până la locul hotărât. Dintre cei doi, unul L-a batjocorit pe Hristos, iar celălalt L-a rugat: *Pomenește-mă Doamne când vei veni întru Împărăția Ta*. Tâlharului bun Mântuitorul i-a răspuns: *Astăzi vei fi cu Mine în Rai* (Luca 23, 42-43).
Privește icoana de mai jos, citește poezia alăturată și versurile următoare. Răspunde la întrebări.

În Simon din Cirene s-ascunde, figurat,
Tot omul de pe lume, cu sufletul curat.

Arhiepiscop Ioachim Giosanu

Drumul crucii

1. Identifică personajele din icoană. Ce culoare are crucea fiecăruia?
2. Cum a devenit crucea din obiect de tortură, semn de biruință și ajutor pentru creștini?
3. În ce mod îl poate urma pe Simon Cirineul fiecare dintre noi?

Crucea

Mai sfântă mângâiere nu-i
Pe acest pământ de suferință
Pentru creștin, ca sfânta cruce
Slăvitul semn de biruință.
Când seara mergem la culcare
Cu crucea sfântă ne-nsemnăm.
Și tot cu ea începem ziua,
Când dimineața ne sculăm.
În orișice călătorie
De vrem cumva ca să plecăm
Plini de nădejde-n Dumnezeu
Noi tot cu crucea ne-nsemnăm.
La masă când ne așezăm
Prin cruce mulțumim mereu
Pentru belșugurile toate
Trimise de la Dumnezeu.
Învață și pe alții care
Azi, nu cunosc a ei putere,
Căci ea va fi în veșnicie
Oricui o dulce mângâiere.

Caută și vei afla

- Citește de pe internet mai multe informații despre *Deniile* din Săptămâna Mare.

Iisus Hristos Pantocrator
(Atotțiitorul)

Intră în joc

Activitate în echipă

Citește textul de mai jos și privește icoana.
Alcătuiți echipe de trei elevi.
Acoperă pe verticală jumătate din chipul Mântuitorului și discutați în echipă ce expresie are. Apoi acoperă cealaltă jumătate. Ce observi?

- Alege pentru care jumătate se potrivesc cuvintele *milă, pace și blândețe* și pentru care *adevăr, dreptate* și *severitate*.
- Către ce oameni se uită Mântuitorul cu milă și blândețe? Dar cu dreptate și severitate? Cum a privit spre tâlharul cel bun? Dar spre celălalt?
- Jucați următoarea scenetă: Un coleg ți-a greșit și te roagă să-l ierți. Unii colegi te sfătuiesc să îl pedepsești, alții să îl asculți. Hristos este de față și te privește. Cum se uită la tine când alegi un comportament sau altul?

Această icoană se numește **Pantocrator**, însemnând Cel care le ține pe toate. Este una din cele mai vechi icoane care îl reprezintă pe Mântuitorul Iisus Hristos și se află la Mănăstirea Sfânta Ecaterina de la Muntele Sinai. Datează din secolul al VI-lea. După acest model s-au realizat multe icoane care Îl înfățișează pe Mântuitorul Hristos.

Învață interactiv

Citește textul de mai jos:
Mântuirea este, în același timp, și lucrarea lui Dumnezeu și a noastră.

Sfântul Ioan Gură de Aur

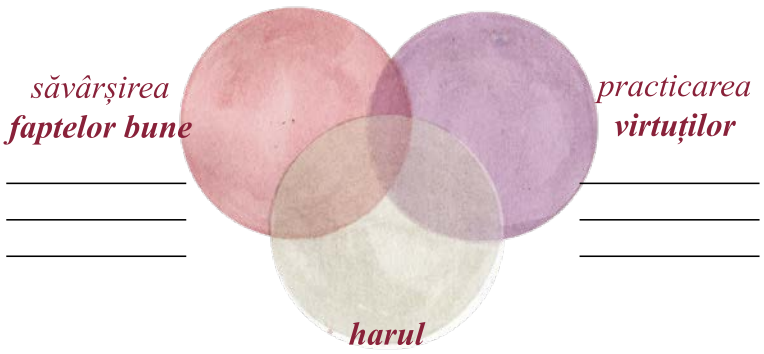

- Realizează în caiet desenul de mai sus și completează spațiile libere.
- Enumeră care sunt pentru tine cele mai importante virtuți și fapte bune.
- Ce ar trebui scris la intersecția celor trei cercuri?

LUCREAZĂ CU DRAG

Portofoliu interdisciplinar

Realizează o **compunere** sau o **poezie** care să aibă unul din următoarele titluri:

- *Jertfa mea pentru cei dragi*
- *Pe drumul Crucii*
- *Bucuria de a avea un Dumnezeu iubitor*

Mozaic intercultural

De-a lungul istoriei, în semn de mulțumire și de recunoștință pentru binefacerile primite, creștinii au ridicat numeroase lăcașuri de închinare sau monumente religioase în cinstea Mântuitorului Hristos. Amintim două dintre acestea:

Catedrala Iisus Hristos Mântuitorul

din Moscova, Rusia

Decretul de ridicare a acestei catedrale a fost semnat în 1812 de către Țarul Alexandru I, ca semn de mulțumire pentru purtarea de grijă dumnezeiască ce a salvat Rusia de armata franceză condusă de Napoleon. Din cauza unei ierni foarte geroase, soldații francezi au fost nevoiți să se întoarcă, iar campania de cucerire a Moscovei a eșuat. În anul 1931, în perioada comunistă, catedrala a fost distrusă, iar între anii 1994-2000 a fost reconstruită, simbolizând renașterea spiritualității și credinței poporului rus. Ea este astăzi una din cele mai mari catedrale ortodoxe din lume, având 103 metri înălțime. Aici se pot ruga aproximativ 10.000 de persoane.

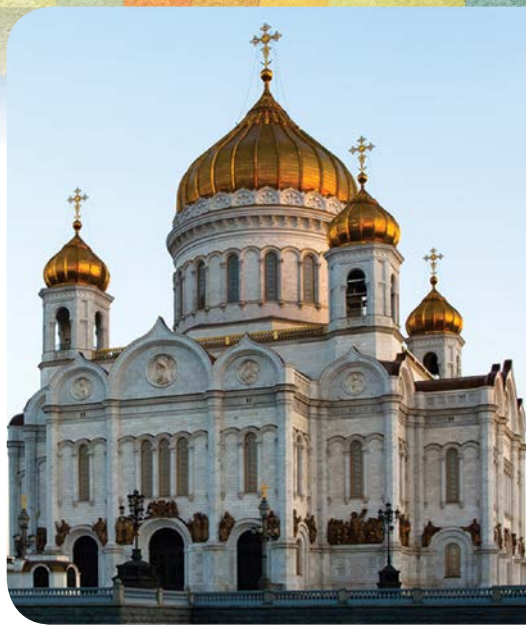

Catedrala Iisus Hristos Mântuitorul

Statuia Hristos Mântuitorul

din Rio de Janeiro, Brazilia

Considerată una dintre minunile lumii moderne, statuia a fost construită în perioada 1926-1931, cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la declararea independenței Braziliei. Acest monument Îl reprezintă pe Mântuitorul Hristos binecuvântând cu brațele deschise și a devenit un simbol al Americii latine, al ospitalității și al credinței poporului brazilian. Are 38 de metri înălțime și cântărește 1.145 tone. Chipul a fost realizat de către sculptorul român Gheorghe Leonida, în perioada în care acesta a lucrat în Franța.

Statuia Hristos Mântuitorul

1. Ce asemănări vezi între cele două monumente?
2. Ce alte asemenea monumente cunoști și care este istoria și semnificația acestora?

Ține minte…

- Pătimirile, Jertfa pe Cruce, moartea și Învierea au avut ca scop vindecarea noastră și deschiderea Raiului pentru toți oamenii.
- Îl numim pe Hristos Mântuitor pentru că biruința Lui asupra morții devine și biruința noastră.
- Noi putem să ne mântuim cu ajutorul harului primit de la Dumnezeu, prin practicarea virtuților și a faptelor bune.

… și pune la inimă.

Domnul Hristos a ales Crucea, fiindcă astfel se moare, cu mâinile întinse. El S-a sfârșit îmbrățișându-ne.

Sfântul Atanasie cel Mare

Înălțarea Domnului
Iisus Hristos

Cu adevărat, mare este taina dreptei credințe: Dumnezeu S-a arătat în trup, S-a îndreptat în Duhul, a fost văzut de îngeri, S-a propovăduit între neamuri, a fost crezut în lume, S-a înălțat întru slavă.

I Timotei 3, 16

Mântuitorul Iisus Hristos ne-a arătat, de foarte multe ori, prin minunile pe care le-a înfăptuit, cât de mult ne iubește. Iar atunci când cineva ne înconjoară cu dragostea sa, ne dorim să-L avem întotdeauna aproape.

Însoțindu-L pe Mântuitorul în toată activitatea pământească, Apostolii erau obișnuiți să-L aibă mereu alături, iar atunci când a pătimit, aceștia au fost cuprinși de o nespusă tristețe. De aceea, după Înviere, timp de 40 de zile, **Mântuitorul S-a arătat** lor, dar și altor cunoscuți, încredințându-i de realitatea Învierii, dar și de dragostea Sa nemărginită.

Sfinții Apostoli, împreună cu Maica Domnului au fost martori ai **Înălțării Sale** la cer, pe Muntele Măslinilor.

Înaintea ridicării la cer, Domnul Iisus Hristos le-a promis Apostolilor că nu-i va lăsa singuri, ci le **va trimite pe Duhul Sfânt**: *Iar când va veni Mângâietorul, pe Care Eu Îl voi trimite vouă de la Tatăl, Duhul Adevărului, Care de la Tatăl purcede, Acela va mărturisi despre Mine* (Ioan 15, 26). Astfel, le-a arătat prietenilor Săi, Apostolii, și prin ei tuturor celor ce cred în El, că le va fi mereu aproape. Aceștia au primit de la Duhul Sfânt har și putere pentru a merge în multe colțuri ale lumii și a **propovădui credința creștină**. În locurile unde au vestit Evanghelia, Apostolii, și apoi urmașii lor, au întemeiat biserici pentru păstrarea credinței creștine și au săvârșit Sfinte Slujbe. Între acestea, **Sfânta Liturghie** reprezintă momentul central al întâlnirii noastre cu Iisus Hristos. Ea se săvârșește și astăzi prin urmașii Sfinților Apostoli, episcopi și preoți. În timpul Sfintei Liturghii, Mântuitorul este prezent în Sfânta Împărtășanie, prin care, cel ce o primește, se unește cu Hristos Însuși. Astfel, Îl avem și Îl vom avea pe Mântuitorul pururea cu noi.

Vocabular

- **a propovădui** - a răspândi.
- **praznic** - sărbătoare.
- **Proscomidiar** - locul unde se păstrează Sfintele vase (pe peretele de nord al Sfântului Altar).

Discută cu un coleg

1. Ce le-a promis Mântuitorul Apostolilor înaintea Înălțării la cer?

2. Ce au întemeiat Apostolii după Înălțare? Unde Îl putem întâlni astăzi pe Hristos?

AI VREA SĂ ȘTII?
Citește și răspunde

În ziua în care S-a înălțat la cer, Mântuitorul a spus apostolilor: *veți lua putere, venind Duhul Sfânt peste voi, și Îmi veți fi Mie martori în Ierusalim și în toată Iudeea și în Samaria și până la marginea pământului* (Fapte Apostolilor 1, 8). În Noul Testament sunt descrise o parte din călătoriile misionare, ce au avut loc după Pogorârea Duhului Sfânt, în cartea Faptele Apostolilor. Sfântul Apostol Andrei, fratele lui Petru, a propovăduit pe țărmul Mării Negre, împreună cu Apostolul Filip.

Pogorârea Duhului Sfânt sau Cincizecimea

Așa cum ucenicii Mântuitorului au avut rolul de a răspândi și de a păstra credința creștină, tot așa, eroii și martirii neamului românesc sunt cei ce au păstrat unite neamul și credința noastră. Prăznuită în a șasea joi după Înviere, sărbătoarea Înălțării Domnului este totodată și Ziua Eroilor neamului. Atunci îi cinstim pe toți cei cărora le datorăm bucuria vieții creștine, primită de la Mântuitorul Iisus Hristos prin Sfinții Apostoli.

1. Privește icoana de mai sus. Ce anume le-a dat puterea de a propovădui Cuvântul lui Dumnezeu atâtor neamuri?

2. De ce se sărbătorește Ziua Eroilor odată cu Înălțarea Mântuitorului?

Monumentul Eroilor, Caraiman
Munții Bucegi

Poporul român și-a arătat mereu recunoștința față de eroii și martirii neamului prin pomenirea acestora la Sfintele slujbe, prin ridicarea de monumente în cinstea lor sau prin procesiuni deosebite realizate la locurile închinate acestor mari mărturisitori ai neamului.

Caută și vei afla

- Caută la bibliotecă informații despre locurile prin care au trecut Sfinții Apostoli pentru a propovădui Evanghelia.
- Vizionează filmul *Ecaterina Teodoroiu*.
- Caută pe internet imagini și cu alte monumente ale eroilor de pe teritoriul țării noastre, eventual și ale altor popoare sau religii.

Taci tu, să vorbească lucrurile tale.

Sfântul Talasie Libianul

Și astăzi se mai păstrează frumoase tradiții legate de Înălțarea Domnului sau de Cincizecime. De exemplu, creștinii împart ouă roșii, cozonac și pască de Înălțare și își împodobesc, în semn de bucurie casele cu frunze de tei și de nuc, la sărbătoarea Cincizecimii.

LUCREAZĂ CU DRAG
Portofoliu interdisciplinar

Realizează un **colaj** sau un **cântec** care să aibă unul din următoarele titluri:

- *Înălțarea Domnului*
- *Ziua Eroilor*
- *Eroismul Sfinților Apostoli*

Intră în joc

Activitate în echipă

Deoarece toți suntem prietenii Mântuitorului, să mărturisim și noi credința noastră cât mai multor oameni, după modelul Sfinților Apostoli.

Grupați-vă în cinci echipe. Fiecare echipă va alege modalități prin care astăzi poți fi un misionar al lui Hristos, răspândind învățătura Sa.

1. Realizați o călătorie imaginară în care împărtășiți și altora credința în Hristos. Discutați unde ați merge, de ce, când și cu cine.
2. Prin ce mijloace veți face misiune?
3. Pe baza acestor idei realizați **blazonul echipei**.

După modelul cărții *Faptele Apostolilor* realizați un cuprins al *Cărții faptelor* echipei voastre. Prezentați-l colegilor.

Sfinții Apostoli Petru și Pavel au propovăduit credința până la Roma.

Învață interactiv

Citiți textul și transcrieți în caiete tabelul următor.

De pe Muntele Măslinilor (...) Domnul cel Înviat S-a înălțat spre înălțimile nesfârșite ale vieții veșnice. El nu S-a înălțat la stele, ci deasupra lor; El nu S-a înălțat la îngeri, ci deasupra lor; nu la puterile cerești, ci deasupra lor; (...) chiar către tronul Tatălui ceresc, către altarul tainic al Sfintei și de Viață Dătătoarei Treimi.

Sfântul Nicolae Velimirovici

Alegeți dintre elementele coloanei din stânga doar pe acelea care au legătură cu Sărbătoarea Înălțării Mântuitorului la cer și completați-le pe coloana din dreapta. Reprezentați, apoi, printr-un desen, alegerile făcute.

	ÎNĂLȚAREA DOMNULUI
frunze de nuc	
cerul	
crenguțe de salcie	
ouă roșii	
îngerii	
Muntele Măslinilor	
monumente ale eroilor	
Muntele Sinai	

Mozaic intercultural

Sfânta Liturghie este cea mai importantă slujbă a Bisericii. Pe lângă pregătirea Sfintei Împărtășanii, ea are și rolul de a înfățișa toată istoria mântuirii omului: vestirea Mântuitorului prin proroci, Nașterea Lui, viața, Pătimirile, Jertfa, Învierea și Înălțarea Sa la cer. După împărtășirea credincioșilor, ducerea Sfintelor Daruri la proscomidiar arată Înălțarea Domnului.

Credincioșii creștini au păstrat de-a lungul istoriei numeroase și frumoase tradiții referitoare la sărbătorile religioase. Astfel, denumirea populară a Înălțării Domnului este Ispas, care înseamnă Mântuitor. De Ispas se vopsesc din nou ouă roșii care se ciocnesc rostind: *Hristos S-a înălțat!* și răspunzând: *Adevărat S-a înălțat!*

1. Privește imaginile și spune ce momente din viața Mântuitorului ne amintesc acestea.
2. De ce este Sfânta Liturghie cea mai importantă slujbă?
3. Ce minune referitoare la Hristos se întâmplă astăzi în Biserică?

Muntele Măslinilor, Ierusalim

Pe Muntele Măslinilor, numit și Muntele Eleon, se găsesc mai multe biserici. Prima a fost ctitorită de Sfânta Elena, în secolul al IV-lea.

Ruinele bisericii Eleonului, înălțată de Sfânta Elena, nu se mai văd. Se păstrează însă, în bună stare, un mic altar, o rotondă din piatră, cu obișnuita ei calotă sferică arabă, construită, potrivit tradiției locale, pe piatra de unde S-a înălțat Domnul la cer... Se disting pe ea urmele picioarelor lui Hristos.

Arhimandrit Ioanichie Bălan

Piatra cu urmele tălpilor Mântuitorului de pe Muntele Măslinilor este cinstită și de musulmani.

Ține minte...

- La patruzeci de zile de la Înviere a avut loc Înălțarea Domnului la cer, urmată, peste zece zile, de Pogorârea Duhului Sfânt.
- Misiunea apostolilor de propovăduire a credinței creștine a început după Pogorârea Sfântului Duh. Ea a fost continuată de urmașii lor.
- Sfânta Liturghie Îl face prezent pe Mântuitorului Hristos în Biserică și în viața lumii.

... și pune la inimă.

Iisus este Dumnezeu pe pământ și om în cer. Natura omenească, prin Hristos, S-a înălțat la cer.

Sfântul Ioan Gură de Aur

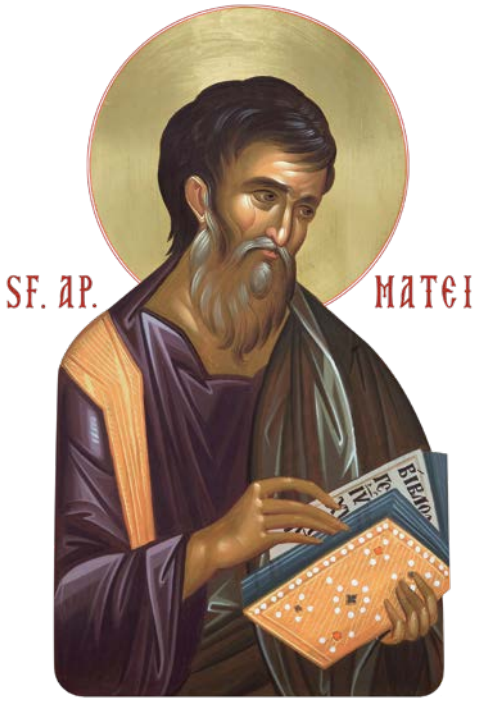

Sfântul Evanghelist Matei

Sfântul Apostol și Evanghelist Matei era originar din Capernaum. Înainte de întâlnirea cu Iisus Hristos se numea Levi și a făcut parte din grupul celor doisprezece Apostoli. Din cele mai vechi mărturii ale Bisericii, el a fost cel care a scris prima Evanghelie a Noului Testament, în limba aramaică, vorbită pe atunci de către evrei. Pentru că Evanghelia sa aduce mereu în atenție sintagma *Împărăția Cerurilor*, ea este numită și Evanghelia Împărăției. Iisus este numit de către Sfântul Evanghelist Matei *Hristosul*, care înseamnă Unsul lui Dumnezeu. Îi spune și Fiul lui David, pentru că Maica Domnului provenea din neamul regelui David. El dorea foarte mult ca oamenii să înțeleagă că Iisus este acel Mesia despre care vorbeau profeții. Sfântul Matei a propovăduit Cuvântul lui Dumnezeu mai ales în Persia și Etiopia. Sfintele sale moaște se găsesc astăzi în Italia, la Catedrala din Salerno. În iconografie este însoțit sau reprezentat de simbolul **îngerului**, deoarece Evanghelia sa începe cu genealogia Mântuitorului.
Sfântul Evanghelist Matei este prăznuit la data de **16 noiembrie**.

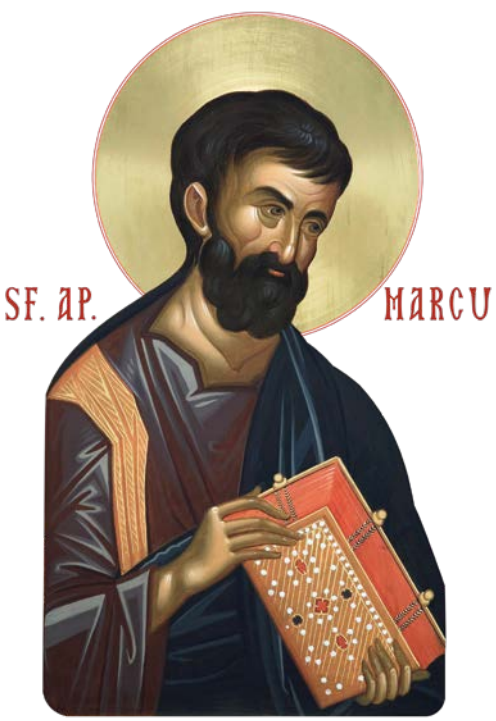

Sfântul Evanghelist Marcu

Sfântul Evanghelist Marcu nu a fost ucenicul Domnului Iisus Hristos, ci al Sfinților Apostoli Petru și Pavel. Era de neam evreiesc, iar mama sa devenise o creștină evlavioasă. Multă vreme notase tot ceea ce auzise în activitatea misionară a Sfinților Apostoli și, cu talentul său de povestitor, a istorisit despre viața și activitatea lui Iisus. Astfel a scris o Evanghelie scurtă, simplă și clară care să permită oamenilor să-L cunoască pe Mântuitorul așa cum a fost în realitate. El a pus accentul foarte mult pe faptele minunate ale Fiului lui Dumnezeu.
A propovăduit credința în Egipt, unde a compus una dintre primele Liturghii, din textul căreia încă se mai păstrează astăzi un fragment. În iconografie este însoțit sau reprezentat de simbolul **leului**. Biserica Ortodoxă îl prăznuiește la data de **25 aprilie**.

Știai că...?
Simbolurile Sfinților Evangheliști sunt întemeiate pe texte din Sfânta Scriptură. Astfel, în cartea Apocalipsei (4, 7) citim: *Și ființa cea dintâi era asemenea leului, a doua ființă asemenea vițelului, a treia ființă avea față de om, iar a patra ființă era asemenea vulturului care zboară.*

Recapitulare

Hartă cu Țara Sfântă

Să ne amintim despre ce am învățat în acest capitol:

- Mântuitorul vestit de profeți S-a născut din Fecioara Maria, în Țara Sfântă, la Betleem.
- La treizeci de ani Iisus Hristos a fost botezat de Sfântul Proroc Ioan. Atunci S-a arătat lumii Fiul lui Dumnezeu și S-a descoperit Sfânta Treime.
- Începând activitatea, Mântuitorul a ales doisprezece Apostoli cărora le-a descoperit Evanghelia. A învățat prin cuvânt, pilde și minuni și a dat oamenilor marea poruncă a iubirii.
- Pătimirile, Jertfa pe Cruce, moartea și Învierea Domnului au avut ca scop mântuirea noastră.
- La patruzeci de zile de la Înviere a avut loc Înălțarea Domnului la cer, urmată, peste zece zile, de Pogorârea Duhului Sfânt. Atunci a început misiunea Apostolilor de propovăduire.
- Sfânta Liturghie Îl face prezent pe Mântuitorul Hristos în Biserică și în viața lumii.

I. Grupați-vă pe echipe de câte 6 elevi. Fiecare echipă trage un bilet cu titlul uneia dintre lecțiile studiate în acest capitol. Pe o foaie mare de hârtie scrieți titlul și ideile principale ale lecției.
- Alături desenați o hartă sumară în care să treceți reperele geografice importante legate de subiect.
- Desenați câte un mic simbol sugestiv pentru fiecare reper geografic important.
- Organizați o expoziție cu planșele voastre și faceți turul galeriei.

II. Citește versurile:

Hristos a Înviat! Ce vorbă Sfântă!
Îți simți de lacrimi calde ochii uzi
Și-n suflet parcă serafimii-ți cântă
De câte ori creștine o auzi.

de Vasile Militaru

- Ce sentimente, emoții, trăiri sau gânduri deosebite ai reflectând la viața pământească a Mântuitorului?

Evaluare

Punctaj cerințe I-IV:

1 punct - răspuns corect
0.5 puncte - răspuns parțial corect
0 puncte
răspuns incorect

Punctaj cerința V:
3 puncte
respectarea cerințelor
1,5 puncte
respectarea parțială a cerințelor
0 puncte
nerespectarea cerințelor

Se acordă
2 puncte
din oficiu.

Nota .....

I. Răspunde cu adevărat (A) sau fals (F):
a. Buna Vestire a avut loc în Ierusalim.
b. Botezul pe care îl făcea Sfântul Ioan este diferit de botezul creștin.
c. Înălțarea Domnului a avut loc la patru săptămâni de la Înviere.
d. Mântuitorul Hristos este prezent în mijlocul nostru prin Sfânta Liturghie.

II. Găsește corespondența între evenimentele din viața Mântuitorului și locul unde s-au petrecut:

1. Învierea	a. Muntele Eleonului
2. Înălțarea	b. Betleem
3. Nașterea Domnului	c. Ierusalim

III. Transcrie în ordine cronologică următoarele evenimente:
Înălțarea, Nașterea Domnului, Buna Vestire, nașterea Sfântului Ioan Botezătorul, Botezul Domnului, Răstignirea, Învierea, chemarea Apostolilor.

IV. Transcrie și completează spațiile libere folosind cuvintele indicate în paranteză, mai jos:
După ce a fost ..... de Ioan, Mântuitorul a ales ..... Apostoli care L-au urmat prin toată....., unde Hristos..... poporul prin pilde și ..... El a dat marea poruncă a ..... față de toți semenii. Mergând în Iudeea, la ....., Mântuitorul S-a răstignit pentru ..... noastră. Prin ..... Sa, El ne-a deschis porțile Raiului. După ..... Sa la cer, El a trimis în lume Duhul Sfânt.

(*mântuirea, învăța, Învierea, doisprezece, iubirii, biserică, botezat, Evanghelia, Galileea, minuni, Ierusalim, Înălțarea*)

V. Redactează o compunere, de maximum o pagină, în care să îți imaginezi trăirile pe care le-ai fi avut dacă ai fi fost un om din mulțimile care Îl urmau pe Hristos. Găsește un titlu potrivit.

Mărturisirea Sfântului Apostol Toma

II. Iubirea lui Dumnezeu și răspunsul omului

1. Mărturii despre ajutorul primit de la Dumnezeu
2. Recunoștința pentru binele primit
3. Efortul pentru schimbarea vieții
4. Mărturisirea credinței în Iisus Hristos

Lectură cu folos

Recapitulare. Evaluare

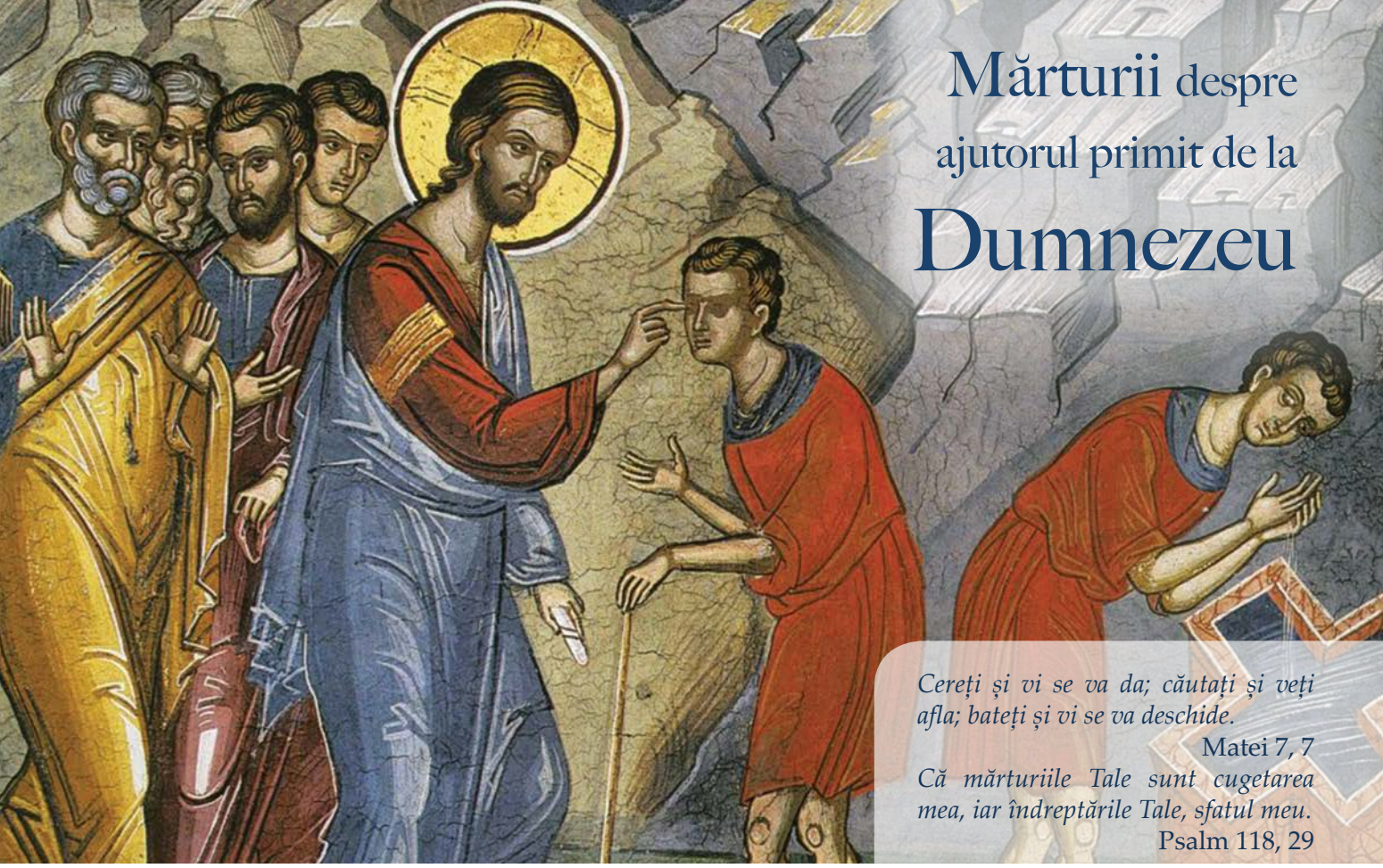

Mărturii despre ajutorul primit de la Dumnezeu

Cereți și vi se va da; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide.
Matei 7, 7

Că mărturiile Tale sunt cugetarea mea, iar îndreptările Tale, sfatul meu.
Psalm 118, 29

Dumnezeu ne ajută pe fiecare în diferite situații ale vieții și ne îndrumă către mântuire. De la El ne vin bucuriile și mângâierile, atunci când le cerem. Și aducem mărturie despre El când Îi simțim ajutorul. Lui I se cuvine mulțumire când suntem apreciați sau luăm note bune, când prietenii și colegii ne iubesc și ne susțin, când părinții ne dăruiesc un lucru pe care l-am dorit mult.

Avem **datoria** să arătăm înaintea oamenilor binefacerile primite de la Mântuitorul Hristos. **Mărturia** pe care o dăm este pornită din trăirea și credința noastră. Este important să mărturisim tot ceea ce a făcut Dumnezeu pentru noi, așa cum au făcut-o și cei din vremea Mântuitorului, care au trăit minuni în preajma Sa.

Sfântul Evanghelist Matei ne relatează că în timp ce Domnul Iisus Hristos propovăduia prin Galileea, *doi orbi se țineau după El strigând și zicând: Miluiește-ne pe noi, Fiule al lui David. După ce a intrat în casă, au venit la El orbii și Iisus i-a întrebat: Credeți că pot să fac Eu aceasta? Zis-au Lui: Da, Doamne! Atunci S-a atins de ochii lor, zicând: După credința voastră, fie vouă! Și s-au deschis ochii lor. Iar Iisus le-a poruncit cu asprime, zicând: Vedeți, nimeni să nu știe. Iar ei, ieșind, L-au vestit în tot ținutul acela* (Matei 9, 27-31). Deși Mântuitorul, din smerenie, le-a poruncit celor doi să nu afle nimeni, ei au răspândit vestea despre această minune în tot ținutul. Totuși, Domnul Iisus Hristos nu i-a certat pentru mărturia făcută cu multă bucurie înaintea tuturor. Tot astfel s-a aflat și despre minunea vindecării slăbănogului de la scăldătoarea Vitezda.

Primind binefacerile lui Dumnezeu, dobândim o stare de bine. Aceasta ne determină **să-I mulțumim** și **să mărturisim** celorlalți că Dumnezeu face minuni cu toți cei care aleargă la El, cu dreaptă credință și cu rugăciune fierbinte.

Vocabular

- **nădejde** - încredere, speranță.
- **neclintită** - statornică, hotărâtă.
- **naos** - încăperea centrală a bisericii.
- **cruciați** - luptători pentru apărarea Locurilor Sfinte.

Discută cu un coleg

1. Ce le-a cerut Hristos celor doi pentru a înfăptui minunea? Dumnezeu mai face minuni și în zilele noastre?

2. Ce le-a poruncit Mântuitorul celor doi oameni, după ce i-a vindecat? Dacă nu le dădea porunca aceasta, mai mărturiseau ei minunea trăită?

AI VREA SĂ ȘTII?
Citește și răspunde

Sunt situații când în viața oamenilor apar suferințe sau nedreptăți. În multe dintre aceste încercări oamenii Îl caută pe Mântuitorul, care este bun, drept și răbdător.

Prin Sfintele Taine, în mod special prin Sfântul Maslu, creștinii, rugându-se cu stăruință, primesc vindecare trupească și sufletească, iertare și înnoirea sufletului. În Vechiul Testament descoperim cât de important este ca bolnavul să ceară și ajutorul medicului: *Și doctorului dă-i loc că și pe el l-a făcut Domnul și să nu se depărteze de la tine, că și de el ai trebuință* (Isus Sirah 38, 12). Iar în Noul Testament este arătat și rolul deosebit al preoților: *Este cineva bolnav între voi? Să cheme preoții bisericii să se roage pentru el* (Iacov 5, 14).

Taina Sfântului Maslu

Privește imaginile, citește textul alăturat și răspunde:

1. Cunoști mărturii ale unor oameni care s-au vindecat în chip minunat prin participarea la slujba Sfântului Maslu?

2. Ce alte daruri ale creației lui Dumnezeu te îndeamnă să dai mărturie despre bunătatea Lui?

Dumnezeu ne trimite ajutor prin tot ce a creat pe pământ și a lăsat la îndemâna oamenilor. Un exemplu îl constituie mierea care este un foarte puternic antibiotic, un excelent medicament în tratarea unor boli și cel mai sănătos îndulcitor natural.

Pe măsură ce ne bucurăm de aceste daruri ale Sale, se cuvine să mulțumim și să vorbim oamenilor despre bunătatea lui Dumnezeu revărsată în creație.

Caută și vei afla

- Participă la Taina Sfântului Maslu și află mărturii ale unor persoane care s-au vindecat în urma rugăciunilor.
- Descoperă pe internet locuri care, în urma mărturiilor oamenilor despre minunile întâmplate acolo, au devenit destinații căutate.

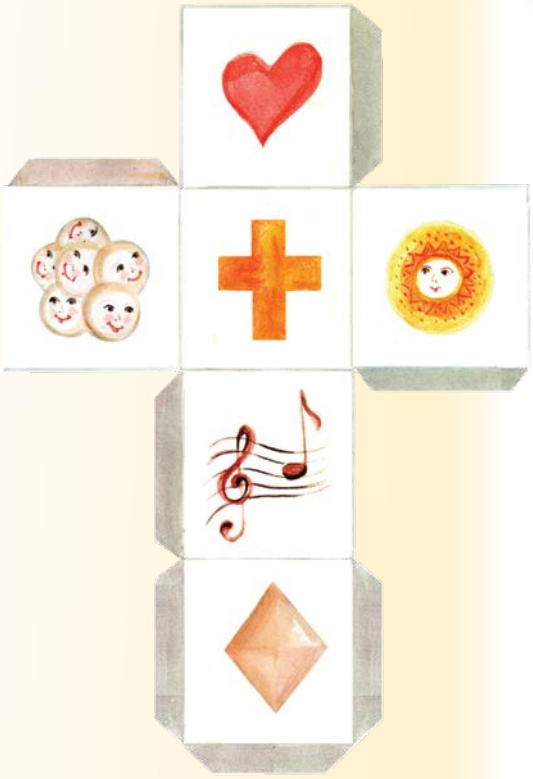

Intră în joc

Activitate în echipă

Confecționați un cub din carton. Pe fiecare față a cubului se realizează unul din desenele alăturate, conform cerințelor de mai jos:

• inimioara – spune o rugăciune de mulțumire pentru ajutorul primit;
• crucea – cere ajutor Mântuitorului Hristos;
• nota muzicală – fredonează un cântec religios;
• fața fericită – povestește o întâmplare fericită din viața ta;
• soarele – relatează o situație în care un prieten sau o rudă a primit ajutor de la Dumnezeu;
• rombul – exemplifică o situație în care ai nevoie de o minune.

Așezați-vă în cerc. Primul elev primește cubul, privește desenul de pe fața superioară a cubului, răspunde cerinței și apoi aruncă mai departe altui elev. Acesta procedează la fel. În joc sunt antrenați toți elevii.

1. Ce ai descoperit cu privire la ajutorul primit în diferite situații, de către colegii tăi?
2. Ce înveți din această experiență?

Învață interactiv

Completează rebusul de mai jos. Vei găsi pe verticală cuvântul cheie al lecției de astăzi, care arată ce se cuvine să facem după ce primim binefacerile lui Dumnezeu.

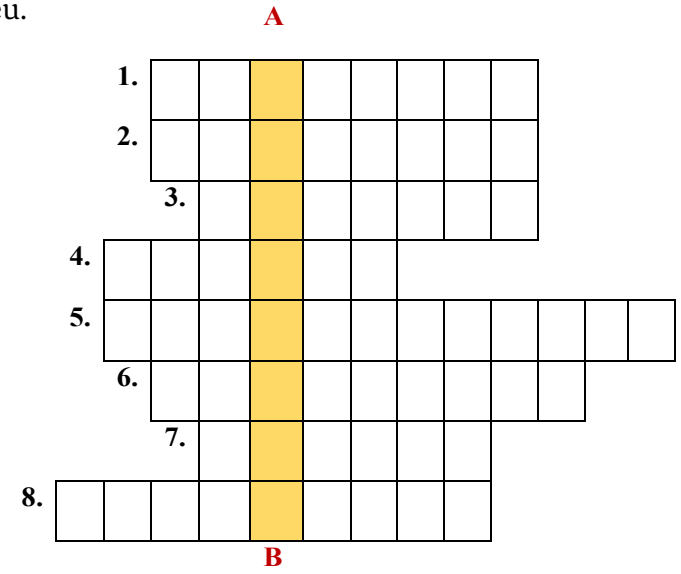

1. Tatăl nostru Care ne trimite ajutor în diferite situații.
2. Ce ne arată Dumnezeu atunci când ne ajută.
3. Mântuitorul nostru.
4. Ce primim de la Dumnezeu când avem nevoie.
5. Sentiment exprimat în semn de mulțumire.
6. Pe cine suntem datori să ajutăm.
7. Ce a făcut Mântuitorul pentru a-Și arăta dumnezeirea.
8. Ce dăruiește Hristos celor ce suferă.

LUCREAZĂ CU DRAG
Portofoliu interdisciplinar

Realizează o **compunere** sau un **desen** care să aibă unul din următoarele titluri:

- *Cere și ți se va da*
- *Binefacerile lui Dumnezeu*
- *O întâmplare fericită*

Mozaic intercultural

Sfântul Evanghelist Ioan ne relatează vindecarea slăbănogului de la scăldătoarea Vitezda, un loc renumit pentru minunile ce aveau loc acolo. Un înger al Domnului se pogora și tulbura apa, iar cel ce intra primul se vindeca. Sfinții Părinți ne învață că această scăldătoare simbolizează Biserica, iar cele cinci izvoare ale ei le asociază cu cele cinci simțuri ale omului, care au nevoie de tămăduire.

Citește textul alăturat, privește icoana și imaginile.

Doamne, nu am om, care să mă arunce în scăldătoare, când se tulbură apa; că, până când vin eu, altul se coboară înaintea mea. Iisus i-a zis: Scoală-te, ia-ți patul tău și umblă. Și îndată omul s-a făcut sănătos.

Ioan 5, 7-9

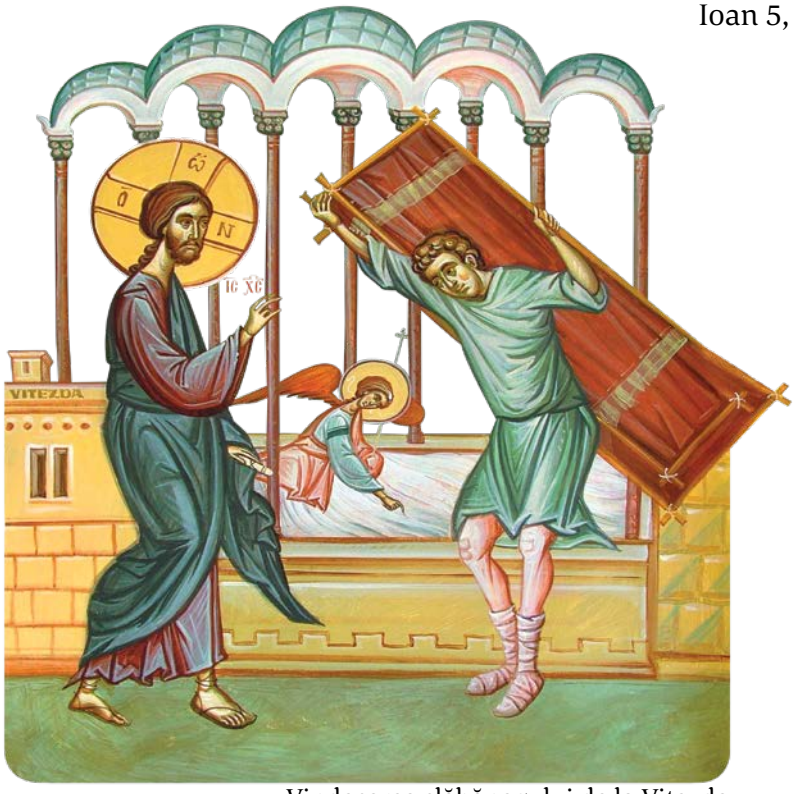

Vindecarea slăbănogului de la Vitezda

Răspunde la întrebări:

1. Cum ne ajută mărturiile altora despre minunile pe care le-au trăit?
2. Cunoști și alte locuri renumite pentru vindecări?

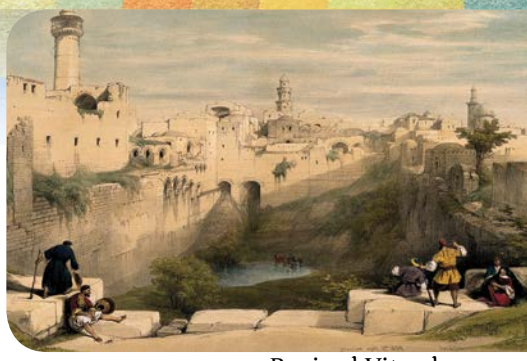

Bazinul Vitezda

Ruinele bazinului Vitezda

Săpăturile arheologice de la bazinul Vitezda au descoperit ruinele unei biserici, cu trei naosuri, din secolul al V-lea. Acest bazin avea 45 de metri lungime, iar apa sa a fost folosită de-a lungul timpului și pentru Templul din Ierusalim. Locul renumit pentru vindecări era baia publică sau scăldătoarea Vitezda, amenajată lângă acest bazin.

În apropiere se afla casa Sfinților Părinți Ioachim și Ana, de aceea aici există astăzi o biserică închinată Sfintei Ana. Aceasta a fost construită de cruciați.

Ține minte…

- Fiecare om primește ajutor de la Dumnezeu în diferite situații ale vieții.
- Avem datoria să mărturisim ajutorul primit de la Mântuitorul dând slavă și mulțumire lui Dumnezeu, în tot locul și în tot timpul.
- În Sfânta Scriptură aflăm multe mărturii despre ajutorul primit de la Dumnezeu.

… și pune la inimă.

Cântați-I și-L lăudați pe El; spuneți toate minunile Lui. Lăudați-vă cu numele cel sfânt al Lui; veselească-se inima celor ce caută pe Domnul.

Psalmi 104, 2-3

Recunoștința

pentru binele primit

Mulțumiți lui Dumnezeu pentru toate; căci aceasta este voia lui Dumnezeu, în Hristos Iisus pentru voi.
I Tesaloniceni 5, 18

Omul este deseori surprins, în viața sa, de gesturi frumoase și calde. Ele apar ca răspuns la sentimentele pe care le-a împărtășit cuiva la un moment dat. O vorbă bună, o încurajare sau un ajutor oferit necondiționat ar fi frumos să atragă recunoștința. Nu există persoană care să nu fi mulțumit cuiva măcar o dată în viață! **A fi recunoscător este o mare virtute.** În primul rând, să-I mulțumim lui Dumnezeu pentru darul minunat pe care ni l-a dat, viața. Apoi, să fim recunoscători și față de părinții care ne poartă de grijă, ne alină durerile, ne ascultă, ne sprijină, ne încurajează și ne apreciază. Învățăm de la ei această atitudine care ne împlinește. Ar fi bine să avem recunoștință față de profesori, față de bunici, față de eroii neamului sau alți binefăcători.

A fi recunoscător înseamnă a fi mereu în relație cu Dumnezeu, așa cum reiese și din *Minunea vindecării celor zece leproși*. Recunoștința trebuie exprimată prin cuvinte sau prin fapte și este esențială pentru pacea sufletească a fiecăruia dintre noi. Ea ne schimbă, ne ajută să percepem altfel viața și pe noi înșine. Când recunoștința devine un mod de viață, ne putem bucura de succes, de pace, de fericire, de sănătate trupească și sufletească. A fi mulțumitor pentru ceea ce ești și pentru ceea ce Dumnezeu sau ceilalți îți oferă în fiecare zi, înseamnă că știi să trăiești în pace.

Recunoștința este rodul smereniei și al credinței. Nu are nimic în comun cu orgoliul. Ea poate fi o virtute salvatoare, atunci când omul se află în impas. Fiecare dintre noi poate oferi și primi recunoștință.

Vocabular

- **a te jerfi -** (aici) a te dărui.
- **oportunitate -** ocazie, prilej.
- **orgoliu-** îngâmfare, mândrie.
- **smerenie -** modestie, recunoașterea că toate darurile primite sunt de la Dumnezeu.
- **impas -** dificultate.

Discută cu un coleg

1. Pot trăi oamenii fără să fie recunoscători? Este obligatoriu să răspundem cu recunoștință pentru binefacerile primite?

2. De unde am putea învăța recunoștința, dacă nimeni din jurul nostru nu ar pune-o în aplicare?

AI VREA SĂ ȘTII?
Citește și răspunde

Sfântul Luca ne istorisește în Evanghelia Sa că Domnul Iisus Hristos călătorea către Ierusalim. La granița între Samaria și Galileea, într-un sat, a fost întâmpinat de zece oameni bolnavi. Ei stăteau la distanță și cereau milă de la Domnul Iisus Hristos pentru a-i vindeca. Suferința lor era foarte grea, iar boala contagioasă. Aveau lepră. Fără a sta pe gânduri, Mântuitorul le-a cerut să meargă la preoții lor. Ei L-au ascultat și mergând, s-au vindecat.

Iar unul dintre ei, văzând că s-a vindecat, s-a întors cu glas mare slăvind pe Dumnezeu. Și a căzut cu fața la pământ la picioarele lui Iisus, mulțumindu-I.

Luca 17, 15-16

Privește icoana, citește poezia alăturată și răspunde:

Vindecarea leprosului

1. Cum și-au manifestat oamenii recunoștința față de dragostea pe care au primit-o de la Mântuitorul Hristos?

2. Identifică gesturile de recunoștință din poezia alăturată. Cum ne manifestăm recunoștința în cultura noastră?

Binecuvântați părinții

de Traian Dorz

Binecuvântați părinții
toată viața pe pământ
e porunca și povața
și dorința Celui Sfânt.
Binecuvântați părinții
dragoste să le-arătați
căci atunci veți fi-n viață
și voi binecuvântați.
Binecuvântați părinții
chiar și când vă este greu
căci atunci când
faceți astfel
ascultați pe Dumnezeu.
Binecuvântați părinții
și-i iubiți și-i ajutați
căci oricât de mult
le-ați face
n-ați plătit ce datorați.
Fericiți vor fi copiii
ce părinții și-i cinstesc
fericiți vor fi părinții
ce copii-n Domnu-și cresc.

Caută și vei afla

- Organizează o dezbatere alături de consilierul școlii pe tema recunoștinței.
- Caută pe Internet modalități de manifestare a recunoștinței în alte culturi.

Rugăciunea de mulțumire

fragment

Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, Dumnezeule a toată milostivirea și îndurarea, Care ai nemăsurată milă, nespusă și neajunsă iubire de oameni, căzând acum către a Ta slavă, cu frică și cu cutremur, aduc Ție mulțumire pentru binefacerile de care m-ai învrednicit pe mine, nevrednicul robul Tău.

Te slăvesc, Te laud și Te cânt ca pe un Domn, Stăpân și Făcător de bine. Și iarăși căzând înaintea Ta, Îți mulțumesc și cu smerenie mă rog nemăsuratei și negrăitei Tale milostiviri ca și de acum înainte să-mi dăruiești faceri de bine, ca să sporesc în dragostea de Tine și de aproapele meu. (...). Amin.

Gravură de Albrecht Dürer

LUCREAZĂ CU DRAG

Portofoliu interdisciplinar

Realizează o **felicitare** sau o **scrisoare** care să aibă una din următoarele teme:

- *Recunoștința față de părinți sau față de bunici*
- *Îți mulțumesc!*
- *Prietenul recunoscător*

Intră în joc

Activitate în echipă

Citește textul alăturat.

Alcătuiți echipe de câte doi.

Ești într-un loc total necunoscut sau într-o situație complet nouă și ai nevoie de ajutorul cuiva. Ca să înțelegi ce simți atunci încearcă să te lași purtat prin clasă de un coleg de echipă. Fă această deplasare legat la ochi. Ține-te de brațul lui. Când traseul este parcurs, schimbați rolurile.

1. Cum te simți, când nu ai siguranța drumului parcurs sau nu știi la ce să te aștepți?
2. Când te-ai simțit mai confortabil: când ai condus sau când ai fost condus? Ce rol au avut credința, încrederea, sinceritatea pe toată durata jocului?
3. Pentru ce poți fi recunoscător?

Învață interactiv

Capacitatea de a fi recunoscător dezvăluie despre tine că ești în pace cu tine însuți.

Citește textul de mai jos și copiază schema în caiet. Completează spațiile libere, corespunzătoare cerințelor de pe coloana din dreapta, specifice **tehnicii diamantului**. Te poți folosi și de cuvintele din paranteză.

Cântați în inimile voastre lui Dumnezeu, mulțumindu-I, în psalmi, în laude și în cântări duhovnicești. Orice ați face, cu cuvântul sau cu lucrul, toate să le faceți în numele Domnului Iisus și prin El să mulțumiți lui Dumnezeu-Tatăl.

Coloseni 3, 16-17

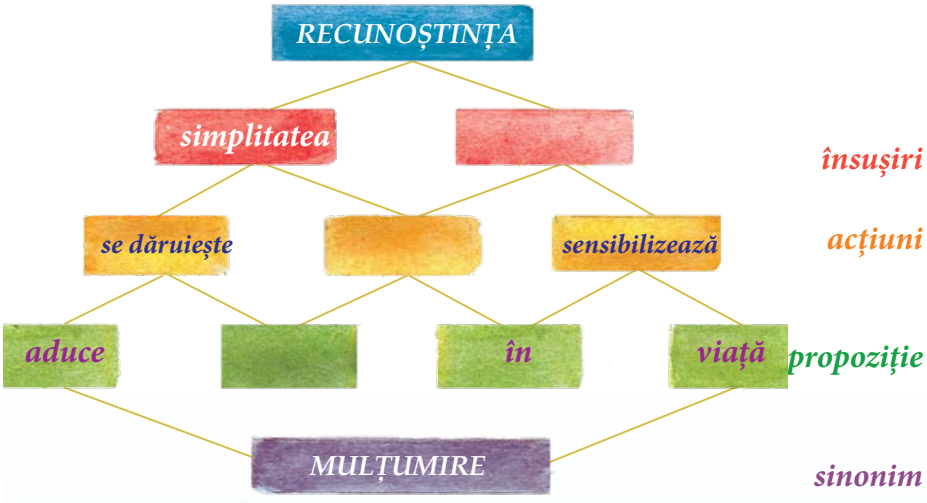

(se primește, bucuria, pace, iertare, fericire)

Mozaic intercultural

Credincioșii își arată recunoștința față de Dumnezeu în diferite modalități. Ei pot citi rugăciuni de mulțumire, pot aduce daruri la Biserică, pot ajuta oamenii aflați la rândul lor în nevoi, pot contribui la ctitorirea sau împodobirea unor lăcașuri sfinte.

Icoana Maicii Domnului *Pantanassa* de la Mănăstirea Șinca Nouă din județul Brașov are o istorie frumoasă. Ea a fost realizată după icoana cu același nume de la muntele Athos, renumită pentru vindecările miraculoase. În urma unei asemenea vindecări, o familie a dorit să își exprime recunoștința față de Dumnezeu și față de Maica Sa, dăruind această icoană mănăstirii din zona în care locuia. Primită cu alai și așezată la loc de cinste, icoana a mai făcut și alte minuni de când a fost adusă de la muntele Athos, iar oamenii nu încetează să își exprime recunoștința față de Maica Domnului, Împărăteasa a toate.

Maica Domnului *Pantanassa*

Privește icoana și citește textele alăturate:

1. Enumeră modalități prin care oamenii își pot exprima reunoștința față de Dumnezeu.
2. Ce asemănări găsești între modurile de exprimare a recunoștinței din diferite colțuri ale lumii?

Ziua Recunoștinței

În Germania, Marea Britanie, America și Canada există o sărbătoare dedicată mulțumirii lui Dumnezeu pentru binefacerile primite. Ea are loc toamna și este numită **Ziua Recunoștinței (Thanksgiving)**. Atunci au loc parade unde defilează multe care alegorice legate de tema belșugului. Înainte de a gusta din bunătățile așezate pe mesele bogate se rostește o rugăciune specială.

Ritualul ceaiului

În Japonia, manifestarea recunoștinței și a respectului reciproc este la ordinea zilei, fiind inclusă în formulele de salut sau cele legate de masă.

Ține minte…

- Suntem datori să ne exprimăm recunoștința față de Dumnezeu, față de părinți, de colegi și de alți semeni.
- Fiecare dintre noi poate oferi si primi recunoștință.
- Mulțumirea este o formă de manifestare a recunoștinței.

… și pune la inimă.

Prin mulțumire sau prin recunoștință noi creștem duhovnicește în relație cu Dumnezeu și cu semenii.

Preafericitul Părinte
Patriarh Daniel

Efortul pentru schimbarea vieții

Dar fariseii și cărturarii lor murmurau către ucenicii Lui, zicând: De ce mâncați și beți împreună cu vameșii și cu păcătoșii? Și Iisus, răspunzând, a zis către ei: N-au trebuință de doctor cei sănătoși, ci cei bolnavi. N-am venit să chem pe drepți, ci pe păcătoși la pocăință.
Luca 5, 30-32

Dacă am fi trăit în vremea lui Hristos, am fi văzut cum timp de trei ani, cât a propovăduit Evanghelia, Mântuitorul a vindecat și a îndreptat mulțimile, zicând: *Pocăiți-vă, căci s-a apropiat Împărăția Cerurilor* (Matei 3, 2). Oamenii simțeau puterea cuvintelor Lui, Îl căutau și Îl urmau. În preajma Sa viețile lor se schimbau radical și, uneori, pentru a arăta înnoirea sufletească, ei primeau un alt nume. Așa s-a întâmplat cu Levi, vameșul, căruia Domnul i-a spus: *Vino după Mine!* El a răspuns chemării, a lăsat toate de îndată și a devenit apostolul lui Hristos. Și-a schimbat viața, dar și numele în Matei. El a fost primul Evanghelist. Un alt vameș, Zaheu, la care Domnul a intrat să cineze, a dat jumătate din avere săracilor și și-a reparat nedreptățile. Iar fariseilor, care cârteau că Hristos stă la masă cu vameșii și cu păcătoșii, Domnul le-a răspuns: *N-am venit să chem pe drepți, ci pe păcătoși la pocăință* (Luca 5, 32). Și cine dintre oameni este fără greșeală?

Hristos ne cheamă pe toți la pocăință. Prin Botez începem un drum anevoios, dar minunat către Împărăția Cerurilor. Ca în orice călătorie, în acest efort de schimbare a vieții, pentru a ajunge la țintă și a nu ne rătăci, trebuie să știm în orice clipă unde ne aflăm și să cerem îndrumare. În fiecare seară, la rugăciune, să cercetăm dacă faptele, cuvintele și gândurile noastre au izvorât dintr-o inimă curată. Apoi, cu ajutorul duhovnicului, prin Taina Spovedaniei, putem crește în această **cunoaștere de sine**, primind iertare și **îndrumare duhovnicească**. În **efortul de schimbare a vieții** nu suntem singuri, ci împreună cu Hristos, prin Sfintele Taine. Astfel putem dobândi mântuirea.

Vocabular

- **radical -** din temelie, decisiv.
- **Evanghelist -** apostol care a scris Evanghelia lui Hristos.
- **a cârti -** a-și exprima nemulțumirea prin critici.
- **sicomor -** dud.
- **nepătimire -** (aici) curăția inimii.
- **dicton -** cugetare.

Discută cu un coleg

1. De ce Hristos chema oamenii să vină după El? Cum a ajuns Matei primul evanghelist?

2. De ce Hristos lua masa cu vameșii și păcătoșii? Zaheu și-ar mai fi schimbat viața, dacă Hristos nu ar fi cinat la el?

AI VREA SĂ ȘTII?
Citește și răspunde

În vremea Mântuitorului vameșii strângeau taxele pentru stăpânirea romană. Deseori ei erau oameni corupți, care abuzau de funcția lor și își asupreau semenii, cerând mai mult decât se cuvenea pentru a se îmbogăți. De aceea erau priviți, în general, ca oameni păcătoși. Privește icoanele și citește textul alăturat.

Și când a sosit la locul acela, Iisus, privind în sus, a zis către el: Zahee, coboară-te degrabă, căci astăzi în casa ta trebuie să rămân. Și a coborât degrabă și L-a primit, bucurându-se.

Luca 19, 5-6

Sfântul Zaheu

1. Zaheu era mic de statură, nu numai după trup, ci și după suflet. Din punct de vedere sufletesc, ce înseamnă că Zaheu s-a urcat în copac?
2. De ce Taina Spovedaniei mai este numită și a Pocăinței?

Avem aici un bogat, cu un fel de statut de bancher într-un oraș mic, care aștepta să-L vadă pe Hristos. El se strecoară prin mulțime; fiindcă este atât de mic de statură... Se urcă într-un copac. Vă puteți imagina pe managerul unei bănci urcându-se într-un copac din centrul orașului doar pentru a vedea cum arată un profet hoinar?
Desigur, a fost împresurat de huiduieli, fluierături, ironii și râsete. Acesta a fost probabil, cel mai greu test al credinței sale... Vanitatea sau slava deșartă era cea care făcea din Zaheu un om mic și care, de asemenea, ne face și pe noi mici atât în fața lui Dumnezeu, cât și a omului.

Mitropolitul Antonie de Suroj

Caută și vei afla

- Caută pe internet imagini cu sicomorul lui Zaheu, din Ierihon.
- Mergi la biserică și privește, la baza turlei, Sfinții Evangheliști. Amintește-ți că și Matei a fost vameș înainte de a fi apostol.

În realitate, fotografiile sunt și ale trupului și ale sufletului. Este o vorbă: „Te spune fața cum ți-i viața”, adică se manifestă sufletul în trup. Fotografia nu reprezintă un simplu trup, ci reprezintă un om viu, un om viu care se manifestă în materie și spirit, un om în care materia își pune amprenta și pe spirit, așa că omul este, de fapt, o ființă pe care trebuie să o înțelegem așa cum este ea, în întregimea ei.

Arhimandrit Teofil Părăian

Intră în joc

Activitate în echipă

Citește textul alăturat și privește icoana.

Grupați-vă în cinci echipe. Fiecare echipă extrage un bilet cu o virtute și unul cu un păcat: *blândețea, iubirea, dărnicia, milostenia, hărnicia, smerenia, mânia, dușmănia, zgârcenia, lăcomia, lenea, mândria.*

1. Imaginează-ți gândurile și cuvintele unei persoane care are acea virtute, respectiv acel păcat. Din fiecare grupă, doi voluntari vor mima gândurile, apoi alți doi vor susține un scurt dialog. Celelalte echipe vor identifica virtutea și păcatul.
2. Ce situații te-au impresionat cel mai mult? Notează în caiet virtuțile și păcatele respective și gândește-te care sunt de interes pentru tine.
3. Seara, acasă, joacă în oglindă ce ai notat. Dacă îți place ce vezi, ține minte și repetă lucrul bun, dacă nu, gândește-te că așa te văd și ceilalți. Întreabă duhovnicul cum să te schimbi.

Învață interactiv

Mântuitorul a spus că cei curați cu inima vor vedea pe Dumnezeu. Zaheu L-a văzut și și-a schimbat viața.

Citește textul:

Dragostea este născută de nepătimire; nepătimirea, de nădejdea în Dumnezeu; nădejdea de răbdare și îndelungă răbdare; iar pe acestea le naște înfrânarea cea atotcuprinzătoare. Înfrânarea, la rândul ei, e născută de frica lui Dumnezeu. În sfârșit, frica, de credința în Domnul.

Sfântul Maxim Mărturisitorul

dragostea

.....

.....

.....

.....

.....

credința

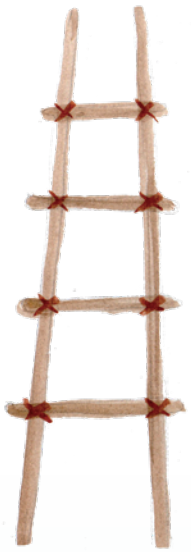

1. Completează în caiet, după model, treptele scării pe care trebuie să te urci pentru a-L vedea pe Dumnezeu. Pe care crezi că a urcat Zaheu?
2. Ce ai putea face pentru a urca fiecare treaptă? Reține: *cu cât ajungi mai sus, cu atât vezi mai bine.*

LUCREAZĂ CU DRAG

Portofoliu interdisciplinar

Realizează o **poezie** sau o **caracterizare** de personaj care să aibă unul din următoarele titluri:

- *Vino după Mine!*
- *Zaheu, vameșul*
- *Astăzi voi cina la tine*

Mozaic intercultural

Cunoașterea de sine a fost o preocupare a omului dintotdeauna. Atât în Vechiul Testament, cât și în Antichitatea greacă, această căutare a fost reprezentată prin cugetări de mare profunzime. Pentru contribuția lor deosebită la cercetarea misterului vieții, al prezenței divinității în creație și a firii omenești, unii filosofi antici sunt reprezentați în pictura bisericească din țara noastră sau în alte capodopere ale artei universale.
Citește textele, privește imaginile și răspunde:

Sunt oare desăvârșit? Eu singur nu mă cunosc pe mine.

Iov 9, 21

Doamne, cercetatu-m-ai și m-ai cunoscut. Te voi lăuda, că sunt o făptură așa de minunată. Minunate sunt lucrurile Tale și sufletul meu le cunoaște foarte.

Psalmi 138, 1;14

Filosofi - frescă de la Mănăstirea Sucevița

1. Ce legătură este între cunoașterea de sine și apropierea de Dumnezeu?
2. Cum poate omul să se cunoască pe sine?

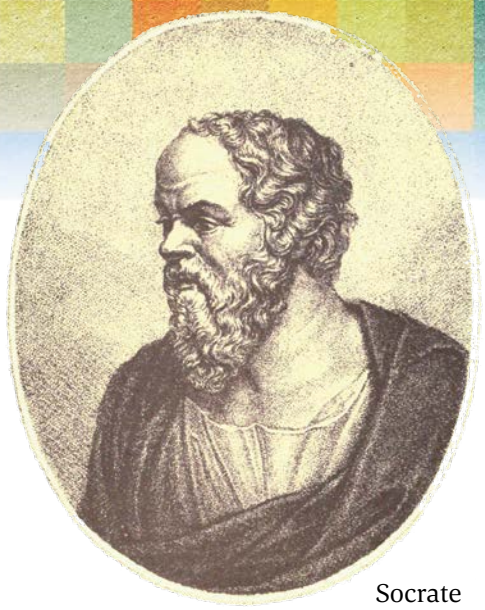

Socrate

Socrate a fost un filosof din Grecia antică, ce a trăit în secolele V-IV î.Hr. El a fost preocupat de cunoaștere în general, dar mai ales de cunoașterea de sine. Dictonul său cel mai cunoscut este:

Cunoaște-te pe tine însuți.

Socrate învățând
pe discipolul său, Alcibiade

Ține minte…

- Mântuitorul ne cheamă să ne schimbăm viața. Sfântul Apostol Matei și Zaheu sunt exemple remarcabile de urmare a lui Hristos.
- Pe drumul mântuirii este necesar să ne cunoaștem și să primim îndrumare duhovnicească.
- Din efortul de schimbare a vieții fac parte cercetarea de sine, rugăciunea, spovedania și primirea Sfintelor Taine.

… și pune la inimă.

Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeule și duh drept înnoiește întru cele dinlăuntru ale mele.

Psalmul 50,11

Mărturisirea credinței în Iisus Hristos

Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi și Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri.

Matei 10, 32

Căci toți sunteți fii ai lui Dumnezeu prin credința în Hristos Iisus.

Galateni 3, 26

Sfânta Scriptură este presărată cu minunate exemple de mărturisire a credinței, de la drepții Vechiului Testament, Proroci și până la Sfinții Apostoli. Ca prieteni ai lui Dumnezeu, ucenicii Săi au dat dovadă, de cele mai multe ori, de o credință puternică, întărită de mărturisirea dragostei pentru Hristos, fiind modele demne de urmat de către toți credincioșii.

Între aceste exemple se încadrează și două dintre minunile înfăptuite de Mântuitorul Iisus Hristos asupra naturii: *Pescuirea minunată* și *Potolirea furtunii pe mare*. Apostolul Petru, deși nu prinsese nimic toată noaptea, condițiile fiind neprielnice, a aruncat totuși mrejele, ascultând de Domnul. Profund marcat de mulțimea peștilor prinși, a mărturisit, cutremurat și smerit, că nu este vrednic să stea lângă Dumnezeu. Iar ucenicii lui Hristos se întrebau, când Mântuitorul a potolit valurile mării: *Cine este Acesta că și vânturile și marea ascultă de El?* (Matei 8, 27) Astfel, cu toții au înțeles că Hristos este Dumnezeu și lângă El pot trăi adevărate minuni.

Înaintea Învierii, Apostolul Petru a rostit cuvintele memorabile ce constituie o adevărată mărturisire de credință: ***Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu Celui viu*** (Matei 16, 16). Iar după Înviere I-a arătat Mântuitorului, necondiționat, dragostea ce i-o purta: *Doamne, Tu știi toate. Tu știi că Te iubesc* (Ioan 21, 17).

Un alt exemplu de mărturisire minunată a credinței în Dumnezeu îl reprezintă Apostolul Toma. Acesta s-a îndoit la început de Învierea Mântuitorului, dar apoi s-a convins. El a simțit nevoia să-și arate, prin puține cuvinte, dar pline de încredere și înțeles adânc, dragostea adevărată față de Dumnezeul cel viu, rostind frumoasa mărturisire: ***Domnul meu și Dumnezeul meu*** (Ioan 20, 28).

Dumnezeu primește cu mare bucurie mărturisirea de credință a oricăruia dintre noi. Și noi, creștinii, putem face acest lucru prin cuvinte simple, dar pline de dragoste și credință. Să urmăm exemplul Apostolului Toma și al tuturor acelora care au fost adevărați mărturisitori!

Vocabular

- **mreajă -** plasă de prins pește.
- **memorabil -** vrednic de ținut minte, remarcabil.
- **dom -** catedrală monumentală; (aici) cupolă semisferică a unei clădiri monumentale.

Discută cu un coleg

1. Cine sunt cei care L-au mărturisit pe Mântuitorul Hristos? Când au făcut aceasta?

2. Cu ce cuvinte și-au arătat credința Apostolii Petru și Toma? Îndoiala lor i-a împiedicat să-L mărturisească pe Hristos?

AI VREA SĂ ȘTII?
Citește și răspunde

Mărturisirea de credință a creștinilor este *Crezul* sau *Simbolul Credinței*. Prin aceasta, Îl mărturisim pe Dumnezeu Sfânta Treime: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh. Crezul îl spunem la fiecare Sfântă Liturghie, dar și la Taina Sfântului Botez. Prin rostirea lui, nașul promite că va veghea asupra celui nou botezat să crească în credința creștină și să urmeze învățăturile Mântuitorului.

Fiecare credincios Îl poate mărturisi pe Hristos prin exemple de milostenie față de semenii săi, căci cu toții suntem fiii Tatălui Ceresc. Dar mai ales, Îi putem mărturisi Domnului credința noastră prin participarea la sfintele slujbe, rugăciune și împărtășirea cu Sfintele Taine. De asemenea, simpla evocare a numelui lui Dumnezeu sau însemnarea cu Sfânta Cruce reprezintă o formă de mărturisire. Aceste gesturi și cuvinte arată dragostea noastră față de Hristos Cel Înviat. Astfel, Îl recunoaștem ca Dumnezeu adevărat. Iar de fiecare dată Duhul Sfânt ne luminează mintea și ne deschide inima spre o mărturisire de credință puternică și curată.

Citește versurile alăturate și răspunde la întrebări.

Taina Sfântului Botez

1. Care sunt formele de mărturisire a credinței pentru creștini?
2. Cine mărturisește credința pentru cel botezat? Ce rol are aceasta?
3. Cum lucrează Duhul Sfânt în sufletul omului?

Transformarea sufletului
Elena Kaluczi

Când Duhul Sfânt pătrunde
În inima ta mică
Și pacea te cuprinde
Să nu îți fie frică!
Lucrarea lui curată
În inimă-i văpaie,
E foc ce nu se stinge
Și sfântă vâlvătaie!
Iar focul se mărește
Dar fără să te ardă,
Tot ce e rău topește,
Cu adierea-i caldă!
Tot cerul locuiește
În pieptul tău acum,
Și Duhul Sfânt sporește
E focul fără scrum!
Când Duhul Sfânt pătrunde
În inima ta mare,
Pe toți îi poți cuprinde
Asemeni unui soare.
Rămâi aprins de focul
Adus de Duhul Sfânt
Și atunci vei ști și locul
Ce-l ai pe acest pământ.

Caută și vei afla

- Caută în *Viețile Sfinților* informații despre Sfinții numiți Mărturisitori, ca de exemplu: *Sfântul Maxim Mărturisitorul, Sutașul Corneliu, Sfinții Mărturisitori din Transilvania* etc. Ce rol au avut ei în păstrarea credinței?
- Descoperă pe internet experiențele de viață ale unor actori sau ale altor personalități, care s-au convertit la creștinism.

Mozaic-Potolirea furtunii

Dar tu, o, omule al lui Dumnezeu, urmează dreptatea, evlavia, credința, dragostea, răbdarea, blândețea.

I Timotei 6, 11

Iar roada Duhului este dragostea, bucuria, pacea, îndelungă-răbdarea, bunătatea, facerea de bine, credința.

Galateni 5, 22

LUCREAZĂ CU DRAG
Portofoliu interdisciplinar

Realizează o **poezie** sau o **compunere** care să aibă unul din următoarele titluri:

- *Virtutea credinței la Sfinții Apostoli Petru și Toma*
- *Cum îți mărturisești tu credința?*
- *Minunile Mântuitorului*

Intră în joc

Activitate în echipă

Citește textele alăturate și rezolvă următoarele cerințe:

1. Identifică virtuțile menționate în texte.
2. Imaginează-ți că porți numele uneia dintre virtuți. Scrie, în câteva rânduri cum te-ai comporta. Menționează cel puțin trei exemple de fapte pe care ai putea să le împlinești, în viața de zi cu zi.
3. Cei care au ales aceeași virtute vor forma câte o echipă. Apoi, fiecare echipă va interpreta, în fața clasei, o scenetă prin care va împărtăși celorlalți colegi alegerile făcute.

Pescuirea minunată

Învață interactiv

Crucea reprezintă semnul creștinilor. Prin însemnarea cu Sfânta Cruce ne mărturisim credința în Mântuitorul Hristos și cinstim Învierea Domnului, cea mai mare minune a Sa.

Realizați în caiete semnul Sfintei Cruci, după modelul dat.

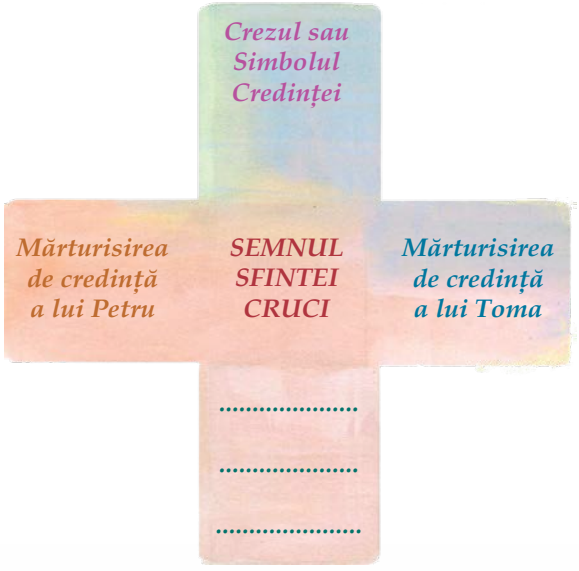

1. Care Apostol și-a arătat smerenia în minunea reprezentată în icoana de mai sus?
2. Completați pe spațiile punctate alte modalități prin care ne putem mărturisi credința în Mântuitorul Iisus Hristos.

Mozaic intercultural

De-a lungul timpului, creștinii au simțit nevoia de a-și mărturisi credința în Dumnezeu prin ridicarea unor frumoase și impresionante lăcașuri de cult, ce reprezintă adevărate opere de artă. Iată două dintre aceste minunate bijuterii arhitecturale.

Biserica Sfântul Vasile, construită între anii 1555 – 1561, este situată în centrul Moscovei. Ea reprezintă cel mai cunoscut simbol al Rusiei ortodoxe, fiind numită Catedrala Mijlocirii Maicii Domnului. În rândul poporului ea este cunoscută cu denumirea de Sfântul Vasile, deoarece este închinată unui sfânt rus foarte cinstit, ale cărui moaște se găsesc în această catedrală. În interiorul bisericii se găsesc cele nouă capele, fiecare cu propriul altar și propriul dom (de unde și construcția celor nouă turnulețe colorate ale clădirii). Este numită de unii și *căsuța de turtă dulce* sau *biserica – acadea*, datorită multitudinii de culori, ce fac din aceasta un monument de o valoare inestimabilă, unic și inegalabil.

Biserica Sfântul Vasile din Moscova, Rusia

1. De ce oamenii au considerat necesar să-L mărturisească pe Dumnezeu prin ridicarea unor asemenea lăcașuri de cult?
2. Puteți da exemple de astfel de monumente reprezentative din țara noastră?

Catedrala Sagrada Familia din Barcelona, Spania

Catedrala Sagrada Familia din Barcelona este opera arhitectului Antoni Gaudi și reprezintă unul dintre cele mai vizitate monumente ale Spaniei. Lucrările au început încă din anul 1882 și nu s-au terminat nici până astăzi, deoarece Gaudi a schimbat frecvent proiectul, în căutarea unor soluții inedite. Ca an probabil de finalizare este aproximat 2026. Catedrala are trei mari fațade care domină exteriorul, iar când se vor încheia lucrările de construcție, va avea 18 turnuri.

Ține minte…

- Sfinții Apostoli, prezenți la minunile Mântuitorului, reprezintă pentru noi toți, un exemplu de mărturisire a credinței.
- *Simbolul Credinței* sau *Crezul* reprezintă mărturisirea de credință a creștinilor.
- Mărturisirea prin faptă și cuvânt a credinței în Mântuitorul Iisus Hristos reprezintă recunoașterea Lui ca Dumnezeu.

… și pune la inimă.

Împărăția lui Dumnezeu nu este ceva ce va fi cândva, undeva, ci este o realitate care trebuie să se împlinească în viața noastră, cu noi cu toți.

Părintele Teofil Părăian

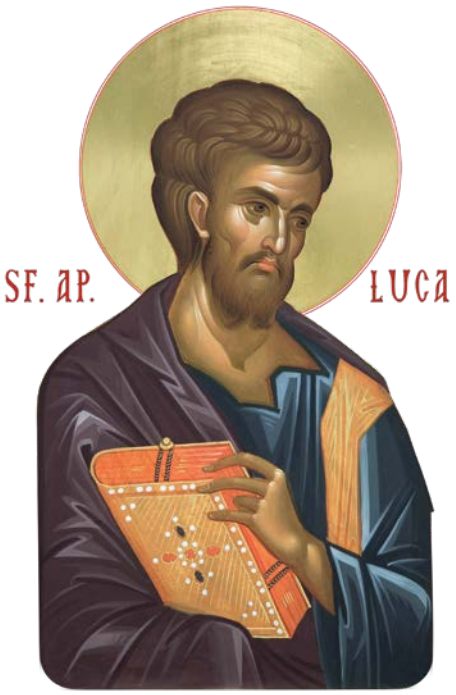

Sfântul Evanghelist Luca

Sfântul Evanghelist Luca a fost ucenicul Sfântului Apostol Pavel, fiind amintit în câteva din epistolele sale. A trăit într-o comunitate grecească și din tinerețe a fost preocupat de medicină, devenind doctor. El a ascultat și a scris cu mare atenție tot ce putea să-l facă cunoscut pe Domnul Iisus Hristos. Își dorea ca oamenii care nu-l cunoscuseră personal pe Mântuitorul, dar auziseră de El, să aibă toate informațiile despre viața Lui. De aceea a scris una dintre cele patru Evanghelii și cartea Faptele Apostolilor din Noul Testament.
Tot Sfântul Evanghelist Luca a fost cel care a zugrăvit primele icoane cu chipul Maicii Domnului cu Pruncul. A propovăduit credința la Roma, de-a lungul Italiei, Dalmației, Macedoniei, în Antiohia și până în nordul Africii.

În iconografie este însoțit sau reprezentat de simbolul **vițelului** și este prăznuit la data de **18 octombrie**.

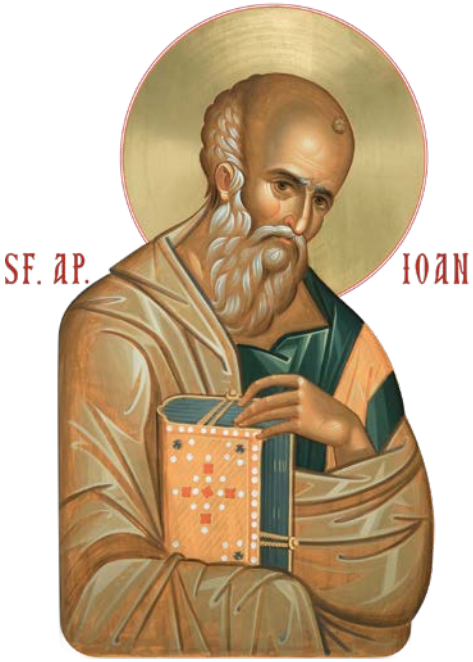

Sfântul Evanghelist Ioan

Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan a fost cel mai tânăr ucenic al Domnului Iisus Hristos. Când L-a întâlnit pe Hristos era pescar și se număra printre ucenicii Sfântului Ioan Botezătorul. El L-a urmat pe Mântuitorul, fiind prezent, împreună cu fratele său, Sfântul Apostol Iacov și cu Sfântul Apostol Petru, la minunea Schimbării la Față a Domnului. A propovăduit învățătura creștină în Asia Mică. La rândul său, el a avut un ucenic, Prohor, care l-a ajutat să scrie, după dictare, toată învățătura Evangheliei.
Preocupat de dragostea pe care o avea Hristos față de oameni, a scris despre dragostea pe care trebuie să ne-o purtăm unii altora. De asemenea, multe dintre cuvintele pe care le-a folosit în scrierile sale sunt: pâinea, apa, lumina și tot ceea ce este necesar vieții, ca simboluri ale supraviețuirii fizice și spirituale.

În iconografie este însoțit sau reprezentat de simbolul **vulturului**, care arată înălțimea spirituală a Evangheliei. Este prăznuit la data de **8 mai**.

Recapitulare

Să ne amintim despre ce am învățat în acest capitol:

- mărturii privind ajutorul primit de la Dumnezeu;
- recunoștința pentru binele primit;
- efortul pentru schimbarea vieții;
- mărturisirea credinței în Iisus Hristos.

I. Grupați-vă pe echipe de câte 6 elevi. Fiecare echipă trage un bilet cu titlul uneia dintre pildele studiate în acest capitol.

- Pe o foaie mare de hârtie scrieți titlul pildei.
- Desenați sub titlu o casetă pentru text. Acolo veți scrie la finalul activității un dicton.
- Extrageți și notați pe foaie învățătura cea mai importantă pe care Domnul Iisus Hristos ne-o transmite prin această pildă.
- Treceți într-o casetă frumos decorată personajele pildei și în dreptul fiecăruia virtutea pe care i-o descoperiți.
- Înfrumusețați planșa cu un desen sugestiv.
- În final discutați în echipă ce dicton s-ar potrivi pentru pilda prezentată și notați-l în caseta rezervată pentru aceasta.
- Organizați o expoziție cu planșele voastre și faceți *turul galeriei*.

II. Realizează o caracterizare pentru personajul îndrăgit din acest capitol.

III. Citește textul:

A răspuns Toma și I-a zis: Domnul meu și Dumnezeul meu! Iisus I-a zis: Pentru că M-ai văzut ai crezut. Fericiți cei ce n-au văzut și au crezut!
Deci și alte multe minuni a făcut Iisus înaintea ucenicilor Săi, care nu sunt scrise în cartea aceasta. Iar acestea s-au scris, ca să credeți că Iisus este Hristosul, Fiul lui Dumnezeu, și, crezând, să aveți viață în numele Lui.

Ioan 20, 28-31

1. Extrage din text mărturisirea de credință a lui Toma. Ce alte mărturisiri cunoști?

2. Prezintă rolul și importanța minunilor săvârșite de Domnul Iisus Hristos pentru întărirea învățăturilor Sale.

3. Compune o poezie sau o cugetare plecând de la virtuțile și valorile morale prezentate în acest capitol: *dreapta slăvire, recunoștința, pocăința, smerenia, credința, dragostea, eroismul.*

Evaluare

Punctaj cerințe I-IV:

1 punct - răspuns corect

0.5 puncte - răspuns parțial corect

0 puncte
răspuns incorect

Punctaj cerința V:
3 puncte
respectarea cerințelor

1,5 puncte
respectarea parțială a cerințelor

0 puncte
nerespectarea cerințelor

Se acordă
2 puncte
din oficiu

I. Răspunde cu adevărat (A) sau fals (F):
a. Cei doi orbi au dat mărturie despre ajutorul lui Dumnezeu.
b. Toți oamenii manifestă recunoștință față de binefăcătorii lor.
c. Sfântul Apostol Matei a scris Faptele Apostolilor.
d. Suntem datori să ne mărturisim credința zi de zi prin fapte bune.

II. Găsește corespondența între persoanele menționate și virtuțile acestora:

1. Zaheu	a. Credința
2. Petru	b. Recunoștința
3. Leprosul	c. Pocăința

III. Completează citatul de mai jos adăugând cuvintele din paranteză:
Dar ..... și cărturarii lor murmurau către ..... Lui, zicând: De ce mâncați și beți împreună cu ..... și cu păcătoșii? Și Iisus, răspunzând, a zis către ei: N-au trebuință de ..... cei sănătoși, ci cei ..... N-am venit să chem pe drepți, ci pe ..... la .....

Luca 5, 30-32

(*vameșii, ucenicii, bolnavi, fariseii, păcătoși, doctor, pocăință*)

IV. Citește textul și răspunde la întrebări:
Pocăința înseamnă schimbarea vieții. Omul trebuie să se ducă la preot sau la aproapele său și să îi spună ce îi tulbură pacea. Dat fiindcă aproapele nostru participă la suferința noastră, noi dobândim mângâiere și putere. Dacă ne întoarcem la Izvorul vieții, Domnul ne va da putere să întărim înlăuntrul nostru gândurile binelui desăvârșit, căci gândurile, dorințele bune aduc pace și mângâiere pretutindeni. Trebuie să ne schimbăm.

Starețul Tadei

a. Ce este pocăința?
b. Cum îți poți schimba viața în bine?

V. Redactează o compunere, de maximum o pagină, în care să descrii mărturisirea credinței creștine în zilele noastre. Găsește un titlu potrivit.

Nota.....

Convorbirea Mântuitorului Hristos cu femeia samarineancă

III. Viața creștinului împreună cu semenii

1. Rugăciunea, temei și putere a vieții creștine
2. Rugăciunea Tatăl nostru
3. Iertarea, semn al bunătății
4. Milostenia, manifestare a iubirii față de semeni

Proiect educațional

Lectură cu folos

Recapitulare. Evaluare

Rugăciunea, temei și putere a vieții creștine

Rugați-vă neîncetat.
Tesaloniceni 5, 17

Iisus a ieșit la munte ca să Se roage și a petrecut noaptea în rugăciune către Dumnezeu.
Luca 6, 12

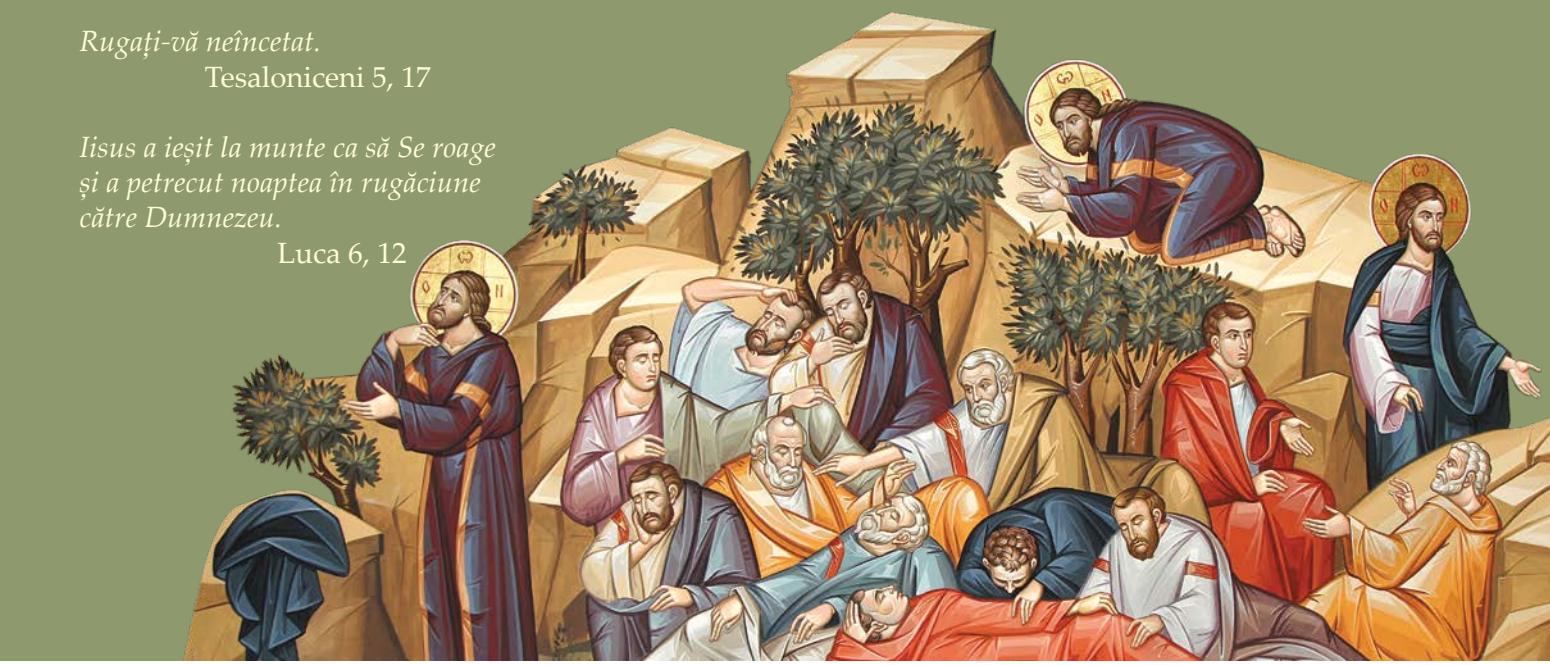

Mai ții minte ce ai simțit când v-ați rugat prima dată? Emoția aceea, nădejdea, sfiala, evlavia și bucuria, sunt stări proprii sufletului. Rugăciunea este hrana lui, starea lui firească, parcă ne-am fi rugat dintotdeauna. Citim în Sfânta Scriptură că de la început oamenii au vorbit cu Dumnezeu, întâi în Rai, față către față, apoi pe pământ prin rugăciuni. *Au început oamenii a chema numele Domnului* (Facerea 4, 26), au înălțat altare, I-au adus mulțumiri, laude și cereri. Ei au înțeles că fără Dumnezeu nu pot face nimic bun, că **rugăciunea este temelia vieții și izvor de putere și bucurie duhovnicească.**

Mântuitorul Însuși S-a rugat, atât la templu cât și singur. El ne-a învățat **cum să ne rugăm**, prin exemplul Său, prin pilde și minuni. Hristos a dovedit **puterea rugăciunii** plină de credință și nădejde a lui Iair, mai marele sinagogii, înviindu-i fiica. El a ascultat și cererea stăruitoare a unei femei păgâne, o canaaneancă smerită, căreia i-a izbăvit fiica. De asemnea, ne-a dat pildă despre un fariseu care, venind la templu să se roage, a început a se lăuda înaintea lui Dumnezeu. El spunea că împlinea legea, ținea post, dădea zeciuială și că nu era păcătos ca vameșul de lângă el. Iar vameșul, smerit și conștient de păcatele lui, cerea doar mila lui Dumnezeu. Așa s-a întors mai îndreptat la casa lui. Domnul a arătat astfel, că nu caută la fața omului, ci la inima lui. Rugăciunea stăruitoare, smerită, plină de credință, nădejde și dragoste pentru aproapele și pentru sine este plăcută lui Dumnezeu. Să punem și noi smerenia ca temelie a rugăciunii, cerând mila lui Dumnezeu, ca vameșul, conștienți că nimeni nu este fără greșeală.

Urmând exemplul Mântuitorului, Biserica ne învață să participăm la sfintele slujbe și să ne rugăm împreună cu familia, înălțând rugăciuni de laudă, de mulțumire și de cerere lui Dumnezeu.

Vocabular

- **canaanean -** locuitor din Canaan, Țara Sfântă.
- **izbăvit -** salvat, eliberat.
- **zeciuială -** taxă anuală, a zecea parte din recoltă.
- **a întruni -** a aduna, a însuma.
- **aroganță -** mândrie disprețuitoare.
- **fățarnic -** prefăcut, fals.

Discută cu un coleg

1. Câte feluri de rugăciune cunoști? De ce ne rugăm în familie și la biserică?

2. Care sunt condițiile ca o rugăciune să fie bine primită? Dumnezeu este obligat să ne îndeplinească rugăciunile dacă întrunim aceste condiții?

AI VREA SĂ ȘTII?
Citește și răspunde

Fariseii erau oameni cu multă carte, care cunoșteau și împlineau în amănunt toate cerințele legii lui Moise. Deși mulți erau drepți și mențineau trează conștiința evreilor, ei considerau *legea* mai importantă decât iubirea față de aproapele. Deseori se mândreau cu faptele lor și disprețuiau oamenii păcătoși.
Citește poezia alăturată, citatul de mai jos și privește icoana.

Fiindcă oricine se înalță pe sine se va smeri, iar cel ce se smerește pe sine se va înălța.
Luca 18, 14

1. Cum este înfățișat în icoană mesajul versetului de mai sus?
2. Identifică versurile care descriu atitudinea vameșului și a fariseului.
3. Ce învățătură se desprinde din această pildă? Continuă povestea.

Vameșul și fariseul

Un fariseu, sosit la templu,
A prins cu zor a se ruga,
Și-n loc să mulțumească simplu,
Pe alții-n gând îi judeca.

Că sunt nedrepți și răpitori,
Sau că sunt vameși, ca acela
Ce sta-n genunchi, lângă ușori,
Și se căia, vădindu-și jalea.

Căci fariseul se mândrea
Cu zeciuiala și cu postul,
Iar vameșul se adâncea
În rugăciune, aflându-și rostul.

Tu, Doamne, milostiv să-mi fii,
Că-s păcătos, grăia smerit.
Iar Dumnezeu, ca pe-ai Săi fii,
Cu dragoste l-a socotit.

Caută și vei afla

- Participă, împreună cu profesorul de religie, la Sfânta Liturghie. Ascultă cu atenție rugăciunile de *laudă, mulțumire* și *cerere*.
- Caută la bibliotecă albume cu opera lui Constantin Brâncuși și descoperă sculptura *Rugăciune*.

Însuți Tu, Doamne, Iisuse Hristoase, trimite din cerul Tău cel preaînalt binecuvântarea Ta peste mine, robul Tău, și ajută-mi să fac bucurie părinților mei și să umblu întru cărările Tale cele sfinte, săvârșind numai ce este bun și plăcut Ție, că binecuvântat ești în vecii vecilor. Amin.

fragment din Rugăciunea copiilor pentru părinți

Rugăciunea nu este doar atunci când citești din carte. Trebuie spus tinerilor lucrul acesta. Nu este doar când te rogi dimineața și, gata, am terminat. Sau zici: „ah, nu mi-am sfârșit rugăciunile!" Rugăciunea nu se sfârșește niciodată. Vorbește cu Dumnezeu copilărește, că noi suntem copiii lui Dumnezeu! Și vorba asta copilărească cu Dumnezeu îți aduce sentimentul prezenței intime a lui Dumnezeu în inima ta.

Arhimandrit Roman Braga

LUCREAZĂ CU DRAG
Portofoliu interdisciplinar

Realizează o **compunere** sau o **caracterizare** care să aibă unul din următoarele titluri:

- *Rostul rugăciunii*
- *Smerenia vameșului și faptele fariseului*

Intră în joc

Activitate în echipă

Citește fragmentul din rugăciunea alăturată. Lucrați pe echipe de câte patru elevi.

1. Scrie un motiv pentru care simți nevoia să Îl lauzi pe Dumnezeu, privind măreția Sa, minunile Lui și frumusețea lumii create. În echipa ta, alcătuiți o rugăciune cu aceste motive. Începeți cu *Slavă Ție Doamne...* Fiecare echipă citește rugăciunea alcătuită.
2. Povestește o situație în care ai primit ajutorul lui Dumnezeu. Desenați împreună o floare și scrieți pe fiecare petală pentru ce Îi putem mulțumi lui Dumnezeu în fiecare zi. Echipa prezintă *floarea mulțumirii*.
3. Scrie pe câte un bilețel cele mai importante lucruri pentru care aveți nevoie, tu sau cei dragi ție, de ajutorul lui Dumnezeu. Pune biletele într-o cutie și alegeți câteva în fiecare zi. Rugați-vă împreună, rugăciunea voastră va fi mai puternică! Poți face acest lucru și acasă, în familie.

Învață interactiv

Rugăciunea este o floare înmiresmată a sufletului pe care i-o aducem lui Dumnezeu.
Citește textul alăturat:

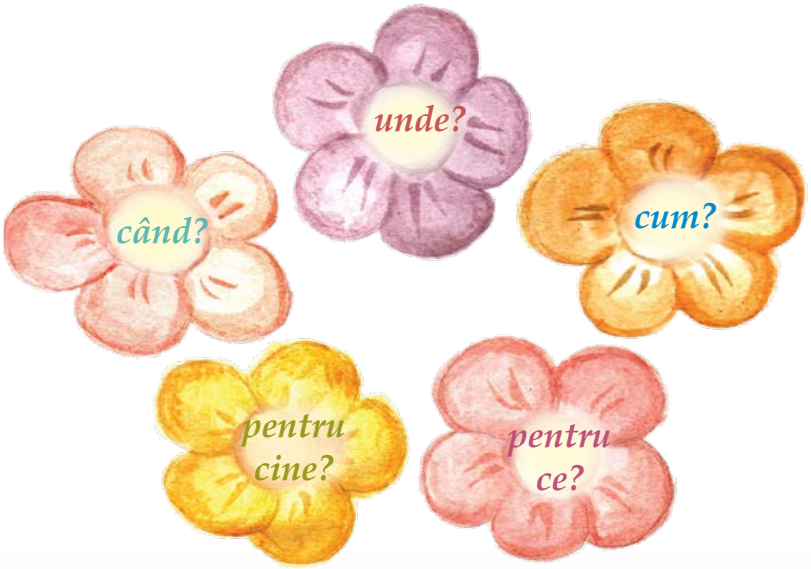

Realizează în caiet desenul de mai sus și completează pe petalele florilor răspunsurile potrivite.

Mozaic intercultural

Biserica Ortodoxă a rânduit pomenirea vameșului și a fariseului înainte de Postul Mare, pentru a ne aduce aminte cum să ne rugăm. Putem învăța mai multe despre rugăciune din cărțile pe care ea ni le pune la îndemână. Citește textele alăturate și privește imaginile:

1. Tiparul a fost inventat în 1445 de Johannes Guttenberg, iar prima carte tipărită a fost Biblia, în anul 1450. Când a fost tipărită prima carte la noi în țară și ce fel de carte era aceasta?
2. Care dintre rugăciunile *Cuprinsului* de mai jos îți sunt cunoscute? Caută-le într-o *Carte de rugăciuni* și află mai multe despre conținutul lor.

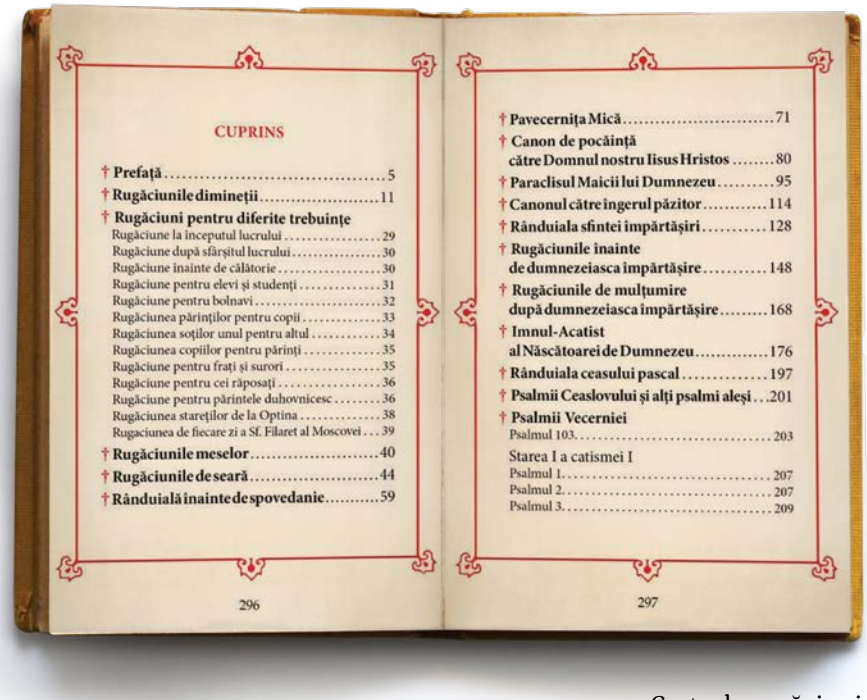

CUPRINS

† Prefață 5
† Rugăciunile dimineții 11
† Rugăciuni pentru diferite trebuințe
Rugăciune la începutul lucrului 29
Rugăciune după sfârșitul lucrului 30
Rugăciune înainte de călătorie 30
Rugăciune pentru elevi și studenți 31
Rugăciune pentru bolnavi 32
Rugăciunea părinților pentru copii 33
Rugăciunea soților unul pentru altul 34
Rugăciunea copiilor pentru părinți 35
Rugăciune pentru frați și surori 35
Rugăciune pentru cei răposați 36
Rugăciune pentru părintele duhovnicesc 36
Rugăciunea stareților de la Optina 38
Rugăciunea de fiecare zi a Sf. Filaret al Moscovei ... 39
† Rugăciunile meselor 40
† Rugăciunile de seară 44
† Rânduială înainte de spovedanie 59
† Pavecernița Mică 71
† Canon de pocăință către Domnul nostru Iisus Hristos 80
† Paraclisul Maicii lui Dumnezeu 95
† Canonul către îngerul păzitor 114
† Rânduiala sfintei împărtășiri 128
† Rugăciunile înainte de dumnezeiasca împărtășire 148
† Rugăciunile de mulțumire după dumnezeiasca împărtășire 168
† Imnul-Acatist al Născătoarei de Dumnezeu 176
† Rânduiala ceasului pascal 197
† Psalmii Ceaslovului și alți psalmi aleși ... 201
† Psalmii Vecerniei
Psalmul 103. 203
Starea I a catismei I
Psalmul 1. 207
Psalmul 2. 207
Psalmul 3. 209

296 297

Carte de rugăciuni

La noi în țară, prima carte a fost tipărită în anul 1508 și aparține călugărului Macarie de la Mănăstirea Dealu.

Tiparniță

Aceasta a fost *Liturghierul*, o carte bisericească ce cuprinde rânduiala slujbelor bisericești și alte rugăciuni pentru diferite trebuințe din viața omului. Tipograful Macarie a învățat arta tiparului la Veneția.

Tipografie - interior - secolul al XV-lea

Ține minte…

- Rugăciunea este convorbirea omului cu Dumnezeu și hrana sufletului.
- Ne rugăm pentru noi înșine, pentru membrii familiei și pentru semeni, în toată vremea, în familie și la biserică.
- Credința, smerenia și stăruința dau putere rugăciunilor noastre de laudă, mulțumire și cerere.

… și pune la inimă.

Toate cuvintele tale să fie cuvinte care ar putea să constituie o rugăciune.

Părintele Gheorghe Calciu Dumitreasa

Rugăciunea

Tatăl nostru

Binecuvântat este Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, Părintele îndurărilor și Dumnezeul a toată mângâierea.
II Corinteni 1, 3

Cât de minunat este când suntem alături de prietenii noștri și ne putem bucura împreună cu ei! Astfel au simțit și Apostolii, când Mântuitorul Hristos a fost alături de ei, învățându-i despre Dumnezeu și Împărăția Cerurilor. Ucenicii erau cuprinși de o mare bucurie că Îl pot asculta și că se pot ruga. Cu atât mai puternică le-a fost această trăire, când au aflat **modelul de rugăciune** la care îi îndemna Hristos. Acest model era un semn al ascultării față de Părintele Ceresc, dar și exprimarea comuniunii și iubirii față de aproapele.

Minunata cuvântare, pe care a rostit-o Domnul nostru Iisus Hristos, poartă numele de *Predica de pe munte*. Din ea aflăm foarte multe învățături despre rugăciune, milostenie, post sau iertare. Iar la întrebarea unuia dintre ucenicii Săi **cum trebuie să ne rugăm**, Mântuitorul a dat ca exemplu *Rugăciunea Tatăl nostru*. Aceasta este considerată cea mai însemnată dintre toate rugăciunile, deoarece este rostită chiar de Domnul nostru Iisus Hristos. De aceea se mai numește și *Rugăciunea Domnească*. *Tatăl nostru* se rostește la toate slujbele Bisericii și face parte din rugăciunile de cerere.

Rugăciunea Domnească începe cu invocarea numelui lui Dumnezeu, pe Care Îl numim *Tatăl nostru*. Arătăm prin aceasta, că noi toți trebuie să fim ca frații, având-L pe *Tatăl* care ne veghează. Rugăciunea se continuă cu șapte cereri, fiecare având specificul ei. În cuprinsul acesteia Îl rugăm pe Dumnezeu să ne dăruiască tot ceea ce avem nevoie în viața de zi cu zi, atât cele necesare trupului, cât și cele necesare împlinirii duhovnicești. Să-I mulțumim lui Dumnezeu, Cel ce poartă de grijă fiilor săi, ca un Tată iubitor și ocrotitor!

Vocabular

- **predică** - cuvânt de învățătură, cuvântare.
- **duhovnicesc** - sufletesc, spiritual.
- **invocare** - chemare.

Discută cu un coleg

1. Cine L-a întrebat pe Mântuitorul cum trebuie să ne rugăm? În ce context a răspuns la această întrebare?

2. De ce se numește *Tatăl nostru Rugăciunea Domnească*? Ce alte rugăciuni mai cunoști?

AI VREA SĂ ȘTII?
Citește și răspunde

Rugăciunea Domnească este alcătuită din trei părți: invocarea numelui lui Dumnezeu, cele șapte cereri și cuvântul de slavă către Tatăl Ceresc, din încheiere. Iată care sunt cele **șapte cereri** și tâlcuirea acestora:

a. ***Sfințească-se numele Tău***: prima cerere reprezintă, de fapt, o promisiune a noastră că Îl vom cinsti pe Dumnezeu cu sfințenie, prin fapte bune și o viață curată.

b. ***Vie împărăția Ta***: prin aceasta ne exprimăm încrederea întâlnirii cu Dumnezeu în Împărăția Sa, prezentă încă de pe acum, în sufletele pline de pace, dreptate și bucurie.

c. ***Facă-se voia Ta, precum în cer așa și pe Pământ***: cerem să putem împlini, aici pe Pământ, voia Tatălui, așa cum o împlinesc îngerii din ceruri.

d. ***Pâinea noastră cea de toate zilele (cea spre ființă), dă-ne-o nouă astăzi***: Îi cerem lui Dumnezeu să ne dăruiască tot ceea ce avem nevoie pentru trup, dar și pentru suflet.

e. ***Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri***: Îl rugăm pe Dumnezeu să ne ierte, în măsura în care și noi îi iertăm pe cei ce ne-au greșit.

f. ***Și nu ne duce pre noi în ispită***: ne dorim ca Dumnezeu să ne întărească pentru a trece cu bine peste toate încercările vieții.

g. ***ci ne izbăvește de cel rău***: ne exprimăm nădejdea că Dumnezeu ne va fi alături în fața tuturor uneltirilor celui rău.

1. Ce Îi cerem lui Dumnezeu în *Rugăciunea Domnească*?
2. Care dintre aceste cereri sunt mai importante pentru tine?

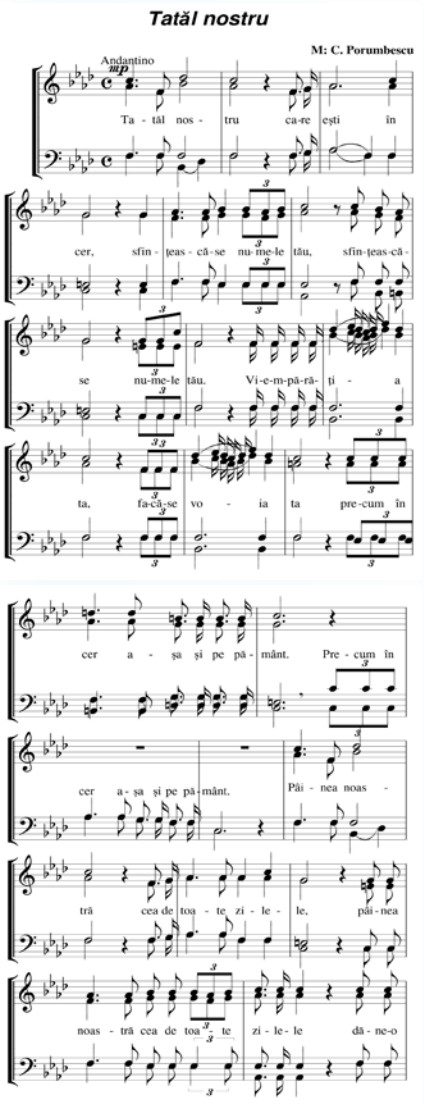

Caută și vei afla

- Audiază rugăciunea *Tatăl nostru* în interpretarea unor coruri renumite.
- Caută pe internet informații despre traducerea rugăciunii *Tatăl nostru* în toate limbile pământului.
- Descoperă în Sfintele Evanghelii de la Matei 6, 9-13 și Luca 11, 2-4 cele două texte ale rugăciunii *Tatăl nostru*.

Intră în joc

Activitate în echipă

Atunci când ne rugăm pentru noi sau pentru cei dragi, ne cultivăm voința, răbdarea și scăpăm de atitudinea egoistă. De aceea, așa cum ați învățat în lecția anterioară, rugăciunile noastre trebuie să fie nu numai de cerere, ci și de mulțumire, laudă sau slavă aduse lui Dumnezeu. Mântuitorul Hristos a rostit *Tatăl nostru* ca o sinteză a celorlalte rugăciuni. Rezolvă, împreună cu colegul de bancă următoarele cerințe:

1. Folosiți o planșă de lucru și împărțiți-o în trei secțiuni. Fiecare va corespunde unui context de rostire a rugăciunii *Tatăl nostru*: casa, biserica și școala. Completați spațiile cu cât mai multe situații în care rostim această rugăciune.
2. Analizați și concluzionați care este semnificația rugăciunii *Tatăl nostru* în viața voastră.
3. Prezentați întregii clase soluțiile găsite.

Învață interactiv

Modelul de rugăciune al creștinilor este *Tatăl nostru*. Ne rugăm de 2000 de ani în biserică, acasă și la școală folosind cuvintele Mântuitorului. Tocmai de aceea Sfântul Apostol Pavel, în Epistola către Timotei, spune că ființa umană se sfințește prin cuvântul lui Dumnezeu și prin rugăciune.

Transcrie în caiet desenul **exploziei stelare**. Rezolvă cerințele cu ajutorul profesorului.

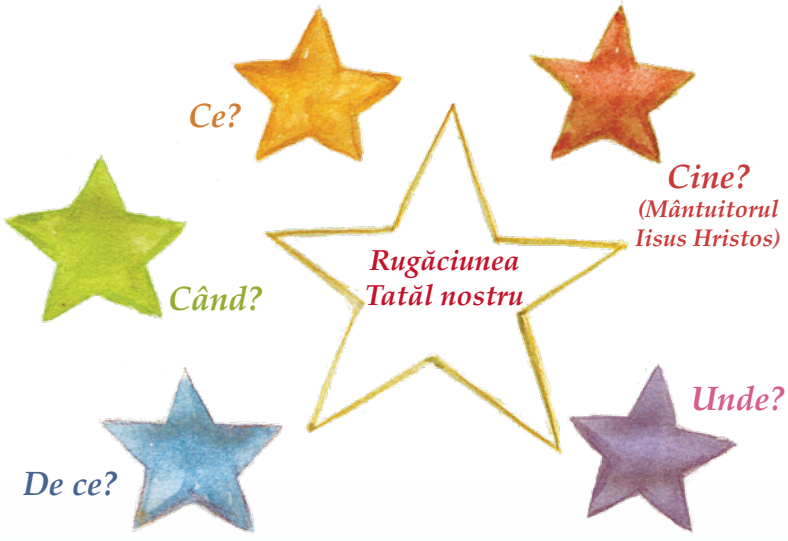

1. Care sunt rolul și semnificația acestei rugăciuni?
2. Cum ne poate ajuta rostirea ei zilnică?

LUCREAZĂ CU DRAG

Portofoliu interdisciplinar

Realizează un **desen** sau o **poezie** care să aibă unul din următoarele titluri:

- *Prima mea rugăciune*
- *Pâinea noastră cea de toate zilele*
- *Precum și noi iertăm*

Mozaic intercultural

Muntele Fericirilor, locul unde Mântuitorul a rostit predica Sa, este astăzi foarte căutat și vizitat. Se numește astfel, deoarece în această cuvântare, Domnul Iisus Hristos a rostit nouă îndemnuri, care ne conduc spre Dumnezeu, cunoscute sub numele de *Fericiri*. Aici, pe ruinele unei vechi biserici ortodoxe, este construită, din anul 1935, o frumoasă biserică romano-catolică. În curtea acesteia este realizat un mozaic inedit, în amintirea unei minuni foarte cunoscute a Mântuitorului: *Înmulțirea pâinilor și a peștilor.*

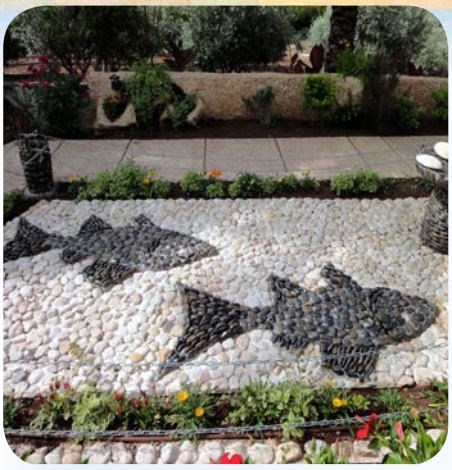

Mozaic de la Biserica
de pe Muntele Fericirilor

Muntele Fericirilor

Din *Predica de pe munte* desprindem importanța rugăciunii și, în mod special, a rugăciunii *Tatăl nostru*. De aceea, la Sfânta Liturghie, creștinii o rostesc împreună, arătând o comuniune între ei, dar și a lor cu Dumnezeu. Aceasta ne amintește de legătura minunată dintre Mântuitorul și ucenicii Săi. De asemenea, *Tatăl nostru* este nelipsită din rugăciunile zilnice ale credincioșilor.

1. Despre ce ne amintește rostirea acesteia la Sfânta Liturghie?
2. De ce locul în care Mântuitorul a ținut cunoscuta predică este numit Muntele Fericirilor?

Simbolul peștelui a fost utilizat la începutul creștinismului pentru a-L reprezenta pe Mântuitorul. El aduce aminte și de înmulțirea pâinilor și a peștilor, dar și de Sfinții Apostolii chemați să fie pescari de oameni. Numele grecesc al peștelui (IHTIS) era pentru primii creștini un acrostih hristologic: **Iisus Hristos Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul**

- Găsește cuvântul - cheie care leagă a patra cerință din rugăciunea *Tatăl nostru* cu minunea *Înmulțirii pâinilor și a peștilor*.

Ține minte…

- *Tatăl nostru* se mai numește și *Rugăciunea Domnească* deoarece a fost rostită chiar de Domnul nostru Iisus Hristos.
- În cadrul celor șapte cereri Îl rugăm pe Dumnezeu să ne dăruiască tot ceea ce ne este necesar pentru trup și pentru suflet.
- *Tatăl nostru* se rostește la toate slujbele Bisericii, dar și în rugăciunile personale ale credincioșilor.

… și pune la inimă.

Cine iubește pe Domnul, acela își aduce aminte întotdeauna de El, iar aducerea aminte de Dumnezeu naște rugăciunea.

Sfântul Siluan Athonitul

Iertarea,
semn al bunătății sufletești

Înțelepciunea domolește mânia omului
și faima lui este iertarea greșelilor.
Pildele lui Solomon 19,11

Pentru a fi fericit omul are nevoie de iubirea pe care o primește zilnic din partea lui Dumnezeu și a oamenilor. Ea este o virtute care depinde de iertare. Dar, ce este iertarea? Este uitarea gestului urât care ne-a făcut să devenim triști, fricoși, izolați sau furioși. Este anularea dorinței de a urî și răni fizic sau sufletește la rândul nostru. Iertarea este vindecarea sufletului și chiar a trupului, puterea de a nu mai judeca și condamna pe cei de lângă noi. Ea se poate primi și se poate dărui. O primim de la Dumnezeu, pentru greșelile noastre, dar și de la părinți, frați, prieteni și colegi. O dăruim, la rândul nostru, celor care nu au avut sentimente de pace, de devotament și de compasiune față de noi. Iertând dăm dovadă de bunătate sufletească. Renunțăm la orgoliu. Reușim să ne împăcăm cu noi înșine scăpând de sentimentele de vinovăție, de rușine sau de furie care uneori ne provoacă să ne purtăm nepotrivit.

Mântuitorul Însuși, în rugăciunea *Tatăl nostru*, ne învață că trebuie să cerem iertare de la Dumnezeu. Primirea ei însă depinde de iertarea pe care noi o acordăm celor care ne-au greșit, după cum ne arată și în *Pilda celor doi datornici.* Este condiția de a dobândi pacea, de a scăpa de suferință. Așadar, comuniunea cu semenii noștri și cu Dumnezeu se datorează schimbării atitudinii noastre. Mintea noastră trebuie să cunoască starea naturală de bucurie, de pace și iubire.

Împăcarea și **iertarea** se învață practicând rugăciunea și având nădejde că Dumnezeu veghează permanent asupra vieții noastre. De asemenea, gândurile bune, amintirile frumoase, modelele din viața noastră, ne pot motiva să înțelegem că iertarea este o virtute foarte importantă. În felul acesta ne vom cunoaște pe noi înșine și vom fi mai aproape de semenii noștri și de Dumnezeu.

Vocabular

- **faimă -** aprecierea publică a unei persoane pentru calitățile sale deosebite.
- **virtute -** calitate duhovnicească.
- **compătimire -** a suferi alături de cineva.
- **compasiune -** milă.
- **epistolă -** scrisoare.

Discută cu un coleg

1. Ce legătură este între fericire și iertare?
2. De ce trebuie să renunțe omul la orgoliu, mânie, răutate, ură? Iertarea este o poruncă sau o virtute?

AI VREA SĂ ȘTII?
Citește și răspunde

Sfântul Matei, în Evanghelia sa, amintește de o pildă a Mântuitorului, *Pilda celor doi datornici* (capitolul 18, 23-35), care ne învață să fim îngăduitori cu semenii noștri și să le iertăm greșelile, așa cum face și Dumnezeu-Tatăl cu noi.

Astfel sunt amintite două slugi care erau îndatorate stăpânului lor. Datoria uneia dintre ele era foarte greu de plătit. Dar cu toate acestea, în urma rugăminților fierbinți, a fost iertată cu mărinimie de către stăpân. Acceptarea amânării plății a însemnat milă și iubire, înțelegere și compătimire (compasiune). Dar după ce sluga datornică a plecat de la stăpân, s-a întâlnit cu o altă slugă, care la rândul ei, era datoare la ea, dar cu o sumă foarte mică. Nu a reușit să fie la fel de mărinimoasă, de bună și de iertătoare ca stăpânul ei, deși i s-au adresat aceleași rugăminți. L-a trimis la închisoare pentru cei câțiva bănuți datorați. Prin atitudinea sa, s-a dovedit a fi lipsită de compasiune, de iertare și deci de iubire. Când a aflat stăpânul cele întâmplate, s-a mâniat și a dat-o și pe ea pe mâna temnicerilor până la plata datoriei. Această slugă încălcase porunca iubirii aproapelui, care presupunea iertarea.

Pilda celor doi datornici

1. Ce momente sunt reprezentate în imagine? Utilizând metoda *Cred.../ Pentru că.../ În consecință...*, încearcă să compari atitudinea datornicului cu cea pe care tu o ai uneori față de cei din jur. Cât de des ierți?
2. Privește icoana de pe coloană. Ce exemplu ne oferă ea?

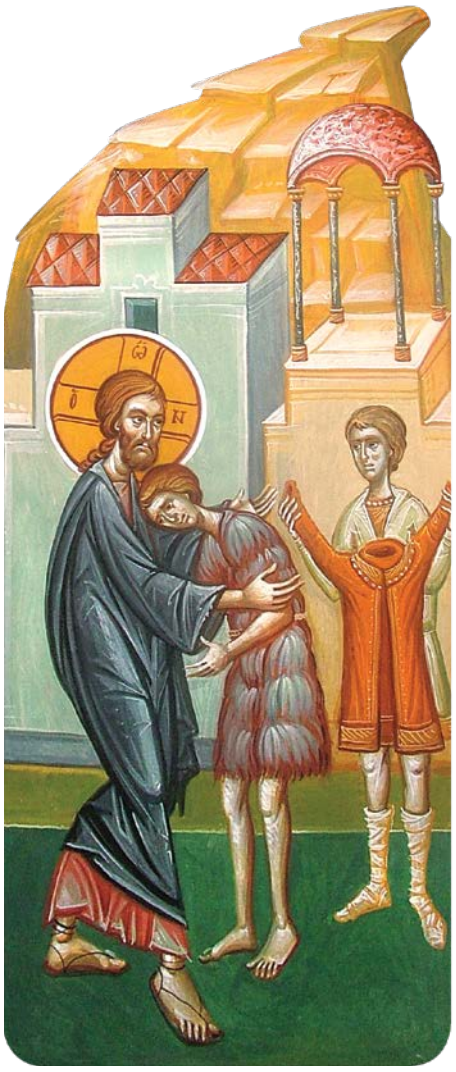

Pilda fiului risipitor

Caută și vei afla

- Participă duminica la Sfânta Liturghie, la biserica din zona în care locuiești. Vei vedea cum preoții își acordă *Sărutul Păcii* și credincioșii își dau mâna în semn de împăcare și iertare. Ce rol au aceste gesturi?
- Identifică în tabloul *Fiul risipitor* al lui Rembrandt ce gest face tatăl față de fiul său. Caută pictura într-un album de artă sau pe internet.

Tâmplarul

Doi frați cu ciudă s-au certat
Și fără gând de împăcare,
Cel mare–n grabă a chemat
Tâmplarul, să-i dea o lucrare.

El i-a cerut, cam mânios,
Să-i facă gardul și mai mare.
Tâmplarul, a-nceput zelos
Dar, a făcut altă lucrare.

Căci fiind bun și sufletist,
Nu a răbdat, prin neiertare,
Pe Dumnezeu Să-l lase trist,
Și a făcut... o punte mare!

Iar fratele mai mic văzând,
A alergat la cel mai mare,
Și l-a îmbrățișat zicând:
Ce bun ești!
Dă-mi, te rog, iertare!

Tâmplarul zâmbi fericit,
Și se pierdu încet în zare,
Spre alți vecini de îmblânzit
Printr-o asemenea lucrare.

LUCREAZĂ CU DRAG
Portofoliu interdisciplinar

Realizează o **prezentare PowerPoint** sau compune o **scrisoare** care să aibă unul din titlurile de mai jos:

- *Cele mai frumoase cuvinte de iertare adresate părinților*
- *Iartă-mă!*
- *Darul împăcării*

Intră în joc

Activitate în echipă

Dragostea, respectul și iertarea ajută familia să fie unită, să uite trecutul cu neplăcerile lui și să se concentreze pe păstrarea credinței. Grupați-vă în șase echipe.

Citește textul alăturat și rezolvă, împreună cu colegii, următoarele cerințe:

1. Selectează cuvintele care dezvăluie calitățile tâmplarului și cu ajutorul cuvintelor din paranteză completează cele două proverbe: *Omul ...., cu spor și ..... este mai prețios decât cel bogat și rău la inimă; Toată greșeala are ..... ei.* (sufletist, iertarea, bun)
2. Desenați, pe echipe, la tablă câte o inimă. În centrul ei scrie împreună cu colegii tăi ce a trebuit să învețe fratele cel mare din gestul tâmplarului.
3. Confecționează din carton, cu colegii de echipă, o *pâlnie a iertării*. Scrieți, pe diferite bilete, pe cine vreți să iertați și de ce. Aruncați-le apoi în pâlnie cu convingerea că Mântuitorul Hristos vă ajută să iertați și să iubiți necondiționat. Apoi scrieți sau lipiți pe ea cuvintele care arată ce schimbare apare în noi când iertăm.

Învață interactiv

Puterea iertării este un semn al bunătății sufletești, un dar divin.

Ci fiți buni între voi și milostivi, iertând unul altuia, precum și Dumnezeu v-a iertat vouă, în Hristos

Efeseni 4, 32

Desenează în caiet un cub desfășurat și completează, după model, cuvintele potrivite, în spațiile libere. Cere ajutorul profesorului.

Mozaic intercultural

În Biserica Ortodoxă există șapte Sfinte Taine. Una dintre ele este Sfânta Taină a Spovedaniei prin care credinciosul obține iertarea greșelilor și se eliberează de sentimentele neplăcute, pe care uneori le trăiește. Prin mărturisirea sinceră și cu multă căință, ne putem înnoi ființa. Este ca un botez pentru suflet.

Pentru a înțelege de ce reacționăm greșit există și terapia psihologului. Ea ne poate ajuta cu informații sau soluții, dar nu poate oferi iertarea pe care ne-o dăruiește Dumnezeu prin preot la această Sfântă Taină.

Taina Sfintei Spovedaniei

Citește textele alăturate, privește imaginile și răspunde:
1. Cum putem fi în relații de armonie cu Dumnezeu și cu familia, cu prietenii sau alături de colegi?
2. Ce valoare are iertarea pe alte meleaguri?

Yom Kipur – ziua ispășirii
Este una dintre cele mai importante sărbători ale poporului evreu. Semnificația acesteia este legată de ispășirea idolatriei poporului și iertarea dăruită de Dumnezeu. Pentru a simboliza starea de nevinovăție obținută prin iertare, în această zi unii evrei poartă veșminte albe.

Mecca, aflată în Arabia Saudită, este centrul religios islamic, unde anual ajung milioane de musulmani. În cadrul pelerinajului, credincioșii musulmani urcă pe Muntele Milei (Jebal Ar-Rahma), unde se roagă și cer iertare lui Allah.

Ține minte…

- Iertarea este semnul bunătății sufletești, te ajută să te împaci cu Dumnezeu, cu semenii și cu tine.
- Iertarea greșelilor se obține prin Sfânta Taină a Spovedaniei.
- Dragostea, respectul și iertarea în familie te fac fericit și plăcut lui Dumnezeu.

… și pune la inimă.

Cine iubește iartă.
Proverb românesc

Rugăciunea are două aripi: iertarea și mila.
Preot Dumitru Zamisnicu

Milostenia,
manifestare a iubirii față de semeni

...Tu însă, când faci milostenie, să nu știe stânga ta ce face dreapta ta, ca milostenia ta să fie într-ascuns și Tatăl tău, Care vede în ascuns, îți va răsplăti ție.

Matei 6, 4

Mântuitorul este modelul desăvârșit al milosteniei. El ne-a arătat că faptele bune deschid ușile Împărăției lui Dumnezeu, adică au un rol deosebit în mântuirea sufletelor noastre. Dacă mila este pornirea lăuntrică, grija și atenția pentru celălalt, **milostenia izvorăște din iubirea de Dumnezeu și de aproapele**. Cea din urmă ia forma ajutorului material sau sufletesc oferit semenilor aflați în nevoie. Omul milostiv face fapta bună dăruind din toată inima, cu gând curat și fără să aștepte răsplată, în orice loc și în orice timp.

În Sfânta Scriptură Mântuitorul ne îndeamnă: *Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, moșteniți Împărăția cea gătită vouă de la întemeierea lumii. Căci flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc, însetat am fost și Mi-ați dat să beau, străin am fost și M-ați primit, gol am fost și M-ați îmbrăcat, bolnav am fost și M-ați cercetat, în temniță am fost și ați venit la Mine... Întrucât ați făcut unuia dintr-acești frați ai Mei, prea mici, Mie Mi-ați făcut* (Matei 25, 34-40). Tot o modalitate de a cultiva milostenia este și menținerea în familie a unei atmosfere de pace, de iubire și de înțelegere, oferind celor apropiați dragoste, bunătate, precum și rugăciune pentru celălalt.

Mântuitorul nostru a ajutat și a binecuvântat familia prin participarea la Nunta din Cana Galileii. Acolo a săvârșit prima minune transformând apa în vin. Atunci Maica Domnului, prezentă la acest eveniment, a mijlocit pe lângă Fiul ei, zicând: *Faceți orice vă va spune* (Ioan 2, 5). Acest îndemn este un mesaj adresat și nouă pentru împlinirea poruncilor lui Dumnezeu. **Maica Domnului** rămâne **mijlocitoarea noastră**, rugându-se pentru întreaga omenire și mai ales pentru cei aflați în nevoi și suferințe.

Vocabular

- **mijlocitor -** cel care intervine în ajutorul cuiva.
- **lăuntric -** interior, adânc.
- **temniță -** închisoare.
- **caritate -** milostenie, filantropie.

Discută cu un coleg

1. Ce este mila? Milostenia este legată de milă?
2. În ce condiții și pentru cine facem milostenie? Doar în biserică și la zi de sărbătoare o putem practica?

AI VREA SĂ ȘTII?
Citește și răspunde

Domnul Iisus Hristos Și-a întărit învățătura prin minuni. Una dintre ele este *Înmulțirea pâinilor și a peștilor.* Peste cinci mii de oameni Îl urmaseră în pustiu și Îl ascultaseră cu atenție, timpul trecuse repede, se înserase și tuturor le era foame. Domnul le-a zis ucenicilor: *Dați-le voi să mănânce* (Luca 9, 13). Atunci, un copil a dat bucuros ucenicilor cele cinci pâini și cei doi pești pe care le avea.

Mântuitorul le-a luat, le-a binecuvântat și a dat mulțimii să mănânce. Și s-au săturat toți și s-au strâns douăsprezece coșuri cu firimituri. Prin această minune înțelegem milostenia Mântuitorului ca manifestare a iubirii față de semeni.

Minunea Înmulțirii pâinilor și a peștilor

Citește poezia, privește icoana și răspunde la întrebări:
1. Cu ce sentiment a oferit copilul cele cinci pâini și cei doi pești?
2. Mântuitorul a hrănit mulțimile doar trupește sau și sufletește?

Să dau oricui ce-mi cere
de Traian Dorz

Să dau oricui ce-mi cere,
chiar dacă darul meu
îl va sluji să-mi facă
urcușul și mai greu.
(...)
Să dau toiag acelui
ce merge șchiopătând,
chiar dac-o să-l întoarcă
a mă lovi curând.

Să-i dau din pâine-oricărui
mi-o va cerși mereu,
chiar dacă mi-ar plăti-o
cu plânsul cel mai greu.

Să dau... și să nu-i judec
ce fac cu tot ce-mi iau,
s-ascult numai de Tine:
cui cere, eu să-i dau.

Caută și vei afla

- Citește integral din Sfânta Scriptură minunea *Înmulțirii pâinilor și a peștilor* din Evanghelia Sfântului Ioan 6, 5-14.
- Caută informații despre Valea Plopului sau alte centre de ajutor social. Cum ai putea să te implici?

Acoperământul Maicii Domnului
simbol al milosteniei și mijlocirii

Intră în joc

Activitate în echipă

Lucrează în echipă cu colegul de alături. Realizați împreună un desen cu un ghiveci în formă de inimioară, din care cresc două flori. Pe tulpinile lor puneți cuvântul *milostenie trupească*, respectiv *sufletească*. Faptele s-au amestecat. Alege și așază-le pe petalele florii tale pe cele corespunzătoare tulpinii: *a da sfaturi bune, a împărți hrană, a te ruga pentru celălalt, a cerceta pe cel bolnav, a mângâia pe cel trist, a oferi apă, a învăța pe cel neștiutor, a dărui cărți de rugăciune, a oferi haine, a vizita pe cei în suferință, a oferi adăpost, a ierta.*

1. Ai descoperit și fapte de milostenie care se adresează atât trupului, cât și sufletului? Care sunt acestea?

2. Adaugă și alte exemple de milostenie sufletească.

Învață interactiv

Milostenia se învață. Mântuitorul ne-a arătat cum să fim milostivi prin minunile săvârșite la *Nunta din Cana Galileii* și *Înmulțirea pâinilor și a peștilor*.

În familie învățăm pentru prima dată să punem în practică milostenia. De aici, putem să ducem mai departe, în societate, ceea ce am învățat. Privește schema de mai jos și alcătuiește una asemănătoare, în care să scrii calitățile unui *creștin milostiv*. Ajută-te și de citat.

Creștinul îi iartă pe dușmani, îi miluiește pe săraci, îi cercetează pe bolnavi, este smerit și blând cu toți oamenii.

Părintele Ilie Cleopa

LUCREAZĂ CU DRAG

Portofoliu interdisciplinar

Realizează un **colaj** sau o **caracterizare** de personaj care să aibă unul din următoarele titluri:

- *Dăruind vei dobândi*
- *Darul copilului*
- *Maica Domnului – model de milostenie*

Mozaic intercultural

Filantropia, cuvânt de origine greacă, ce înseamnă dragostea față de om, a fost dintotdeauna o preocupare a Bisericii. Ea a fost strălucit pusă în practică de Sfântul Vasile cel Mare prin așezămintele sale de caritate.

Biserica Ortodoxă Română, pe linia tradiției Sfinților Părinți, continuă și astăzi această operă filantropică prin numeroase așezăminte sociale: spitale, orfelinate, azile pentru bătrâni, cantine, centre de ajutor și programe de educație.

Privește harta și răspunde cu ajutorul profesorului:

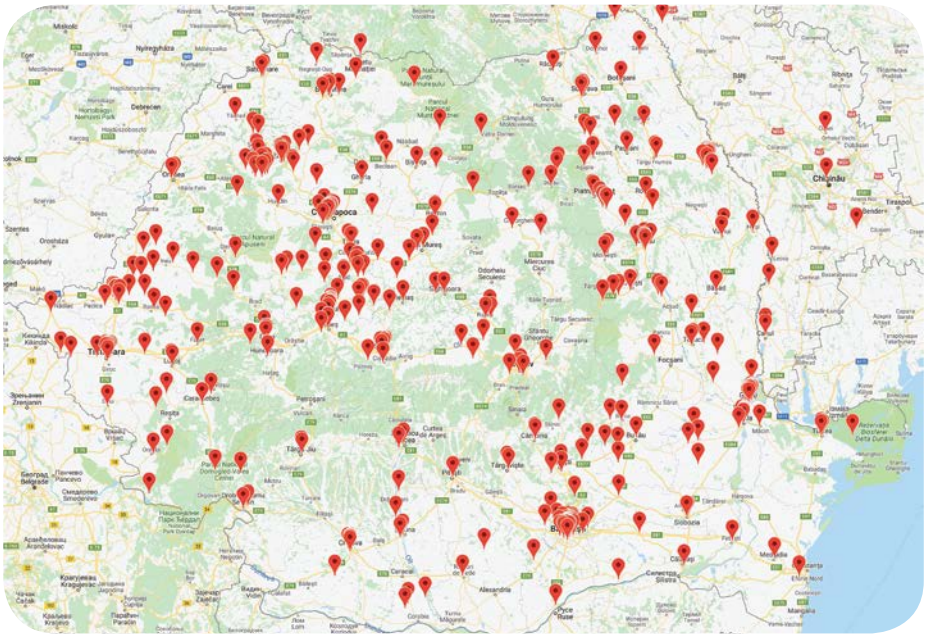

Activitatea social-filantropică a Bisericii Ortodoxe Române

1. Accesează site-ul *www.patriarhia.ro* și descoperă centrele filantropice și de asistență socială din zona ta.
2. Ce poți spune despre amploarea activității filantropice a Bisericii Ortodoxe Române?
3. Cine este modelul desăvârșit al milosteniei pe care Îl urmează creștinii de pretutindeni?

Maica Tereza (1910 – 1997)

Simbol al milosteniei, călugărița catolică, de origine albaneză, a întemeiat ordinul *Misionarele carității*. Prin acesta a desfășurat acțiuni filantropice, mai ales în India și Africa. Pentru întreaga viață dedicată slujirii aproapelui a primit Premiul Nobel pentru Pace în anul 1979. Biserica Catolică a canonizat-o, în anul 2016, cu numele de Fericita Maria Tereza de Calcutta. Ordinul de călugărițe Misionare ale Carității are astăzi comunități răspândite în 87 de țări din întreaga lume. În România a fost înființat în anul 1990.

Ţine minte…

- Milostenia izvorăște din iubirea de Dumnezeu și de aproapele și ia forma ajutorului material sau sufletesc oferit semenilor.
- Faptele de milostenie sunt importante pentru mântuire.
- Maica Domnului este grabnic mijlocitoare între noi și Dumnezeu.
- Mântuitorul este modelul desăvârșit al milosteniei.

… și pune la inimă.

Cine pe sărac ajută, pe Dumnezeu împrumută.

Proverb popular

Virtutea iertării

și efectul ei asupra vieții

Prin acest proiect ne vom dezvolta calitățile organizatorice și vom îmbina armonios credința cu celelalte aspecte ale vieții. Vom învăța să argumentăm o învățătură și să o popularizăm.

1. Stabilirea domeniului de interes

Fiecare dintre noi poate trece prin întâmplări dificile. Uneori, cei din jur ne pot afecta prin cuvinte sau fapte nepotrivite, alteori noi putem greși față de alții. Încercând să facem dreptate, ne dăm seama cât de importante sunt acordarea și primirea iertării. Cu cât mai grabnic, cu atât mai bine, deoarece neiertarea tulbură somnul, gândurile, pacea sufletească sau relațiile cu semenii. Iertarea este un act de iubire voluntar și ne descoperă darul pe care ni l-a dat Dumnezeu: o viață frumoasă.

- Organizați o dezbatere cu tema *Calitatea vieții și virtutea iertării*. Stabiliți coordonatele morale ale unei vieți de calitate.
- Evidențiați rolul iertării asupra manifestării vieții religioase și a relațiilor interumane.

Proiect educațional

- Analizați punctul de vedere al științei cu privire la virtutea iertării și efectul pe care îl poate avea practicarea ei asupra stării de bine a omului.

2. Alegerea temei

Împreună cu profesorul invitați la clasă, la alegere, un preot, un psiholog, un specialist în comunicare, un jurnalist sau un profesor.

- Organizați o ședință de *brainstorming* pentru a stabili tema proiectului, asociată domeniului de interes.
- Puteți alege o temă pentru întreaga clasă sau să vă împărțiți pe echipe (spre exemplu: ***Buletinul de știri***, *Știința și virtutea iertării, Cum au înțeles Sfinții virtutea iertării* etc.).

3. Identificarea resurselor

Împreună cu profesorul și persoanele invitate identificați sursele de informare.

- Alcătuiți o listă de lucrări recomandate.
- Propuneți și voi alte surse în funcție de lecturile și experiențele voastre (Sfânta Scriptură, cărți, imagini; vizite tematice; vizionarea de documentare; vizitarea unor redacții de știri etc.).
- Stabiliți resursele necesare: materiale (consumabile, calculator, imprimantă etc.) și de timp.

4. Precizarea elementelor de conținut

Cu ajutorul profesorului, întocmiți dosarul proiectului. Acesta va conține:

- Pagina de prezentare: autorul, școala, titlul, perioada elaborării, parteneri / colaboratori;
- Introducerea: argumentul (de ce realizați acest proiect) și prezentarea problemei studiate;
- Elementele de conținut / fișe de proiect; enumerați activitățile (de cercetare, de elaborare de materiale etc.) și alcătuiți fișele de activitate;
- Concluziile studiilor sau cercetărilor efectuate;
- Bibliografia;
- Anexele: fotografii, fișe de observație, documentare, produsele rezultate din activități.

5. Colectarea datelor

Documentați-vă. Folosiți sursele identificate.

- Utilizați tehnologia modernă.
- Vizitați mănăstiri, instituții responsabile cu educația, biserici, muzee, redacții de știri.
- Implicați-vă personal. Folosiți orice prilej pentru a vă informa, cereți sprijin de la părinți, bunici, preoți, jurnaliști, psihologi, profesori, economiști etc.

6. Realizarea produselor

Produsele finale rezultate în urma realizării proiectului pot fi depuse odată cu acesta, în format fizic, digital sau mixt.

- Completați fișele pentru fiecare activitate.
- Realizați și alte produse adecvate temei (pliante, afișe de promovare a cercetării voastre, clipuri publicitare, fotografii, PowerPoint etc.).

7. Prezentarea rezultatelor / Evaluarea proiectului

- Autoevaluați-vă permanent munca.
- Stabiliți împreună cu profesorul cum se va face evaluarea finală a proiectelor (expoziție; slide-uri; blog; site web; fișier video; planșe; jurnal; prezentare on-line; galerie virtuală, portofoliu).
- Realizați prezentarea rezultatelor. Puteți organiza o dezbatere sau chiar un Buletin de Știri la Radioul școlii. Stabiliți parteneriate cu cei care vă ascultă, cu alte școli, cu un post de radio sau televiziune etc.

8. Diseminarea rezultatelor proiectului

Este foarte important ca rezultatele muncii voastre să fie cunoscute, ele pot fi de folos și altora. În același timp, vizibilitatea proiectelor în spațiul public poate spori prestigiul școlii în care învățați. Implicați-vă în această activitate.

- Promovați proiectele pe pagina de Facebook, site-ul sau revista școlii;
- Realizați și distribuiți afișe, pliante, flyere etc.;
- Popularizați proiectele în mass-media.

Conceperea și realizarea unui asemenea proiect este o provocare.

Vă dorim succes!

Lectură cu folos -

Din învățăturile bătrânilor sau Patericul

Patericul este o colecție de învățături și experiențe duhovnicești. Etimologic, denumirea de *Pateric* vine de la *patir*, care în limba greacă înseamnă *tată*. I se mai spune și *Învățături ale părinților duhovnicești* sau *Învățături ale bătrânilor*.

Cartea bătrânilor sau *Patericul* este specific zonei din care provine colecția și îi poartă numele, cum ar fi: *Patericul atonit* (Muntele Athos), *Patericul sinaitic* (Muntele Sinai) sau *Patericul egiptean* (Egipt). Fiecare colecție dezvăluie învățături pătrunse de înțelepciunea celor care trăiesc credința curat, conform scrierilor scripturistice. De obicei, autorii sunt monahi sau pustnici, care au o limpezime a gândului dobândită din trăirea în singurătate și în smerenie, din credință și iubire față de Dumnezeu și de semeni. Actualitatea acestor învățături este foarte mare, pentru că omul este același dintotdeauna, are aceleași nevoi și este supus mereu provocărilor.

Una dintre învățăturile *Patericului Egiptean* face referire la **iertare**. Tema aduce în atenția noastră o discuție purtată între un părinte renumit, Avva Siluan, și un om din Libia. Acesta, neștiind să ierte a spus:

- Părinte, am un vrăjmaș care mi-a făcut multe rele, că și țarina mea, când eram în lume, mi-a răpit-o și de multe ori m-a vrăjmășit. Iar acum a pornit și oameni otrăvitori, să mă omoare și aș vrea să-l dau în judecată.

Zis-a lui bătrânul:

- Precum te împaci, fiule, fă!

Zis-a fratele:

- Cu adevărat, părinte, de va fi pedepsit, îi va fi de folos sufletului.

Răspuns-a bătrânul:

- Cum socotești, fiule, fă!

Și a zis fratele:

- Scoală-te, părinte, să facem rugăciune și voi merge la dregător!

Deci, sculându-se și rugându-se amândoi, când a venit să zică: «și ne iartă nouă greșalele noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri», a zis bătrânul:

- Și nu ne ierta nouă greșalele noastre căci nici noi nu iertăm greșiților noștri!

Apoi a zis bătrânului fratele:

- Nu așa, părinte!

Iar bătrânul a zis:

- Ba așa, fiule! Căci cu adevărat, de vei voi să mergi la dregător, să-ți facă ție dreptate, Siluan altă rugăciune nu-ți va face ție.

Și punând fratele metanie, l-a iertat pe vrăjmașul său.

În fiecare seară iartă tot ce ți s-a greșit. Ține minte cuvintele Sfântului Paisie cel Mare: *Pacea este de trei ori mai mare decât dreptatea.*

Recapitulare

Să ne amintim despre ce am învățat în acest capitol:

• Rugăciunea este convorbirea omului cu Dumnezeu și hrana sufletului.
• Rugăciunea Tatăl nostru este cea mai cunoscută și cel mai des folosită.
• Pentru a ne putea ruga, Mântuitorul ne-a învățat să-l iertăm pe aproapele.
• Iertarea greșelilor noastre se obține prin Sfânta Taină a Spovedaniei. Mântuitorul este modelul desăvârșit al milosteniei.
• Așa cum El este milostiv față de noi, se cuvine să fim și noi față de ceilalți. Maica Domnului este grabnic mijlocitoare, între noi și Dumnezeu.

I. Grupați-vă pe echipe.
• Realizați un colaj de rugăciuni.
Pe o planșă mai mare, puneți în centru rugăciunea *Tatăl nostru* și de jur împrejur scurte rugăciuni *de laudă*, *de mulțumire* și *de cerere*. Acestea pot fi fragmente din rugăciunile de fiecare zi, de la Sfânta Liturghie sau de la alte slujbe, sau chiar mici rugăciuni personale. Înfrumusețați planșa cu diferite imagini semnificative. Pot fi fotografii, iconițe sau desene. Organizați o expoziție cu planșele voastre și faceți turul galeriei.

II. Citește textul și rezolvă cerințele:
Iar când stați de vă rugați, iertați orice aveți împotriva cuiva...
Marcu 11, 25

• Enumeră trei învățături importante ale Domnului Iisus Hristos despre iertare.
• Explică de ce iertarea este una din condițiile importante ale rugăciunii.
• Ce învățătură se desprinde din pilda celor doi datornici?

III. Citește versurile și rezolvă cerințele:
Mereu voi face numai bine
Și voi fi numai mângâiere.
(...)
Flămândului s-astâmpăr chinul
Voi frânge pâinea mea în două...
Rugăciune de Vasile Militaru

• Cum îți poți arăta dragostea față de aproapele?
• De ce este importantă milostenia?
• Realizează o listă cu lucruri simple pe care le poți face pe parcursul unei săptămâni, pentru a împlini faptele de milostenie trupească și sufletească. Schimbă lista cu colegul tău de bancă și subliniați activitățile pe care le-ați putea face în comun.

Evaluare

Punctaj cerințe I-IV:

1 punct - răspuns corect
0.5 puncte - răspuns parțial corect
0 puncte
răspuns incorect

Punctaj cerința V:
3 puncte
respectarea cerințelor
1,5 puncte
respectarea parțială a cerințelor
0 puncte
nerespectarea cerințelor

Se acordă
2 puncte
din oficiu.

Nota .....

I. Răspunde cu adevărat (A) sau fals (F):

a. Este bine să ai smerenia fariseului și faptele vameșului.
b. Rugăciunea *Tatăl nostru* se mai numește și *Rugăciunea Domnească*.
c. Trebuie să iertăm de șaptezeci de ori.
d. Faptele de milostenie ne învață să iubim.

II. Găsește corespondența potrivită între personaje și ceea ce li se potrivește:

1. vameșul	a. smerenie
2. tatăl fiului risipitor	b. rugăciunea *Tatăl nostru*
3. Mântuitorul	c. iertare

III. Așază în ordinea celor șapte cereri din rugăciunea *Tatăl nostru*, cuvintele de mai jos care au legătură cu fiecare dintre acestea:
a nu ține supărare pe cineva, hrana, Împărăția lui Dumnezeu, ocrotire, viața cucernică, ascultarea de Dumnezeu.

IV. Citește textul de mai jos și pe baza lui redactează un mesaj de 10-15 cuvinte care explică sloganul *Schimbare prin iertare*. Ajută-te și de următorii termeni: *răbdare, voință, împăcare, pace.*

Orice amărăciune și supărare și mânie și izbucnire și defăimare să piară de la voi, împreună cu orice răutate. Ci fiți buni între voi și milostivi, iertând unul altuia, precum și Dumnezeu v-a iertat vouă, în Hristos.

Efeseni 4, 30-31

V. Redactează o compunere, de maximum o pagină, despre modul în care împlinești fapte concrete de milostenie într-o zi obișnuită din viața ta. Găsește un titlu potrivit.

Cina cea de Taină

IV. Viața comunității și sărbătorile creștine

1. Tradiții de Crăciun. Tradiții de Paști
2. Pelerinaje și procesiuni creștine

Recapitulare. Evaluare

Proiect educațional

Recapitulare finală. Evaluare finală

Tradiții de Crăciun. Tradiții de Paști

Și spoream în iudaism mai mult decât mulți dintre cei care erau de vârsta mea în neamul meu, fiind mult râvnitor al datinilor mele părintești.
Galateni 1, 14

Tradițiile țin de viața spirituală, de relația omului cu Dumnezeu, cu natura și cu semenii, întruchipate în sufletul unui neam. Frumusețea, adevărul și înțelepciunea tradițiilor ne arată prin ce suntem unici și deosebiți între popoarele lumii. Există și o știință numită *etnografie* care studiază felul de a fi, cultura și obiceiurile popoarelor.

Tradițiile și **obiceiurile** care împodobesc sărbătorile sunt cea mai **aleasă moștenire** pe care o avem de la strămoșii noștri, transmisă peste veacuri, din generație în generație. De aceea avem responsabilitatea de a le prețui și de a le da mai departe. Fără ele, sufletul nostru ar fi mai sărac și viața noastră mai tristă.

La noi în țară, frumusețea marilor sărbători este însoțită de numeroase tradiții în diferite forme de exprimare: muzică, gestică, mimică, coregrafie, vestimentație sau artă culinară. Pregătirea pentru sărbătoare este întotdeauna însoțită de dorința de a dărui bucurie și de a fi mai buni cu cei din jur. Toate acestea întregesc sensul religios al sărbătorii și bucuria comuniunii alături de cei dragi. Timpul sărbătorii aduce cu sine o pregustare a veșniciei. Împărăția cerurilor este o sărbătoare continuă. Cele mai frumoase tradiții se întâlnesc la marile sărbători creștine legate de praznicele Nașterii Domnului și Sfintelor Pași. Nașterea Domnului este precedată de obiceiuri de Sfântul Andrei și urmată de cele ale Anului Nou. Înaintea Sfintelor Pași avem datini legate de Sfinții 40 de Mucenici și de Florii. După Înviere întâlnim tradiții de Înălțare și Rusalii. Înaintea marilor sărbători sau a perioadelor posturilor mari, la Moșii de toamnă, de iarnă sau de vară, creștinii fac milostenie pentru strămoșii lor, pentru ca bucuria comuniunii să fie deplină.

Vocabular

- **coregrafie** - artă a dansului și a baletului.
- **arta culinară** - arta de a găti.
- **patrimoniu** - moștenire, valoare.
- **colindă -** cântare tradițională religioasă.
- **denie -** slujba Utrenei oficiată în seara de ajun.
- **diaspora -** grup etnic din afara granițelor țării.

Discută cu un coleg

1. Ce reprezintă astăzi pentru tine tradițiile din vechime? Ce legătură vezi între respectul față de trecut și cunoașterea tradițiilor?

2. Enumeră câteva sărbători de care sunt legate tradiții pline de semnificații. Cum ar fi viața noastră fără tradiții?

AI VREA SĂ ȘTII?
Citește și răspunde

Colindatul este una dintre cele mai întâlnite tradiții, practicată și la sat și la oraș. Mai puțin cunoscute, colindele de Florii sau de Sfintele Paști sunt de o rară frumusețe, fiind încărcate cu bucuria luminoasă a Raiului, deschis prin Învierea Domnului.
Valoarea deosebită a acestei tradiții a fost recunoscută și pe plan internațional. Obiceiul colindatului în ceată bărbătească, specific în Moldova și în zona Brașovului, este înscris în Patrimoniul UNESCO începând cu anul 2013. Aici, cetele de colindători se constituie înainte de sărbătoarea Crăciunului. Frumos îmbrăcați, în costume populare, cu bentițe tricolore, merg cu colindul pe la casele oamenilor. De Sfintele Paști, în zona Brașovului, aceleași cete păstrează tradiții legate de sosirea primăverii, cum ar fi *Plugarul*.

La colindat – foto din Arhiva Satului Bucium (Brașov)

1. Descrie tradițiile din zona ta. Care este colindul tău preferat?
2. Întreabă-i pe părinți sau pe bunici cum se pregăteau în copilăria lor de sărbătoarea Nașterii Domnului. Dar de Sfintele Paști?

La Betleem colo-n jos

La Betleem colo-n jos
Cerul arde luminos
Preacurata naște
Astăzi pe Hristos.

Naște-n ieslea boilor
Pe-mpăratul tuturor
Preacurata stă
Și plânge-ncetișor.

N-are scutec de-nfășat
Nici hăinuțe de-mbrăcat
Preacurata
Pentru pruncul de-mpărat.

Nu mai plânge Maica mea
Scutecele noi ți-om da
Preacurata,
Pruncul Sfânt de-L înfășa.

Colind de Sfintele Paști

Doamne Iisuse Hristoase,
Tu ești zori prea luminoase.
Tu ești raza cea curată
Și lumin-adevărată.
Dumnezeu fiind din fire,
Ai luat chip de omenire.
Și Te-ai dat spre răstignire
Pentru a noastră mântuire.

O, Iisuse, nume dulce,
Ne-ai scăpat prin Sfânta Cruce!

Caută și vei afla

- Descoperă mai multe informații despre patrimoniu și despre importanța acestuia accesând pagina *edupatrimoniu.piscu.ro*
- Caută pe Internet și ascultă colinde de Sfintele Paști.

Icoană pictată pe sticlă

Ouă încondeiate

Intră în joc

Activitate în echipă

În țara noastră există tradiții, care prin creații de artă religioasă sau decorativă, pun în valoare sărbătorile. Dintre acestea fac parte pictarea icoanele pe sticlă, încondeierea ouălor și sculptura în lemn. În ornamentația acestora crucea se întâlnește adesea alături de simboluri din natură (soarele, luna, spicul, frunza).

Ouăle încondeiate sunt decorate într-o varietate de culori, iar desenul și compoziția sunt de o mare finețe. Se pictează cu vopsea, ceară colorată sau mărgele și deseori sunt adevărate opere de artă.

Privește coloana alăturată.

1. Realizează o schiță a unui obiect de artă tradițională pentru sărbătorile care urmează.

2. Așezați-vă pe echipe grupate după tipul de obiect ales: icoană, ouă încondeiate, sculptură în lemn.

3. Puneți în comun schițele. Decideți câte obiecte veți realiza. Pe o foaie mai mare de hârtie concepeți un miniproiect cu tema *Atelier pentru Târgul de sărbători*. Stabiliți necesarul de materiale, cine și ce va lucra, termenul la care obiectele vor fi finalizate și modul în care veți organiza târgul. Prezentați miniproiectele și, împreună cu profesorul, găsiți modalități pentru a le pune în practică.

Învață interactiv

Hora este o altă modalitate de manifestare a bucuriei pe meleagurile noastre. Din cele mai vechi timpuri, avem ca mărturie *Hora de la Frumușica*, un grup de figurine de lut ars, vechi de milenii, descoperite de arheologi. Acest dans tradițional, prin cercul format de mâinile unite ale participanților, indică perfecțiunea și unitatea.

Privește imaginile de pe coloana alăturată și realizează în caiet o horă după modelul de mai jos. Completează pe desen cuvintele cheie care descriu hora tradițiilor despre care ai învățat în această lecție.

LUCREAZĂ CU DRAG

Portofoliu interdisciplinar

Realizează un **colaj** sau o **prezentare PowerPoint** care să aibă unul din următoarele titluri:

- *Tradiții de Sfintele Paști*
- *Tradiții de Crăciun*
- *Obiceiuri și tradiții din zona mea natală*
- *Amintiri de la o sărbătoare preferată*

Mozaic intercultural

Tradițiile și obiceiurile reflectă și se hrănesc din viața spirituală a unui popor. Pentru noi creștinii, Biserica este cea care ne adună și ne ajută să păstrăm vie ființa neamului nostru.

Citește textele alăturate, privește imaginile și răspunde la întrebări.

Astăzi, în diaspora română, biserica devine locul unde românii își păstrează adevărata identitate spirituală. Dorul de casă, de tradițiile și obiceiurile românești, de mărturisirea comună a dreptei credințe, îi aduce pe românii din diaspora în biserica în care se slujește în limba maternă, se exprimă identitatea lor etnică și confesională, dar și comuniunea cu românii din țară și de pretutindeni.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel

Urarea „Crăciun fericit!” ne apropie sufletește, oricât de diferiți am fi.

1. Asociază urarea cu limba în care este scrisă. Notează-le în caiet:

A. Merry Christmas!	a) limba spaniolă
B. Joyeux Noël!	b) limba greacă
C. Feliz Navidad!	c) limba franceză
D. Buon Natale!	d) limba italiană
E. Kala Hristoughena	e) limba engleză

2. Ce obiceiuri legate de alte sărbători din Europa și America au ajuns și pe meleagurile noastre? Care dintre acestea se potrivesc cu spiritualitatea creștină a poporului nostru și care nu?

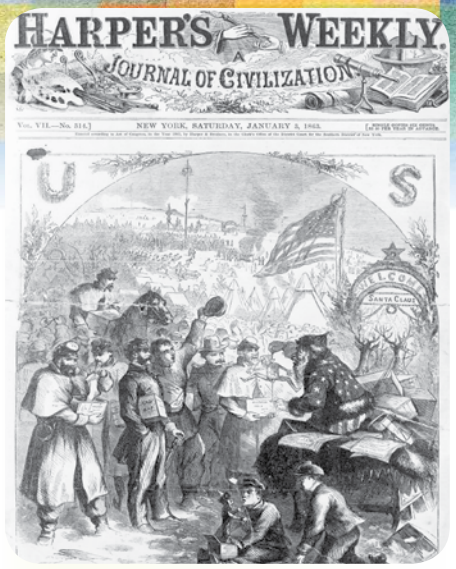

Bunătatea legendară și faptele discrete de milostenie pe care le săvârșea Sfântul Nicolae au dus în decursul timpului la crearea unui nou personaj, modern care împarte cadouri în ajun de Crăciun. Acesta a fost creat de ilustratorul german Thomas Nast în 1863 în S.U.A. El i-a prescurtat și numele, din germanicul Sankt Niklaus în Santa Claus și l-a prezentat ca pe un bătrânel vesel ce împarte cadouri. Din 1930, acest personaj a fost promovat în scopuri comerciale devenind cunoscut în întreaga lume, îmbrăcat în haină roșie și cu o sanie trasă de reni. Astăzi, Santa Claus este nelipsit din tradițiile de Crăciun ale tuturor țărilor lumii, ducând mai departe mesajul de bunătate, dăruire și comuniune, specific acestei perioade. Pentru toate popoarele Nașterea Domnului este o sărbătoare a familiei, a bucuriei și a iertării.

Ține minte…

- Toate tradițiile de Crăciun și de Paști au în centru bucuria întâlnirii cu Hristos, Mântuitorul lumii.
- Pentru multe popoare Nașterea Domnului și Sfintele Paști sunt sărbători ale familiei, ale bucuriei și ale iertării.
- Sărbătorile sunt împodobite de frumusețea tradițiilor.

… și pune la inimă.

Neamul nostru ține mult la trecutul său, la trecutul-tradiție, cugetul și fapta strămoșilor”.

Ernest Bernea

Pelerinaje și procesiuni creștine

În fiecare an, se duceau de sărbătoarea Paștilor, la Ierusalim. Iar când a fost El de doisprezece ani, s-au suit la Ierusalim, după obiceiul sărbătorii.
Luca 2, 41-42

Viața noastră este o călătorie plină de peripeții către Împărăția lui Dumnezeu. Pe acest drum căutăm locuri sfinte, de popas duhovnicesc, care să ne odihnească sufletește și să ne dea puterea să mergem mai departe. Dintotdeauna, oamenii au cercetat locurile sfinte. Mântuitorul călătorea în fiecare an la Templul din Ierusalim, pentru sărbătoarea Paștilor. După Învierea Sa, **Ierusalimul** a devenit un loc de pelerinaj pentru creștini. Pe măsură ce alte locuri s-au sfințit prin lucrarea lui Dumnezeu, s-au adăugat noi destinații, precum **Muntele Athos** sau nenumărate mănăstiri din țară și de peste hotare. Printre cele mai cunoscute pelerinaje din țară sunt cele de la **Sfânta Parascheva**, la Iași, de la **Mănăstirea Nicula** din Cluj și de la **Sfântul Dimitrie cel Nou** în București.

Cu aceste ocazii au loc **procesiuni**. Obiectele sfinte, moaștele și icoanele, cinstite în mod deosebit, sunt purtate de către episcopi și preoți, cu mare evlavie, în fruntea alaiului de pelerini. La Ierusalim, ele încep cu Duminica Floriilor, iar în Joia și Vinerea Mare, se parcurge Drumul Crucii.

Pelerinajul este răspunsul nostru la chemarea lui Dumnezeu, un prilej de a ne întări în credință, de a ne înnoi și îmbogăți viața duhovnicească, dar și orizontul cultural, de a primi harul și binecuvântarea lui Dumnezeu și a sfinților. Ne putem pregăti cu post, rugăciune, citirea cărților sfinte, spovedanie și împărtășanie. Uneori, după credința noastră, ne învrednicim de minuni. Prin starea de har, de rugăciune, de înălțare și bucurie duhovnicească, pelerinajele și procesiunile ne schimbă viața în bine.

Vocabular

- **Muntele Athos -** munte locuit doar de călugări, în NE Greciei.
- **procesiune -** ceremonie religioasă.
- **alai -** suită, mulțime de oameni ce însoțește o persoană de seamă.
- **evlavie -** viață religioasă trăită în smerenie.
- **a poposi -** a se opri, a rămâne un timp într-un loc.
- **râvnă -** hărnicie, sârguință.

Discută cu un coleg

1. Care este folosul pelerinajelor? Putem avea bucurie duhovnicească numai dacă mergem în pelerinaje?

2. Care sunt cele mai importante locuri de pelerinaj? Ce reprezintă pelerinajul pentru tine?

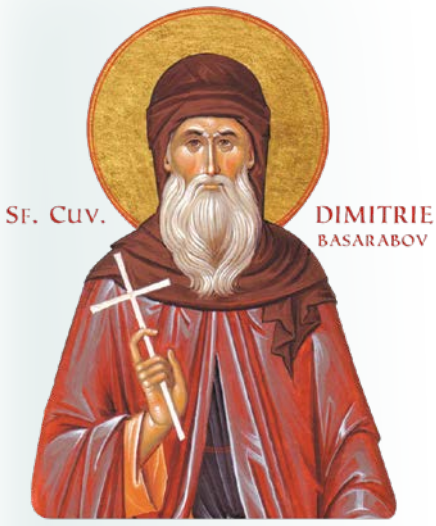

AI VREA SĂ ȘTII?
Citește și răspunde

La Catedrala Patriarhală se găsesc moaștele Sfântului Dimitrie cel Nou, ocrotitorul Bucureștilor, unde în fiecare an are loc al doilea mare pelerinaj din țară. Acesta era originar din Basarabi, localitate situată la sud de Dunăre, pe teritoriul Bulgariei. Prin semne și minuni, Sfântul Dimitrie a arătat că dorește ca sfintele sale moaște să rămână la noi în țară.

În multe alte localități se cinstesc sfinți români, dar și de pe alte meleaguri, ale căror sfinte moaște au ajuns aici prin rânduiala lui Dumnezeu. Aceștia au trăit pe tot parcursul timpului, din primele secole până în zilele noastre. Un exemplu din perioada contemporană este Sfântul Irodion, fost stareț la mănăstirea Lainici, din Oltenia.

Privește harta și identifică, cu ajutorul profesorului, sfinții români la care au loc pelerinaje, cunoscuți din anii anteriori.

1. Caută în calendar datele de prăznuire ale sfinților menționați.
2. Prezintă colegilor ce ai aflat despre acești sfinți.

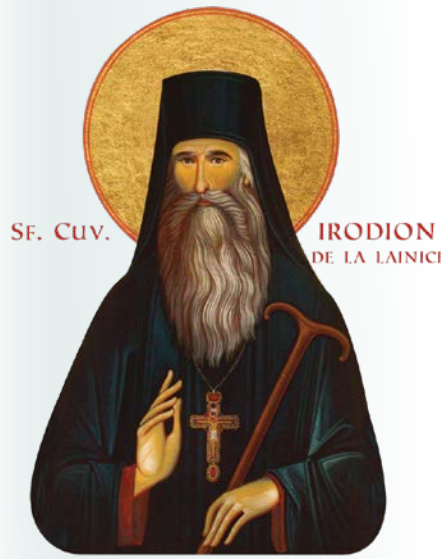

Caută și vei afla

- Vizionează reportaje cu pelerinaje și procesiuni creștine din țară și de peste hotare. Caută imagini cu procesiuni din alte religii.
- Ce asemănări găsești între pelerinajele creștine și cele din alte religii?

Icoana Maicii Domnului Lidianca de la Mănăstirea Neamț

Aceasta este cea mai veche icoană din România. Datează din secolul al VII-lea și a fost dăruită domnitorului Alexandru cel Bun. Ea este purtată în procesiuni la vreme de secetă, fiind făcătoare de minuni.

Intră în joc

Activitate în echipă

Lucrați în trei echipe. Imaginați-vă trei locuri de pelerinaj în clasa voastră. Povestește, împreună cu colegii tăi următoarele:

1. Care este istoria locului ales? De ce este un loc sfânt?
2. Este o sărbătoare religioasă? De ce ai ales acest moment?
3. Fiecare echipă desemnează un reporter. Acesta va merge la celelalte două echipe și va culege impresii. Împărtășiți-vă unii altora fiecare ce ați simțit, ce a însemnat pentru voi acest pelerinaj și cu ce gânduri vă întoarceți acasă. La final cei trei reporteri vor prezenta sintetic ce au aflat.

Învață interactiv

Desenează în caiet fluturele de mai jos. Citește textul și privește icoana.

Pelerinajul este căutarea unui loc în care Dumnezeu, prin oameni, Și-a arătat iubirea Sa milostivă și sfințitoare.

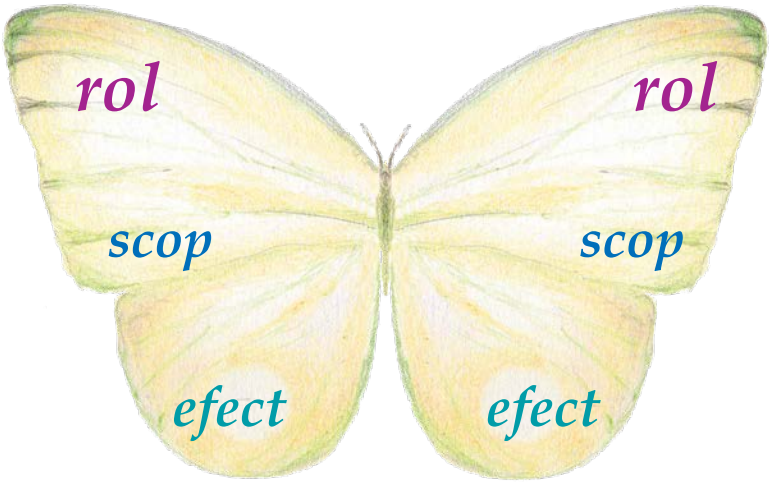

1. Completează pe aripa stânga **rolul, scopul** și **efectul** pelerinajului, iar pe aripa dreaptă **rolul, scopul** și **efectul** procesiunii în viața omului.
2. Pe fiecare aripă desenează câte un mic simbol care să îți amintească noțiunile noi.

LUCREAZĂ CU DRAG

Portofoliu interdisciplinar

Realizează un **colaj** sau o **prezentare PowerPoint** care să aibă unul din următoarele titluri:

- *Sfinți români*
- *La drum către sfinți*
- *Procesiuni pentru ploaie*

Mozaic intercultural

Dintre sfinții la care au loc pelerinaje în țara noastră, unii au fost la rândul lor pelerini la locurile sfinte. Spre exemplu, Sfânta Cuvioasă Parascheva, din Epivat (Turcia de azi), a călătorit mult pentru a împlini îndemnul Mântuitorului de a-L urma. Râvna ei pentru Dumnezeu, i-a condus pașii spre Asia Mică. A rămas o perioadă la Constantinopol, a trecut apoi prin Calcedon și Heracleea din Pont. A stat la Ierusalim, mergând pe urmele Domnului, în pustiul Iordanului, apoi s-a întors în ținuturile părintești. După o vreme îndelungată sfintele sale moaște, descoperite în chip minunat, au fost purtate la Târnovo, apoi la Belgrad. Ele au fost aduse la Iași de către domnitorul Vasile Lupu în anul 1641. Pelerinul care, asemenea ei, ajungea cu eforturi deosebite la locurile sfinte, se numea în vechime, **hagiu**, adică sfințit.

Sfânta Cuvioasă Parascheva

Icoanele de hagiu sunt picturi pe pânză aduse de pelerini de la Locurile Sfinte. Ele înfățișează mai multe scene, locuri și evenimente deosebite. Scena centrală se petrece la Ierusalim, fiind vorba de coborârea Sfintei Lumini de Înviere, minune ce are loc până în zilele noastre.
Asemenea icoane se găsesc la Mănăstirea Țigănești, din Muntenia, fiind aduse de-a lungul timpului de maicile pelerine.

1. De ce a călătorit atât de mult Sfânta Parascheva? Ce a obținut prin acest efort deosebit?
2. Ce rol crezi că aveau icoanele de hagiu în viața credincioșilor?

Ţine minte…

- Pelerinajele și procesiunile sunt modalități de cinstire a Mântuitorului, a Maicii Domnului și a sfinților și se organizează la locurile legate de viața acestora.
- Acestea aduc ajutor, har, binecuvântare și bucurie în viața duhovnicească a oamenilor.
- Țara noastră este binecuvântată de Dumnezeu cu multe mănăstiri, sfinți și locuri închinate acestora.

… și pune la inimă.

Pelerinajul este prietenia oamenilor cu sfinții.

Preafericitul Părinte
Patriarh Daniel

Recapitulare

Să ne amintim despre ce am învățat în acest capitol:

• marile sărbători creștine din perspectiva tradițiilor legate de acestea;
• pelerinaje și procesiuni creștine.

I. Lucrați în bănci, în echipe de câte doi elevi, pentru a realiza o planșă cu tradiții de sărbători.

• Pe o coală A3 formulați întrebări pe care le notați pe coloană în centrul planșei.

• În stânga formulați răspunsurile.

• În dreapta planșei realizați câte un desen corespunzător fiecărei întrebări.

• Prezentați planșa celorlalte echipe.

II. Așezați pe patru bilețele următoarele cerințe:

- Enumeră două tradiții de Paști;
- Exemplifică două tradiții de Crăciun, din zona ta;
- Ai fost într-un pelerinaj? Dacă da, *când, unde* și *ce* ai dobândit în urma acestuia?
- Scrie trei locuri de pelerinaj din țara noastră.

Fiecare elev extrage câte două bilețele, adresează întrebările colegului și notează răspunsurile acestuia.

Colegul procedează la fel.

III. Citește textul:

Și cerul sfânt,
Și-acest pământ,
S-au luminat prin prunc.
Și s-au sfințit,
Și s-au slăvit,
Acei ce L-au primit.

Fragment din colindul *Din cer senin*

• Extrage din textul de mai sus cuvinte care caracterizează Sărbătoarea Nașterii Domnului.

- Alcătuiește o scurtă compunere în care să descrii cea mai frumoasă amintire legată de tradiția colindatului. Găsește un titlu potrivit.
- Realizează un text de 10-15 rânduri, în care să descrii bucuria și emoția întâlnirii cu prietenii la Sărbătoarea Învierii Domnului. Arată ce te-a impresionat mai mult.

Evaluare

Punctaj cerințe I-IV:

1 punct - răspuns corect
0.5 puncte - răspuns parțial corect
0 puncte - răspuns incorect

Punctaj cerința V:
3 puncte
respectarea cerințelor
1,5 puncte
respectarea parțială a cerințelor
0 puncte
nerespectarea cerințelor

Se acordă
2 puncte din oficiu.

I. Răspunde cu adevărat (A) sau fals (F):
a. Sfânta Parascheva a trăit pe teritoriul țării noastre.
b. Pelerinajul este răspunsul nostru la chemarea lui Dumnezeu și prilej de a ne întări credința.
c. Sfântul Dimitrie cel Nou este ocrotitorul Moldovei.
d. Colindatul este o tradiție specifică Paștelui.

II. Găsește corespondența potrivită între Sfinții următori și locul unde odihnesc moaștele lor:

1. Sfânta Parascheva	a. Lainici
2. Sfântul Irodion	b. București
3. Sfântul Dimitrie cel Nou	c. Iași

III. Completează textul de mai jos adăugând cuvintele din paranteză:
În Ajun de Crăciun, preotul merge cu ..... Nașterii, din casă în casă, pentru a vesti această minune. Sărbătoarea Învierii este o sărbătoare a ..... sufletești. Mulți creștini păstrează tradiția de a îmbrăca ceva ..... de Paști. Mântuitorul călătorea în fiecare an, la Templul din ....., pentru sărbătoarea Paștilor. După Învierea Sa, Ierusalimul a devenit loc de ..... pentru creștini.
(*Ierusalim, pelerinaj, nou, icoana, înnoirii*)

IV. Citește textul și răspunde la întrebări:
Și-n miez de noapte, dulce, sfânt,
Din cer cu stele-a răsunat,
Se rumenise cerul sfânt,
Păstorii s-au cutremurat.
Din slăvi un înger coborî
„Fiți veseli”- îngerul le-a spus,
„Plecați, și-n staul veți găsi
Pe Craiul stelelor de sus!”

Fragment din colindul *Naşterea Domnului*

a. Cine a vestit oamenilor Nașterea Domnului?
b. Identificați cuvinte legate de o anumită tradiție a Crăciunului. Despre care tradiție este vorba?

V. Redactează o compunere, de maximum o pagină, cu titlul *Bucuria Învierii*, în care să descrii tradiții legate de Paști din zona ta.

Nota .....

La drum cu Dumnezeu

Proiect educațional

Prin acest proiect ne vom dezvolta calitățile organizatorice și vom îmbina armonios credința, cultura și aspectele practice / economice ale vieții.

1. Stabilirea domeniului de interes

În general, bucuria oricărei călătorii este strâns legată de aflarea unor locuri încărcate de istorie, de cultură, de cunoașterea unor oameni noi. Pelerinajul este mult mai mult. El aduce, pe lângă toate beneficiile de natură culturală, lucrul cel mai important: întâlnirea cu Dumnezeu și sfinții Săi, binecuvântarea Lui. Pelerinajul întregește minunata călătorie a fiecăruia dintre noi prin viață și este prilejul unor descoperiri deosebite privind relația noastră cu Dumnezeu și cu lumea. A fi pelerin înseamnă a te îmbogăți în Dumnezeu, a spori în credință, a te dezvolta atât spiritual, cât și cultural, a trăi bucuria împărtășirii credinței cu cei împreună călători cu tine, a simți că nu ești singur în căutările tale în această mare aventură a vieții.

• Organizați o dezbatere cu tema *Locurile sfinte, cult și cultură*. Stabiliți rolul pelerinajului în contextul manifestărilor vieții religioase și culturale a omului. Discutați contribuția pelerinajului la păstrarea și promovarea valorilor culturare și ale credinței.

2. Alegerea temei

Împreună cu profesorul invitați la clasă un specialist în turism, un profesor de educație plastică și un profesor de economie sau educație antreprenorială.

• Organizați o ședință de brainstorming pentru a alege tema proiectului asociată domeniului de interes.

• Puteți alege o temă pentru întreaga clasă sau să vă împărțiți pe echipe (spre exemplu: ***Agenția de turism***, *Pelerin în România, Mănăstiri și muzee, Zile de hram* sau *Sfinți ocrotitori ai țării noastre* etc.).

3. Identificarea resurselor

Împreună cu profesorul și persoanele invitate identificați sursele de informare.

• Alcătuiți o listă de lucrări recomandate.

• Propuneți și voi alte surse în funcție de lecturile și

experiențele voastre. (Sfânta Scriptură, cărți, imagini; vizitarea unor mănăstiri; vizitarea unei agenții de turism, de transport; vizionarea de documentare, filme tematice etc.).

• Stabiliți resursele necesare: materiale (consumabile, calculator, imprimantă etc.) și de timp.

4. Precizarea elementelor de conținut

Cu ajutorul profesorului, întocmiți dosarul proiectului. Acesta va conține:

• *Pagina de prezentare*: autorul, școala, titlul, perioada elaborării, parteneri / colaboratori;

• *Introducerea*: argumentul (de ce realizați acest proiect) și prezentarea problemei studiate;

• *Elementele de conținut / fișe de proiect*; enumerați activitățile (de cercetare, de elaborare de materiale etc.) și elaborați fișele de activitate;

• Concluziile studiilor sau cercetărilor efectuate;

• Bibliografia; Anexele: fotografii, fișe de observație, produsele rezultate din activități.

5. Colectarea datelor

• Documentați-vă. Folosiți sursele identificate.

• Utilizați tehnologia modernă.

• Vizitați mănăstiri, agenții de turism, instituții culturale, biserici, muzee etc.

• Implicați-vă personal. Folosiți orice prilej pentru a vă informa, cereți sprijin de la părinți, bunici, preoți, economiști, agenți de turism, profesori de religie sau de alte discipline etc.

6. Realizarea produselor

Produsele finale rezultate în urma realizării proiectului pot fi depuse odată cu acestea în format fizic, digital sau mixt.

• Completați fișele pentru fiecare activitate.

• Realizați și alte produse adecvate temei (pliante, afișe de promovare a ofertei agenției voastre, clip-uri publicitare, fotografii, PowerPoint etc.).

7. Prezentarea rezultatelor / Evaluarea proiectului

• Autoevaluați-vă permanent munca.

• Stabiliți împreună cu profesorul cum se va face evaluarea finală a proiectelor (expoziție; slide-uri; blog; site web; fișier video; planșe; jurnal; prezentare on-line; galerie virtuală, portofoliu.)

• Realizați prezentarea rezultatelor. Puteți organiza un târg, cu ofertele agenției voastre. Treceți în ofertă comisionul agenției. Invitați colegii și profesorii în pelerinaj. Donați o parte din comisionul agenției pentru o acțiune de binefacere.

8. Diseminarea rezultatelor proiectului

Este foarte important ca rezultatele muncii voastre să fie cunoscute, ele pot fi de folos și altora. În același timp, vizibilitatea proiectelor în spațiul public poate spori prestigiul școlii în care învățați. Implicați-vă în această activitate.

• Promovați proiectele pe pagina de Facebook, site-ul sau revista școlii;

• Realizați și distribuiți afișe, pliante, flyere etc.;

• Popularizați proiectele în mass-media.

Recapitulare finală

I. Grupați-vă în șase echipe.

• Trei dintre echipe vor realiza un poster cu evenimentele importante din viața Mântuitorului, cu referire la *Nașterea, Copilăria și Botezul Domnului*, în contextul cultural și religios al Țării Sfinte.

• Celelalte trei echipe vor alcătui un album al micului creștin, în care să se regăsească detalii despre Hristos ca *Învățător* și *Mântuitor*, respectiv despre *Înălțarea Domnului* și trimiterea apostolilor la propovăduire.

• Prezentați lucrarea voastră întregii clase și realizați o dezbatere pe marginea temelor abordate. Păstrați lucrările în dosarul clasei și afișați posterul la loc vizibil.

II. Citește proverbele și explică sensul acestora în viața noastră. Menționați la care dintre temele studiate fac referire acestea.

Prietenul la nevoie se cunoaște.
Recunoștința este o floare rară.
Buturuga mică răstoarnă carul mare.
Adevărul strălucește mai tare ca soarele.

III. Citește versurile și rezolvă cerințele:

Când Hristos le predica
Și pe munte-i învăța,
Toți erau ca într-un gând,
Pe Dumnezeu ascultând.
Cum să fim de iertători,
Și de semeni iubitori,
I-a-nvățat cu drag și har
De la Dumnezeu, în dar.
Rugăciunea cea Domnească,
Au vrut toți să o primească
Și-o rostim mereu cu dor
În Domnul încrezători.

• Identifică virtuțile la care face referire poezia.

• Alege două dintre acestea și explicați cum le aplicați în viața de zi cu zi.

• Cum trebuie rostită rugăciunea?

IV. *Cale lungă și bătută*
De Hristos descoperită,
Sfinților adeverită
Și de creștini împlinită.
(*lejarinpe*)

• Descoperă răspunsul la ghicitoarea de mai sus, punând în ordinea potrivită literele din paranteză.

• Alcătuiește o definiție pentru cuvântul găsit.

Evaluare finală

Punctaj cerințe I-IV:

1 punct - răspuns corect
0.5 puncte - răspuns parțial corect
0 puncte - răspuns incorect

Punctaj cerința V:
3 puncte
respectarea cerințelor
1,5 puncte
respectarea parțială a cerințelor
0 puncte
nerespectarea cerințelor

Se acordă
2 puncte din oficiu.

Nota .....

I. Răspunde cu adevărat (A) sau fals (F):
a. Iisus Hristos a copilărit în Betleem.
b. Mântuitorul a făcut minuni asupra naturii.
c. Ca să-L vadă pe Hristos, Zaheu s-a urcat într-un sicomor.
d. Pelerinajele au loc numai de Florii.

II. Găsește corespondența potrivită între sfinții din prima coloană și minunile din cea de a doua:

1. Sfântul Ioan Botezătorul	a. Pescuirea minunată
2. Petru	b. Nunta din Cana Galileii
3. Maica Domnului	c. Întoarcerea râului Iordan

III. Completează textul de mai jos, adăugând cuvintele din paranteză:

Omul ..... și demn mulțumește permanent lui ..... pentru că trăiește în creația lui Dumnezeu și o folosește, adică folosește aerul, ..., pământul, căldura ..... și toate cele făcute de Dumnezeu pentru a susține viața umană. Iar oamenilor care-l ajută le ..... deoarece simte că ..... este lumina vieții în comuniune și a creșterii lui spirituale în demnitate și .....

(*Dumnezeu, mulțumește, credincios, recunoștința, soarelui, bunătate, apa*).

IV. Citește textul și răspunde la întrebări:

Așadar, începutul Sfintei Liturghii anunță împărăția lui Dumnezeu care se desfășoară în cerul cel de pe pământ care este biserica, care se desfășoară împreună cu noi și în fața noastră, împlinindu-se cererea din rugăciunea „Tatăl nostru”: „vie împărăția Ta”, pentru că la fiecare Sfântă Liturghie vine împărăția lui Dumnezeu pe pământ. Și unde-i împărăția lui Dumnezeu acolo-i de față și Dumnezeu Tatăl și Dumnezeu Fiul și Dumnezeu Duhul Sfânt.

Părintele Teofil Părăian

a. Când se rostește *Rugăciunea Domnească*?
b. Cine este prezent împreună cu noi la Sfânta Liturghie?

V. Redactează o compunere, de maximum o pagină, în care să ilustrezi ce virtuți ți-ar fi folositoare pentru a-ți ierta aproapele. Găsește un titlu potrivit.

CREDITE FOTO:

Dreamstime
Free Stock Photos' collection
Public Domain Pictures
Wikimedia Commons

ilustrator - Rocío Espín Piñar (pag. 12)
fotograf - Gabriel Motica (pag. 10, 37, 45, 82, 85, 90, 96)
fotograf - Dragoș Lumpan (pag. 35)
iconari - Ioan și Camelia Popa (majoritatea), Părintele Ilie Bobăianu (pag. 10, 22, 28, 36 și 56)

Mulțumim tuturor celor care au ajutat să adunăm deopotrivă frumusețea cuvântului cu cea a imaginii, spre folosul copiilor și slava lui Dumnezeu!

ISBN 978-606-31-0612-5